

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Libor Stloukal

Trestní příkaz

Diplomová práce

Olomouc 2017

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Trestní příkaz* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.“

V Blansku dne

Poděkování:

Srdečně děkuji vedoucí diplomové práce JUDr. Lence Konrádové za odborné vedení a připomínky, jež mi při vypracování diplomové práce poskytla.

Dále chci poděkovat za pomoc při zpracování práce Mgr. Michaele Zimmerové, předsedkyni Okresního soudu v Blansku, Mgr. Vlastimilu Staňkovi, probačnímu úředníkovi Probační a mediační služby Blansko, Blance Nejezchlebové, vedoucí trestní kanceláře Okresního soudu v Blansku, Jaroslavě Tomkové, vyšší soudní úřednici Okresního soudu v Blansku, Mgr. Jiřímu Zdeňku Skupinovi, doktorandovi katedry trestního práva Právnické fakulty v Brně a Mgr. Zuzaně Dlouhé, DiS.

Tuto práci věnuji svým rodičům, své ženě, dětem a všem těm, kteří mne ve studiích práv podporovali, jako projev své úcty a lásky.

Obsah

Seznam zkratk	7
Úvod	8
1 Historie a trestní příkaz	10
1.1 Trestní příkaz v letech 1918 až 1949	10
1.2 Rok 1973 a opětovné zavedení trestního příkazu	10
1.3 Trestní příkaz po roce 1993	11
1.3.1 Rok 1993 a znovuzavedení trestního příkazu	11
1.3.2 Trestní příkaz a jeho vývoj do současné doby	12
2 Základní zásady trestního řízení	14
2.1 Obecná charakteristika a dělení základních zásad trestního řízení	14
2.1.1 Obecná charakteristika základních zásad trestního řízení	14
2.1.2 Dělení základních zásad	14
2.2 Jednotlivé základní zásady trestního řízení	15
2.2.1 Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů	15
2.2.2 Zásada presumpce nevinny	16
2.2.3 Zásada legality	17
2.2.4 Zásada oficiality	17
2.2.5 Zásada rychlosti řízení	18
2.2.6 Zásada přiměřenosti	18
2.2.7 Zásada materiální pravdy	19
2.2.8 Zásada vyhledávací	19
2.2.9 Zásada volného hodnocení důkazů	20
2.2.10 Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů	20
2.2.11 Zásada obžalovací (akusační)	20
2.2.12 Zásada veřejnosti	21
2.2.13 Zásada ústnosti	21
2.2.14 Zásada bezprostřednosti	21
2.2.15 Zásada zajištění práva na obhajobu	22
2.2.16 Zásada zajištění práv poškozeného	23
3 Rozhodnutí podle trestního řádu	24
3.1 Pojem a druhy rozhodnutí podle trestního řádu	24
3.1.1 Rozsudek	24
3.1.2 Trestní příkaz	25

3.1.3	Usnesení	25
3.1.4	Rozhodnutí svého druhu	25
4	Trestní příkaz	27
4.1	Obecně o trestním příkazu	27
4.2	Postup samosoudce po podání návrhu na potrestání nebo obžaloby	27
4.2.1	Řízení po podání obžaloby	28
4.2.2	Zjednodušené řízení	28
4.2.2.1	Návrh na potrestání se zadrženým	29
4.2.2.2	Návrh na potrestání bez zadrženého	30
4.3	Podmínky pro vydání trestního příkazu	30
4.4	Trestní příkaz a právnická osoba	31
4.5	Trestní příkaz a více obviněných	31
4.6	Trestní příkaz a uprchlý	32
4.7	Kdy nelze vydat trestní příkaz	33
4.7.1	Osoba, jejíž svéprávnost je omezena	33
4.7.2	Ochranná opatření	34
4.7.3	Společný a souhrnný trest	34
4.7.4	Mladistvý obviněný	34
4.7.5	Další případy nemožnosti vydání trestního příkazu	35
4.8	Tresty ukládané trestním příkazem	35
4.8.1	Obecně k ukládání trestů	35
4.8.2	Trest odnětí svobody	36
4.8.3	Trest domácího vězení	37
4.8.4	Trest obecně prospěšných prací	38
4.8.5	Trest zákazu činnosti	40
4.8.6	Peněžitý trest	40
4.8.7	Trest propadnutí věci	41
4.8.8	Trest vyhoštění	41
4.8.9	Trest zákazu pobytu	41
4.8.10	Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce	42
4.9	Právní moc a vykonatelnost trestního příkazu	42
4.9.1	Právní moc	42
4.9.2	Vykonatelnost	43
4.10	Trestní příkaz a povaha odsuzujícího rozsudku	43

5	Náležitosti trestního příkazu	45
5.1	Obsah trestního příkazu	45
5.1.1	Úvodní část trestního příkazu.....	45
5.1.2	Výroková část trestního příkazu (enunciát)	45
5.1.2.1	Výrok o vině	46
5.1.2.2	Výrok o trestu	46
5.1.2.3	Výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení.....	46
5.1.3	Poučení o opravném prostředku	47
5.2	Oprava trestního příkazu.....	47
5.3	Doručování trestního příkazu.....	48
5.3.1	Doručování trestního příkazu obviněnému	48
5.3.2	Doručování trestního příkazu obhájci, poškozenému a státnímu zástupci	50
6	Odpor.....	52
6.1	Obecná charakteristika odporu.....	52
6.2	Kdo je oprávněn podat odpor	53
6.3	Náležitosti odporu	54
6.4	Lhůta pro podání odporu.....	55
6.4.1	Navrácení lhůty k podání odporu	58
6.5	Vzdání se práva podat odpor.....	59
6.6	Zpětvzetí obžaloby státním zástupcem.....	59
6.7	Zpětvzetí souhlasu poškozeného s trestním stíháním.....	60
6.8	Poškozený a jeho právo na podání odporu	60
7	Postup samosoudce po podaném odporu.....	63
7.1	Postup po podání odporu	63
7.2	Neuplatnění zákazu reformationis in peius.....	63
7.3	Pohled obhajoby	63
8	Trestní příkaz ve slovenské právní úpravě	65
9	Trestní příkaz v praxi	68
	Závěr	71
	Přehled použité literatury a dalších pramenů	74
	Anotace	84
	Seznam klíčových slov.....	85
	Přílohy	86

Seznam zkratk

LZPS	Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem České národní rady dne 16.12.1992 jako součást ústavního pořádku České republiky (č. 2/1993 Sb.), ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
o.s.ř.	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
Sb.	Zákon č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů.
SSZ	Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů.
TOPO	Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.
t.p.	Zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů.
tr.ř.	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
tr.z.	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění Protokolů č. 3, 5, 8 a 11 (Sdělení FMZV č. 209/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
z.ř.s	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.
ZSM	Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.

Úvod

Jako téma mé diplomové práce jsem si vybral trestní příkaz, který má pomoci justici k rychlému vyřešení méně závažných trestních věcí. Samotný trestní příkaz je často kritizován pro nedokonalost současné právní úpravy.

Toto téma mne zaujalo hlavně proto, že pracuji na trestním oddělení Okresního soudu v Blansku na pozici vyššího soudního úředníka a z mé praxe vím, že velký počet trestních řízení končí vydáním trestního příkazu. Je však nutno podotknout, že proti mnoha vydaným trestním příkazům je obratem podán odpor a následné rozhodnutí často nekoresponduje s původním rozhodnutím vydaným v trestním příkazu a zjednodušeně řečeno, často se věci vyvíjejí zcela jinak, než by člověk předpokládal. Nicméně i tak v trestním příkazu shledávám účinný a rychlý prostředek na ochranu společnosti před kriminalitou.

Svoji diplomovou práci rozčlením do devíti kapitol, od čehož očekávám přehlednější zachycení problematiky trestního příkazu. V první kapitole se budu zabírat historickým vývojem trestního příkazu, ve druhé kapitole se zaměřím na zásady trestního řízení, ve třetí kapitole rozeberu jednotlivá rozhodnutí podle trestního řádu, ve čtvrté kapitole se budu věnovat samotné problematice trestního příkazu, v páté kapitole popíši náležitosti trestního příkazu, v šesté kapitole rozeberu problematiku odporu, v sedmé kapitole se zaměřím na postup samosoudce po podaném odporu, v osmé popíši hlavní rozdíly mezi trestním příkazem v naší právní úpravě a ve slovenské právní úpravě a v deváté kapitole uvedu využití trestního příkazu v praxi.

Při zpracovávání této diplomové práce jsem si vymezil užití metody historické, popisné a srovnávací. Jsem si vědom, že se tím může moje práce jevit jako příliš popisná, a proto doplním text vlastními připomínkami a judikaturou.

Cílem mého snažení bude co nejlépe vystihnout podstatu trestního příkazu v naší právní úpravě a seznámit případného zájemce o tuto problematiku s aplikací trestního příkazu v běžném životě.

Stěžejním podkladem při vypracování této mé práce mi bude zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších právních předpisů, publikace Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů, 3. aktualizované a přepracované vydání od prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc. a kolektivu, a též 7. vydání komentáře prof. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D. a kolektivu Trestní řád II. § 157 až 314s.

Dále hodlám využít četné monografie, učebnice, komentované zákony, odborné články, příspěvky ve sbornících, judikaturu i jiné právní předpisy, které se bezprostředně dotýkají problematiky trestního příkazu.

1 Historie a trestní příkaz

1.1 Trestní příkaz v letech 1918 až 1949

K zavedení trestního příkazu do naší právní úpravy došlo v roce 1929, a to zákonem č. 31/1929 Sb.¹ v § 10 až 14². Cílem bylo dosažení zjednodušení trestního řízení a vydávání rozhodnutí bez předchozího jednání v jednoduchých trestních věcech. Obviněnému bylo možné trestním příkazem uložit trest odnětí svobody v trvání nejvýše sedmi dnů nebo peněžitý trest do 500 Kč, případně oba tyto tresty. Dále mohl být uložen trest propadnutí věci, zabavení věci nebo mohl být uložen podmíněný trest. Bylo též stanoveno, že náhradní trest za peněžitý trest nesmí převyšovat sedm dnů, a stejně tak i spolu s uloženým trestem odnětí svobody. Nebylo však možné, aby soud trestním příkazem uložil trest ztráty volebního práva.³ Trestní příkaz v této době neobsahoval výrok, jímž se rozhodovalo o náhradě škody. Co se týče opravného prostředku proti trestnímu příkazu, byl jím odpor, kterým se trestní příkaz rušil ze zákona a v následném soudním řízení platil omezený princip zákazu reformace in peius⁴, což znamenalo, že mohl být uložen přísnější trest na svobodě nebo peněžitý trest, než byl uložený trestním příkazem, a to v případě, že skutkový stav se podstatně změnil⁵.

Ke zrušení⁶ trestního příkazu došlo v roce 1949, a to na základě zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, s účinností k 1. únoru 1949.

1.2 Rok 1973 a opětovné zavedení trestního příkazu

Institut trestního příkazu byl do naší právní úpravy navrácen zákonem č. 48/1973 Sb.⁷ s účinností od 1.7.1973 v § 314e až § 314g tr.ř. Tresty, které bylo možné uložit trestním příkazem, byly následující, a to, propadnutí věci, peněžitý trest do 5.000 Kčs, trest odnětí svobody do dvou měsíců, nápravné opatření do čtyř měsíců a zákaz činnosti do dvou let.

¹ Zákon č. 31/1929 Sb., kterým se mění a doplňují trestní zákony a trestní řády.

² SOLNAŘ, Vladimír. *Československý trestní řád platný v Čechách na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Všehrd, 1932, s. 222-225.

³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.12.1929, sp. zn. Zm I 654/29.

⁴ SOLNAŘ, Vladimír. *Učebnice trestního řízení platného v zemi české a moravskoslezské*. Praha: Melantrich, 1946, 202.

⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.11.1930, sp. zn. Zm II 383/30.

⁶ SCHELLE, Karel, TAUCHEN, Jaromír. *Trestní kodexy 2. Díl – Procesněprávní předpisy*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2011, s. 486.

⁷ Zákon č. 48/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád.

Náhradní trest odnětí svobody za peněžitý trest nesměl ani spolu s uloženým trestem odnětí svobody přesahovat dva měsíce. Poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody, byl ve výroku trestního příkazu odkázán na řízení občanskoprávní, případně před jiný příslušný orgán. Podaným odporem byl trestní příkaz zrušen, samosoudce nařídil hlavní líčení a následně nesměl být obviněnému uložen přísnější trest než uložený trestním příkazem, ledaže by se skutkový stav na základě dokazování podstatně změnil⁸.

K opětovnému zrušení trestního příkazu došlo zákonem č. 178/1990 Sb.⁹ s účinností k 1.7.1990, jelikož byl považován za protiprávní a popírající právo na řádnou obhajobu.

1.3 Trestní příkaz po roce 1993

1.3.1 Rok 1993 a znovuzavedení trestního příkazu

K znovuzavedení trestního příkazu do našeho právního systému došlo na základě zákona č. 292/1993 Sb.¹⁰, tento zákon nabyl účinnosti 1.1.1994, neboť se hledal prostředek, který by zrychlil trestní řízení.¹¹ Trestní příkaz je upraven v § 314e až § 314g tr.ř. a lze jím uložit trest odnětí svobody do jednoho roku, trest zákazu činnosti do pěti let, peněžitý trest, trest propadnutí věci. Je-li ukládán peněžitý trest, tak náhradní trest odnětí svobody za peněžitý trest nesmí s uloženým trestem odnětí svobody přesahovat jeden rok. Dále je možné rozhodnout trestním příkazem o náhradě škody, pakliže je nárok na její náhradu řádně uplatněn. Trestní příkaz lze napadnout odporem, čímž se trestní příkaz ruší, samosoudce nařídí hlavní líčení, přičemž dál není vázán právní kvalifikací ani druhem a výměrou trestu obsaženými v trestním příkazu¹².

⁸ Omezený princip zákazu reformationis in peius.

⁹ Zákon č. 178/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád.

¹⁰ Zákon č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích.

¹¹ HAVLÍČEK, Karel. Rozhovor s JUDr. Pavlem Kučerou, místopředsedou Nejvyššího soudu České republiky. *Trestní právo*, 2001, č. 9., s. 3: V tomto článku se JUDr. Pavel Kučera pochvalně vyjádřil o znovuzavedení trestního příkazu a poukázal na výrazné zrychlení trestního řízení.

LOUŽENSKÝ, Jaroslav. Jak se uplatňují některé prostředky pro zjednodušení a zrychlení trestního řízení. *Trestní právo*, 1998, č. 5, s. 4. JUDr. Louženský provedl analýzu, jak se uplatňují některé prostředky pro zjednodušení a zrychlení trestního řízení v letech 1995 až 1997. Šlo o trestní příkaz, podmíněné zastavení trestního stíhání a narovnání. Dospěl k následujícímu závěru: „Lze tedy uzavřít, že na rozdíl od trestního příkazu nové formy odklonu používané v trestním řízení u méně závažných i u středně těžkých deliktů zatím nevedly k takovému zrychlení a zefektivnění trestního řízení, jaké je jejich cílem.“ Z uvedené jeho studie vyplynulo, že trestní příkaz je nesmírně efektivní institut.

¹² Neplatí zákaz reformationis in peius.

1.3.2 Trestní příkaz a jeho vývoj do současné doby

Od 1.9.1995, kdy nabyl účinnosti zákon č. 152/1995 Sb.¹³, lze uložit trestním příkazem trest obecně prospěšných prací.

Zákonem č. 265/2001 Sb.¹⁴ došlo ke zrušení možnosti uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody do jednoho roku trestním příkazem. Dále bylo umožněno uložit trestním příkazem trest vyhoštění a zákaz pobytu, v obou případech až na pět let. Bylo doplněno poučení v trestním příkazu o větu, že „po doručení trestního příkazu se může oprávněná osoba odporu výslovně vzdát“. A co je důležité zmínit, že došlo k zavedení institutu zkráceného přípravného řízení pro méně závažné delikty a zjednodušeného řízení před samosoudcem za účelem zrychlení trestního řízení¹⁵.

K 1.1.2004 nastala účinnost zákona č. 218/2003 Sb.¹⁶ o soudnictví ve věcech mládeže, který stanovil v § 63, že nelze vydat trestní příkaz v řízení ve věci mladistvého.

Zákonem č. 41/2009 Sb.¹⁷ došlo k rozšíření trestů, které lze uložit trestním příkazem. Nově lze tedy uložit trest domácího vězení do jednoho roku a trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné akce do pěti let. Další úpravy doznala oblast trestu obecně prospěšných prací. Před jeho uložení si musí samosoudce vyžádat zprávu od probačního úředníka. Je-li ukládán trest domácího vězení vedle peněžitého trestu, nesmí souhrn náhradních trestů přesahovat jeden rok.

Dne 1.1.2012 nabyl účinnosti zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Tak se otevřela možnost rozhodovat trestním příkazem i trestní věci, kde jsou obviněné právnické osoby.

¹³ Zákon č. 152/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁵ ZEMAN, Petr. Zkrácené řízení v justiční praxi – analýza statistických údajů. *Trestní právo*, 2008, č. 3, s. 35: V článku je konstatována úspěšnost novely trestního řádu, jelikož zkrácené přípravné řízení je oproti průměrné době trvání přípravného řízení výrazně kratší. Zhruba poloviční je proti průměrné době trvání řízení před soudem průměrná doba trvání zjednodušeného řízení před samosoudcem.

¹⁶ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

¹⁷ Zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku.

Zákon č. 181/2011 Sb.¹⁸ umožnil rozhodnout trestním příkazem o vydání bezdůvodného obohacení nebo o nemajetkové újmy v penězích za předpokladu, že nárok byl řádně uplatněn.

Novela trestního řádu provedená zákonem č. 193/2012 Sb.¹⁹ upravila postup pro ukládání trestu domácího vězení, a to tak, že před jeho uložením je třeba vyžádat zprávu od probačního úředníka. Také došlo k opětovnému zavedení možnosti vydat trestní příkaz v trestních věcech týkajících se mladistvých, pakliže v době vydání trestního příkazu dovršili osmnácti let.

Zákon č. 390/2012 Sb.²⁰ zrušil omezení pro součet náhradních trestů při ukládání trestu domácího vězení a peněžitého trestu v § 314e odst. 5 tr.ř.

K další změně v oblasti trestního příkazu došlo na základě zákona č. 86/2015 Sb.²¹ s účinností od 1.6.2015. Terminologie se přizpůsobuje novému občanskému zákoníku, který opouští pojem „jiná majetková hodnota“ a nově užívá pouze pojem „věc“. Z tohoto důvodu § 314e odst. 2 písm. f) tr.ř. nově zní „trest propadnutí věci“ namísto původního znění „trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty“.

Dne 18.3.2017 nabyl účinnosti zákon č. 55/2017 Sb.²², který reaguje na změny provedené novým občanským zákoníkem. Pojem „zbavení způsobilosti k právním úkonům“ a „omezení způsobilosti k právním úkonům“ nahradil nový pojem „omezení svéprávnosti“ v § 314e odst. 6 písm. a) tr.ř. Dále došlo ke sladění trestního řádu a dalších souvisejících zákonů s novým občanským zákoníkem při užívání pojmu „zákonný zástupce“ a „opatrovník“. Nový občanský zákoník užívá pojem zákoný zástupce pro osoby, jež nejsou plně svéprávné, a opatrovník je ustanovován osobám, kterým je svéprávnost omezena.

¹⁸ Zákon č. 181/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁹ Zákon č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²⁰ Zákon č. 390/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²¹ Zákon č. 86/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

²² Zákon č. 55/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

2 Základní zásady trestního řízení

2.1 Obecná charakteristika a dělení základních zásad trestního řízení

2.1.1 Obecná charakteristika základních zásad trestního řízení

„Základní zásady trestního řízení jsou právní principy, vůdčí právní ideje, jimiž je ovládáno trestní řízení.“²³

Význam základních zásad trestního řízení se projevuje v jejich funkcích, kterými jsou funkce poznávací, interpretační, aplikační a tvorba práva. Funkce poznávací umožňuje blíže porozumět jednotlivým ustanovením trestního řádu, funkce interpretační je vodítkem pro výklad zákona a jeho jednotlivých institutů, funkce aplikační je vodítko pro aplikaci při řešení konkrétních sporných otázek trestního řízení a funkce zákonodárná má význam pro tvorbu práva.

Jednotlivé základní zásady trestního řízení se nemusí uplatnit vždy ve všech stádiích trestního řízení, respektive se nemusí uplatnit v každém stádiu trestního řízení ve stejné míře, ve stejné intenzitě.²⁴ Například v případě trestního příkazu se neuplatní zásada bezprostřednosti, ústnosti, veřejnosti a oslabena je zásada zajištění práva na obhajobu a zásada zajištění práv poškozeného.

2.1.2 Dělení základních zásad

Základní zásady trestního řízení lze dělit podle různých hledisek, přitom nelze říci, že by některé dělení nebylo správné. Níže uvádím tři možná dělení základních zásad trestního řízení.

Jedno z možných dělení je dělení dle jejich převážného obsahu²⁵:

- obecné zásady (stíhání jen ze zákonných důvodů, přiměřenosti, zdrženlivosti, rychlého procesu, spolupráce se zájmovými sdruženími občanů, právo obhajoby, zajištění práv poškozeného)
- zásady zahájení řízení (oficiality, legality, obžalovací)
- zásada veřejnosti

²³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 116.

²⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 134.

²⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 121.

- zásada dokazování (vyhledávací, bezprostřednosti, ústnosti, presumpce nevinny, volného hodnocení důkazů)

- zásada materiální pravdy

V teorii se používá dělení²⁶:

- zásady obecné – dopadají na celý systém práva, byť v různé míře (např. zásada přiměřenosti, rychlosti procesu)

- zásady meziodvětvové – přesahují několik právních odvětví (např. zásada práva na obhajobu)

- zásady specifické – výlučně právně odvětvové, vlastní jen právu procesnímu (např. zásada legality, obžalovací)

Základní zásady lze dělit dle toho, v jakém trestně procesním předpise jsou obsaženy²⁷:

- zásady trestního řízení obsažené v trestním řádu

- zásady trestního řízení v řízení ve věcech mladistvých, obsažené v ZSM

2.2 Jednotlivé základní zásady trestního řízení

2.2.1 Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů

Nikdo nemůže být stíhán jako obviněný jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví zákon.²⁸ Toto ustanovení navazuje na čl. 8 odst. 2 LZPS. Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů bývá také označována jako zásada řádného zákonného procesu²⁹.

Uvedená zásada představuje stěžejní zásadu celého trestního řízení, která je nadřazena ostatním zásadám trestního procesu. Stanoví podmínku pro stíhání osoby, které je možné pouze v případě, že je dostatečně odůvodněn závěr, že trestný čin byl spáchán obviněným a že jsou splněny další zákonné podmínky pro trestní stíhání. Trestní řízení je možné vést jen v souladu se zákonem, z čehož například plyne i zákaz použití důkazů v rozporu se zákonem.³⁰ „Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů je procesním vyjádřením zásady *nullum crimen sine lege*.“³¹

²⁶ MUSIL, Jan, KRATOCHVÍL, Vladimír, ŠÁMAL, Pavel a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 106.

²⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 122.

²⁸ § 2 odst. 1 tr.ř.

²⁹ MUSIL, Jan, KRATOCHVÍL, Vladimír, ŠÁMAL, Pavel a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 114.

³⁰ CHMELÍK, Jan. et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 52.

³¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 131.

2.2.2 Zásada presumpce nevinoty

Dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen.³² Uvedené ustanovení trestního řádu vyjadřuje zásadu presumpce nevinoty. Presumpce nevinoty bývá přiřazována k zásadám týkajícím se dokazování, její dopad je však širší.³³

Krom trestního řádu je presumpce nevinoty také obsažena v čl. § 40 odst. 2 LZPS, v čl. 6 odst. 2 Úmluvy, ale také v jiných mezinárodních dokumentech o lidských právech.

Odsuzující rozsudek může být vyneseno tehdy, pokud byly odstraněny důvodné pochybnosti o nevině obžalovaného. Není-li vina prokázána, musí soud vynést zprošťující rozsudek. Platí pravidlo, že nedokázaná vina má tytéž následky, jako dokázaná nevinota.

Ze zásady presumpce nevinoty plyne, že orgány činné v trestním řízení musí s obviněným jednat jako s osobou nevinnou až do odsuzujícího pravomocného rozhodnutí soudu.

Z presumpce nevinoty vyplývají dvě pravidla, pravidlo *in dubio pro reo* a pravidlo že obviněnému musí být vina prokázána.

Pravidlo *in dubio pro reo*, tedy v pochybnostech ve prospěch obviněného, znamená, že vyskytují-li se pochybnosti o vině obviněného a nelze tyto odstranit provedením dalšího dokazování, pak je nezbytné rozhodnout ve prospěch obviněného.

Z pravidla, že obviněnému musí být vina prokázána, plyne, že k odsouzení obviněného je zapotřebí dokázat vinu. Obviněný není povinen dokazovat svoji nevinu, respektive žádnou skutečnost důležitou pro trestní řízení a rozhodnutí ve věci samé. Z aktivity či pasivity obviněného nelze dovozovat žádný závěr ohledně viny.³⁴

Jestliže samosoudce ze spisového materiálu nazná, že skutkový stav je prokázán a že nejsou žádné pochybnosti o vině obviněného, může vydat trestní příkaz. Obviněný bude uznán vinným trestním příkazem v okamžiku, kdy nabude právní moci. V opačném případě, tedy jsou-li pochybnosti o vině, je nutné nařídít hlavní líčení, věc projednat a rozhodnout. Musím zdůraznit, že obviněného nelze zprostit obžaloby nebo návrhu na potrestání trestním příkazem, jelikož trestní příkaz má povahu odsuzujícího rozsudku dle § 314e odst. 7 tr.ř., a proto o případném zproštění je možné rozhodnout rozsudkem po nařízeném hlavním líčení.

³² § 2 odst. 2 tr.ř.

³³ ŠÁMAL, Pavel. MUSIL, Jan. KUČTA, Josef. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 111.

³⁴ ŽATECKÁ, Eva. *Trestní právo hmotné a procesní – obecná část: Multimediální účetní text*. 4. dopl. a aktualizované vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 113 - 114.

2.2.3 Zásada legality

Státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak.³⁵

Zásada oficiality a zásada legality mají prakticky shodnou podstatu a úzkou souvislost, přičemž zásada legality je speciálním projevem zásady oficiality.³⁶

Povinnost státního zástupce stíhat všechny trestné činy je též upravena v § 4 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství.

Zásada legality obsahuje jak iniciační funkci, tedy odhalování trestných činů a zahájení jejich stíhání, tak akusační funkci, tedy předání věci k rozhodnutí o vině a trestu oprávněnému orgánu, jímž je soud. Zásada legality se nevztahuje na přestupky a kárná provinění.

Zásadou, která je protikladem zásadě legality, je zásada oportunity, jež umožňuje státnímu zástupci v konkrétním případě z důvodu účelnosti nebo jiných důvodů nestíhat pachatele, ač jsou splněny obecné podmínky pro trestní stíhání.³⁷

2.2.4 Zásada oficiality

Jestliže tento zákon nestanoví něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti.³⁸

Tato zásada vyjadřuje ideu, že monopol trestního stíhání je v rukou státu, tedy že stát má jediný právo, ale tím vlastně i povinnost stíhat trestné činy a jejich pachatele. Pro orgány činné v trestním řízení z ní vyplývá povinnost provést procesní úkon, pokud jsou pro jeho provedení dány zákonné podmínky a nemohou upustit od jeho provedení ani v případě, že některé subjekty si jeho provedení nepřejí.³⁹

Ze zásady oficiality existuje několik výjimek. Například výjimkou z této zásady jsou návrhové delikty, podle kterých lze zahájit trestní stíhání a pokračovat v něm jen se souhlasem poškozeného. V oblasti trestního příkazu na toto pamatuje § 314g odst. 3 tr.ř., kde jest stanoveno, že je-li obviněný stíhán pro trestný čin uvedený v § 163 tr.ř., může poškozený vzít souhlas s trestním stíháním zpět do doby, než je trestní příkaz doručen některé z osob oprávněných podat odpor. Další výjimkou je rozhodnutí o nároku na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, které je podmíněno návrhem

³⁵ § 2 odst. 3 tr.ř.

³⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges 2016, s. 131.

³⁷ ŠÁMAL, Pavel. MUSIL, Jan. KUČTA, Josef. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 103.

³⁸ § 2 odst. 4, věta první tr.ř.

³⁹ CHMELÍK, Jan. et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 56.

poškozeného. Tedy uplatní-li poškozený svůj nárok řádně a včas, bude součástí trestního příkazu výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. Dalším příkladem výjimky je opravné řízení, které je zahájeno na základě podaného opravného prostředku, čímž je v případě trestního příkazu odpor.

2.2.5 Zásada rychlosti řízení

Orgány činné v trestním řízení musí projednávat trestní věci urychleně bez zbytečných průtahů.⁴⁰

Tato zásada je též upravena v čl. 38 odst. 2 LZPS a je také součástí práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Požadavek rychlosti trestního řízení je taktéž obsažen v § 5 odst. 2 SSZ.⁴¹

Provedení trestního řízení v souladu se zásadou rychlosti trestního řízení je významnou zárukou řádného objasnění trestní věci a tím i správného a spravedlivého rozhodnutí, neboť průtahy v řízení a celková délka procesu negativně ovlivňují množství a kvalitu důkazů.⁴²

Rychlost řízení je zajišťována stanovením přiměřených lhůt pro provedení určitých procesních úkonů. Například pro podání opravných prostředků, což v případě trestního příkazu činí 8 dnů pro podání odporu. Dalším příkladem, který uvedu, je povinnost samosoudce ve lhůtě tří týdnů od podání obžaloby nebo návrhu na potrestání učinit úkon směřující k rozhodnutí věci, jímž může být vydání trestního příkazu.⁴³

2.2.6 Zásada přiměřenosti

Postup orgánů činných v trestním řízení má co nejméně zasahovat do práv a oprávněných zájmů jak fyzických, tak i právnických osob, kterých se úkony trestního řízení dotýkají. Trestní věci je tak nutno projednávat s plným šetřením práv a svobod zaručených LZPS a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, kterými je Česká republika vázána. Při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv výše uvedených osob zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné

⁴⁰ § 2 odst. 4 tr.ř.

⁴¹ JELÍNEK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu*. Praha: Leges, 2016, s. 103.

⁴² ŠÁMAL, Pavel. MUSIL, Jan. KUČTA, Josef. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 92.

⁴³ § 181 odst. 3 tr.ř.

míře pro zajištění účelu trestního řízení.⁴⁴ Tato zásada je také někdy označována jako zásada zdrženlivosti.

Pokud jde o osobu, proti níž se řízení vede, navazuje na zásadu stíhání jen ze zákonných důvodů a zásadu presumpce nevinny, jež prohlubuje a doplňuje, a zároveň je mnohem širší, jelikož se vztahuje nejen na tuto osobu, ale na všechny osoby, kterých se trestní řízení nějakým způsobem dotýká, tedy například na poškozené, svědky, znalce, atd.⁴⁵

2.2.7 Zásada materiální pravdy

Orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí.⁴⁶

Pravdivé zjištění všech skutečností důležitých pro rozhodnutí o předmětu řízení je nezbytným předpokladem pro splnění účelu trestního řízení.⁴⁷ Někdy je zásada materiální pravdy označována jako zásada zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností.

Vydat trestní příkaz může samosoudce pouze tehdy, pakliže dospěje k přesvědčení o spolehlivém zjištění skutkového stavu opatřenými důkazy. Jestliže má samosoudce důvodné pochybnosti o tom, že skutkový stav není zcela spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, nařídí hlavní líčení, ve kterém tuto trestní věc projedná.

2.2.8 Zásada vyhledávací

Orgány činné v trestním řízení jsou povinny zjišťovat právně relevantní skutečnosti a vyhledat o nich důkazy, a to i bez návrhu stran.⁴⁸ Případné doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny okolnosti daného případu. Tato zásada má úzký vztah k zásadě oficiality. Zásada oficiality se vztahuje na trestní řízení jako celek, kdežto zásada vyhledávací jen na určitou část řízení, a to důkazní řízení.⁴⁹

⁴⁴ § 2 odst. 4 věta třetí tr.ř.

CHMELÍK, Jan. et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 53.

⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel. MUSIL, Jan. KUČTA, Josef. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 90 - 91.

⁴⁶ § 2 odst. 5 věta první tr.ř.

⁴⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 158.

⁴⁸ § 2 odst. 5 tr.ř.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 146.

⁴⁹ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 146.

2.2.9 Zásada volného hodnocení důkazů

Tato zásada je vyjádřena v § 2 odst. 6 tr.ř., kde jest stanoveno, že orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy dle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Současný trestní řád nestanovuje pravidla pro hodnocení důkazů, pokud jde o míru důkazů nutných k prokázání skutečností rozhodných pro zjištění skutkového stavu věci, váhu nebo důkazní sílu jednotlivých důkazů. To, jakým způsobem se orgán činný v trestním řízení vyrovnal s jednotlivými důkazy a jak je hodnotil, je vyjádřeno v odůvodnění rozhodnutí. Odůvodnění rozhodnutí umožňuje jeho případný přezkum v rámci opravného prostředku.⁵⁰

Trestní příkaz jako zvláštní zjednodušená forma odsuzujícího rozhodnutí neobsahuje odůvodnění ze zákona, tedy představuje výjimku z povinnosti odůvodňovat rozhodnutí. Pro obviněného to však má ten následek, že se vlastně nedozví, co vše sehrálo roli při rozhodování samosoudce.

2.2.10 Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů

Všechny orgány činné v trestním řízení spolupracují se zájmovými sdruženími občanů a využívají jejich výchovného působení.⁵¹

Účast zájmových sdružení v trestním řízení představuje jednu z forem zapojení veřejnosti. Formy spolupráce jsou blíže rozvedeny v § 3 a § 6 tr.ř. Hlavním účelem této zásady je předcházení trestné činnosti, jejímu zamezování a výchovnému působení trestního řízení.

2.2.11 Zásada obžalovací (akusační)

Trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu, které podává státní zástupce. Státní zástupce je jediným subjektem, jenž má pravomoc iniciovat stádium trestního řízení před soudem. Státní zástupce pak před soudem zastupuje veřejnou žalobu.⁵²

Obžalovací zásada souvisí s rozdělením funkcí v trestním procesu, a to na funkci obhajovací, obžalovací a rozhodovací. Dělbá funkcí umožňuje kontradiktornost procesu a zabezpečuje rovnoprávné postavení procesních stran.⁵³

⁵⁰ CHMELÍK, Jan. et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 67, 69.

⁵¹ § 2 odst. 7 tr.ř.

⁵² § 2 odst. 8 tr.ř.

CHMELÍK, Jan. et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 59.

⁵³ FRYŠTÁK, Marek a kol. *Trestní právo procesní*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 19.

Soud rozhoduje jen o skutku, jenž je uveden v žalobním návrhu⁵⁴, ale právním posouzením skutku v žalobním návrhu soud vázán není. Uvedená zásada platí i pro institut trestního příkazu, kde totožnost skutku musí být taktéž zachována. V případě, že dojde k vydání trestního příkazu, může státní zástupce vzít podanou žalobu zpět jen do doby, než dojde k doručení trestního příkazu některé z osob, která může proti němu podat odpor.⁵⁵

2.2.12 Zásada veřejnosti

Trestní věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání zúčastnit a jednání sledovat. Při hlavním líčení a veřejném zasedání smí být veřejnost vyloučena jen v případech výslovně stanovených trestním řádem nebo zvláštním zákonem.⁵⁶

Tato zásada plyne nejen z trestního řádu, ale též z čl. 96 odst. 2 Ústavy, čl. 38 odst. 2 LZPS a také čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Tím, že se jednání soudu může účastnit širší veřejnost a projednání věci sledovat, je vykonávána kontrola nad výkonem soudnictví v trestních věcech.

Výjimku ze zásady veřejnosti představuje trestní příkaz, kde samosoudce rozhoduje o vině a trestu bez projednání věci v hlavním líčení.

2.2.13 Zásada ústnosti

Jednání před soudy je ústní. Důkaz výpověďmi svědků, znalců a obviněného se provádí zpravidla tak, že se tyto osoby vyslýchají.⁵⁷

Tato zásada spočívá v tom, že soud rozhoduje na základě ústního přednesu stran a ústně provedených důkazů. Se zásadou ústnosti úzce souvisí zásada veřejnosti a bezprostřednosti.

Výjimku ze zásady ústnosti tvoří trestní příkaz, který se vydává, aniž by bylo ve věci nařízeno hlavní líčení, tedy zcela bez ústního projednání dané trestní věci.

2.2.14 Zásada bezprostřednosti

Při rozhodování v hlavním líčení, jakož i ve veřejném, vazebním a neveřejném zasedání smí soud přihlídnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání provedeny.⁵⁸

⁵⁴ § 220 odst. 1 tr.ř.

⁵⁵ § 314g odst. 4 tr.ř.

⁵⁶ § 2 odst. 10 tr.ř.

⁵⁷ § 2 odst. 11 tr.ř.

⁵⁸ § 2 odst. 12 tr.ř.

Výjimkou ze zásady bezprostřednosti je trestní příkaz, který je vydáván v případě, že je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, avšak samosoudce tyto důkazy před vydáním trestního příkazu sám neprovádí, nýbrž vychází jen z důkazů zachycených ve spisovém materiálu.⁵⁹

2.2.15 Zásada zajištění práva na obhajobu

Ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení vhodným způsobem a srozumitelně poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce. Všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv.⁶⁰

Smyslem této zásady, která zavazuje všechny orgány činné v trestním řízení a je platná ve všech stádiích trestního řízení, je zaručit plnou ochranu zákonných zájmů a práv osoby, proti které se vede řízení, a to tak, aby byly náležitě a včas objasněny skutečnosti, které tuto osobu viny zbavují nebo ji alespoň zmírňují.⁶¹

Kromě trestního řádu je právo na obhajobu upraveno v čl. 40 odst. 3 LZPS, v čl. 14 odst. 3 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, a také v čl. 6 odst. 3 písm. b), c) Úmluvy.

Subjektem práva na obhajobu je ten, proti němuž se vede trestní řízení, tedy osoba podezřelá ze spáchání trestného činu, obviněný, obžalovaný a odsouzený.

Právo na obhajobu se skládá ze tří složek. První složka představuje právo hájit se sám a prostředky dle vlastního rozhodnutí, tzv. obhajoba materiální. Druhá složka je právo mít obhájce a radit se s ním o způsobu obhajoby, tzv. obhajoba formální. Třetí složku tvoří právo požadovat od orgánů činných v trestním řízení takový postup, aby byl zjištěn skutkový stav, o kterém nejsou důvodné pochybnosti. Všechny tyto tři složky práva na obhajobu, tedy obhajoba formální, obhajoba materiální i náležitý postup orgánů činných v trestním řízení, existují vedle sebe a mohou být využity současně.

Součástí zásady zajištění práva na obhajobu je i právo obviněného na používání mateřského jazyka, které je upraveno v § 2 odst. 14 tr.ř.

Zásada zajištění práva na obhajobu je v případě vydání trestního příkazu oslabena, jelikož se ve věci nekoná hlavní líčení a obviněný tak nemůže uplatnit svou obhajobu v celém rozsahu. K řádnému projednání věci dojde v případě, že je proti trestnímu příkazu podán

⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 53.

⁶⁰ § 2 odst. 13 tr.ř.

⁶¹ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 166.

odpor a ve věci je nařízeno hlavní líčení, kde již obviněný může uplatnit svou obhajobu v celém rozsahu.

Je-li obviněný cizinec, který nerozumí česky, a v jeho trestní věci bude vydán trestní příkaz, pak v takovém případě je třeba obviněnému doručit vedle opisu trestního příkazu též jeho písemný překlad. Lhůta k podání odporu pak obviněnému běží až od doručení písemného překladu.

2.2.16 Zásada zajištění práv poškozeného

Orgány činné v trestním řízení jsou povinny v každém období řízení umožnit poškozenému plné uplatnění jeho práv, o kterých je třeba ho podle zákona vhodným způsobem a srozumitelně poučit, aby mohl dosáhnout uspokojení svých nároků. Řízení musí vést s potřebnou ohleduplností k poškozenému a při šetření jeho osobnosti.⁶²

Tím je zdůrazněno, že poškozený není pouze tím, kdo může poskytnout ve věci důležité svědectví, případně jinak přispět k objasnění věci, přičemž je vyzdvížena důležitost uspokojení zájmů poškozeného pro naplnění účelu trestního řízení.⁶³

Tato zásada⁶⁴ je nejnovější zásadou trestního řízení, která byla s účinností od 1.8.2013 zařazena do základních zásad trestního řádu zákonem č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. V trestním řízení je oběť součástí pojmu poškozený, je tedy skryta v pojmu poškozený, a není subjektem trestního řízení.⁶⁵

Účelem zásady zajištění práv poškozeného je ochrana oběti před prohlubováním primární újmy, sekundární a opakovanou viktimizací.⁶⁶

Práva poškozeného jsou v případě vydání trestního příkazu dosti oslabena, jelikož nemůže podat odpor proti trestnímu příkazu. Navíc poškozený ani často neví, že dojde k vydání trestního příkazu, což může mít za následek, že svůj nárok neuplatní řádně a včas.

⁶² § 2 odst. 15 tr.ř.

⁶³ FRYŠTÁK, Marek a kol. *Trestní právo procesní*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 22 - 23.

⁶⁴ Poznámka autora: „zásada zajištění práv poškozeného“ byla původně označena jako „zásada zvláštního, šetrného přístupu k poškozenému“ na straně 189 v knize JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013.

⁶⁵ CHMELÍK, Jan. et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 55.

⁶⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 177.

3 Rozhodnutí podle trestního řádu

3.1 Pojem a druhy rozhodnutí podle trestního řádu

Rozhodnutí jsou procesní úkony, jež vycházejí od orgánů činných v trestním řízení. Mezi procesními úkony zaujímají rozhodnutí nejdůležitější místo, což je dáno jejich zvláštní povahou. Zákon mnohdy stanovuje pro rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení přesnou formu i obsah. Nejvýznamnější místo mezi rozhodnutími, pro něž trestní řád stanovuje přesnou formu i obsah, patří těm, jimiž se rozhoduje ve věci samé, a která jsou označována jako tzv. meritorní rozhodnutí. Ostatní rozhodnutí připravují rozhodnutí ve věci samé, případně uskutečňují jeho výkon.⁶⁷

Způsob rozhodování v trestním řízení upravuje § 119 odst. 1, 2 tr.ř. Soud rozhoduje rozsudkem tam, kde to zákon výslovně stanoví. V ostatních případech rozhoduje, jestliže zákon nestanoví něco jiného, usnesením. Co se týká státního zástupce a policejního orgánu, tak ti rozhodují usnesením, pakliže zákon nestanoví něco jiného. Dále trestní řád stanovuje, že za určitých podmínek může samosoudce bez projednání věci v hlavním líčení vydat trestní příkaz.

Trestní řád zná čtyři základní druhy rozhodnutí, a to rozsudek, trestní příkaz, usnesení a rozhodnutí svého druhu.⁶⁸

3.1.1 Rozsudek

Rozsudek je nejvýznamnější formou soudního rozhodnutí, protože se jím řeší nejdůležitější otázky trestního řízení, zejména otázky viny a trestu, přičemž může obsahovat i jiné výroky, jako je například o ochranném opatření, o náhradě škody nebo o odčinění nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení, apod. Rozsudkem může rozhodovat výlučně soud, nikoli jiný orgán činný v trestním řízení.⁶⁹ Podrobná úprava obsahu a formy rozsudku je uvedena v trestním řádu v § 120 až § 125 tr.ř.

Rozdíl mezi trestním příkazem a rozsudkem lze spatřovat v tom, že obsah každého rozsudku je možno rozvrhnout do čtyř částí, a to úvodní, výrokové, odůvodnění a poučení o odvolání. Výjimkou je však zjednodušený rozsudek, jenž za splnění podmínky § 129 odst. 2 tr.ř. neobsahuje odůvodnění. Naproti tomu se trestní příkaz skládá pouze ze tří částí, a to

⁶⁷ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 449.

⁶⁸ ŠÁMAL, Pavel, MUSIL, Jan, KUČHTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 421.

⁶⁹ FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 431.

úvodní, výrokové a poučení. Další rozdíl mezi rozsudkem a trestní příkazem spočívá v tom, že rozsudek se vyhláší vždy veřejně, což u trestního příkazu není. Dále rozsudek nese označení „Jménem republiky“, trestní příkaz nikoliv. V úvodu rozsudku jsou uvedena jména a příjmení soudců, u trestního příkazu je jméno a příjmení samosoudce uvedeno u podpisu trestního příkazu. Závěrem je nutné poukázat na to, že trestní příkaz má povahu odsuzujícího rozsudku⁷⁰, jedná se však o jiný druh rozhodnutí v trestních věcech.

3.1.2 Trestní příkaz

Trestní příkaz⁷¹ je dalším typem rozhodnutí ve věci samé, kterým se rozhoduje o vině, trestu a náhradě škody, nemajetkové újmě nebo o vydání bezdůvodného obohacení, nikoliv však o ochranném opatření. Samosoudce může bez projednání věci v hlavním líčení vydat trestní příkaz, je-li skutkový stav spolehlivě prokázán důkazy, a to i ve zjednodušeném řízení konaném po zkráceném přípravném řízení.⁷² Další podrobnosti ohledně problematiky trestního příkazu rozebírám dále ve své práci.

3.1.3 Usnesení

Co se týká usnesení, tak ta jsou mnohem různorodější než samotný rozsudek. Rozhoduje se jimi o velmi rozmanitých otázkách, a protože usnesením může rozhodovat kterýkoliv orgán činný v trestním řízení, představují do určité míry všeobecnou formu rozhodnutí. Usnesením nelze uznat obviněného vinným, ale lze jím rozhodnout o vině, příkladem bych uvedl usnesení o zastavení trestního stíhání obviněného. Dokonce lze usnesením zrušit i rozsudek, například v rámci opravného řízení. Obsah a forma usnesení je mnohem jednodušší oproti rozsudku.⁷³ Ne každé usnesení se vyhláší⁷⁴ a ne každé usnesení je nutné vyhotovit písemně⁷⁵.

3.1.4 Rozhodnutí svého druhu

Jde o jiná rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, která se svou formou i obsahem liší od rozhodnutí, kterými se rozhoduje o meritu věci.⁷⁶ Uplatňují se v určitých zákonem předvídaných případech a rozhodují se jimi některé otázky, pro které nevyhovuje

⁷⁰ § 314e odst. 7 tr.ř.

⁷¹ § 314e až 314g tr.ř.

⁷² ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 434.

⁷³ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 423.

⁷⁴ K tomu více § 135 tr.ř.

⁷⁵ K tomu více § 136 tr.ř.

⁷⁶ CHMELÍK, Jan. et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 277.

forma usnesení vzhledem k povaze těchto rozhodnutí, specifickému obsahu, odlišnému režimu doručování a jiným zvláštnostem, které stanoví zákon. Mezi rozhodnutí svého druhu řadíme například obžalobu, příkaz k zatčení, návrh na schválení dohody o vině a trestu, příkaz k domovní prohlídce, atd.

Některé úkony orgánů činných v trestním řízení blízcích se svým obsahem rozhodnutí mají povahu procesního opatření. Jedná se například o ustanovení obhájce, přihrání znalce, zadržení obviněného, atd. Jde o neformální úkony, proti kterým není přípustný opravný prostředek.⁷⁷

Musím zmínit ještě jednu skupinu rozhodnutí, se kterou trestní řád počítá, a to jsou rozhodnutí jiných orgánů než orgánů činných v trestním řízení. Jde například o rozhodnutí prezidenta republiky o udělení milosti⁷⁸.

⁷⁷ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 456 - 457.

⁷⁸ § 366 tr.ř.

4 Trestní příkaz

4.1 Obecně o trestním příkazu

Institut trestního příkazu byl zaveden do našeho právního systému za účelem zjednodušení a zrychlení trestního řízení ve skutkově a právně méně složitých trestních věcech. Podstata trestního příkazu spočívá v tom, že soud nerozhoduje na podkladě důkazů, jež byly před ním provedeny v hlavním líčení, ale vychází pouze ze spisového materiálu. Vydá-li soud trestní příkaz, bývá často tato forma rozhodnutí označována jako rozhodování „od stolu“. V neposlední řadě je nutné zmínit i to, že trestní příkaz bývá zpravidla zařazován⁷⁹ mezi tzv. odklony⁸⁰ v trestním řízení.

4.2 Postup samosoudce po podání návrhu na potrestání nebo obžaloby

Řízení před samosoudcem se zásadně koná o trestných činech, na které trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let. Samosoudce nemůže rozhodovat tam, kde má být uložen souhrnný trest nebo společný trest a dřívější trest byl uložen v řízení před senátem.

Podaný návrh na potrestání nebo obžalobu samosoudce předběžně neprojednává, ale přezkoumává z hledisek, které jsou uvedeny v § 181 odst. 1 a § 186 tr.ř.⁸¹ Dle výsledku přezkoumání může samosoudce učinit některé rozhodnutí dle 314c odst. 1 písm. a) až d) tr.ř., tedy rozhodnout dle § 188 odst. 1 písm. a) až f) tr.ř. (předložit věc k rozhodnutí o příslušnosti soudu, postoupit věc jinému orgánu, trestní stíhání zastavit dle § 172 odst. 1 tr.ř., trestní stíhání přerušit, věc vrátit státnímu zástupci k došetření, trestní stíhání podmíněně zastavit nebo rozhodnout o schválení narovnání), dále může zastavit trestní stíhání (jsou-li tu okolnosti dle § 172 odst. 2 tr.ř.), návrh na potrestání odmítnout (nejsou-li splněny podmínky uvedené v § 179a odst. 1 tr.ř. pro konání zjednodušeného řízení) nebo stanovit státnímu zástupci přiměřenou lhůtu k podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

⁷⁹ ZÚBEK, Jan. Odklony v trestním řízení a jejich současná i budoucí klasifikace. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 3, s. 57: V trestní nauce se lze setkat s více způsoby klasifikace odklonů a různými názory na to, která rozhodnutí či procesní situace je možné zahrnout pod odklon. Nejčastější pochybnosti jsou vyslovovány, zda má být mezi odklon zařazován i trestní příkaz.

⁸⁰ JELÍNEK, Jiří, ŘÍHA, Jiří, SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 3. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 111.

⁸¹ SOVÁK, Zdeněk. Zvláštní způsoby řízení v aktuálním trestním řádu. *Trestní právo*, 1999, č. 1, s. 14: Řízení před samosoudcem.

Neučiní-li samosoudce žádné z rozhodnutí uvedených v § 314c odst. 1 tr.ř., nařídí hlavní líčení⁸² nebo se může rozhodnout pro vydání trestního příkazu.

4.2.1 Řízení po podání obžaloby

V tomto řízení tvoří základ pro rozhodování samosoudce obžaloba a spisový materiál. Při splnění všech zákonných podmínek může samosoudce přistoupit k vydání trestního příkazu. Oproti tomuto řízení, tedy řízení po podání obžaloby, je zjednodušené řízení konstruováno jako rychlejší, jednodušší a podrobněji se mu budu věnovat níže.

4.2.2 Zjednodušené řízení

V trestních věcech, ve kterých se konalo zkrácené přípravné řízení, samosoudce koná zjednodušené řízení. Obě tyto fáze trestního řízení na sebe vzájemně navazují a jedna druhou podmiňují.⁸³ Trestní stíhání se nezahajuje v přípravném řízení sdělením obvinění, ale až návrhem státního zástupce na potrestání, jež byl doručen soudu a podezřelý se stává obviněným.

Zjednodušené řízení před soudem představuje samostatný typ řízení před samosoudcem. Je zahájeno podáním návrhu na potrestání soudu, jak jsem již výše uvedl, zatímco v ostatních věcech samosoudce jedná na základě obžaloby, která je podána po vyšetřování. Cílem zjednodušeného řízení je, aby bylo nejen rychle⁸⁴ a jednoduché v řízení před samosoudcem, ale i v přípravném řízení.⁸⁵ Ve zjednodušeném řízení koná pouze samosoudce okresního soudu a jsou-li splněny zákonné podmínky, může samosoudce v tomto řízení rozhodnout trestním příkazem, a to na základě návrhu na potrestání a předloženého spisového materiálu.

Předpokladem pro konání zjednodušeného řízení je projednávání trestného činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice trestní sazby nepřevyšuje pět let, ve věci probíhalo zkrácené přípravné řízení, v průběhu prověřování byly zjištěny skutečnosti jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání, podezřelý byl postaven před soud na základě

⁸² § 314d odst. 1 tr.ř.

⁸³ VRTĚL, Petr. Zřízení řízení před samosoudcem. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 4, s. 108.

⁸⁴ TUZAR, Vladislav. Jak krátké je zkrácené řízení?. *Trestní právo*, 2011, č. 4, s. 14: „Pokud jde skutečně o zcela jasný bagatelní případ, pak toto řízení není nijak komplikováno a končí většinou vydáním trestního příkazu.“

⁸⁵ RŮŽIČKA, Miroslav. Aplikační problémy, novela trestního řádu. *Právní rádce*, 2003, č. 3, s. 58: Zavedením zkráceného přípravného řízení a zjednodušeného řízení před samosoudcem došlo k výraznému zrychlení jak předsoudního stádia, tak i řízení před soudem ve věcech méně závažných trestných činů.

podaného návrhu na potrestání ve lhůtě dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil⁸⁶ podezřelému, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován, anebo ve lhůtě maximálně 24 dnů od uvedeného dne, prodloužil-li státní zástupce původní dvoutýdenní lhůtu o dalších ne více jak 10 dnů a nebyla-li ve zkráceném řízení sjednána dohoda o vině a trestu. Všechny uvedené předpoklady musí být splněny kumulativně.⁸⁷

4.2.2.1 Návrh na potrestání se zadrženým

Je-li soudu spolu s doručením návrhu na potrestání předán zadržený podezřelý⁸⁸, soudce jej do 24 hodin vyslechne jako obviněného a současně rozhodne o jeho případném vzetí do vazby. Výslech obviněného by se měl týkat převážně okolností zadržení a důvodů vazby. Obviněný by měl u výslechu uvést, kteréže to skutečnosti považuje za nesporné a zda souhlasí s tím, aby takové skutečnosti nebyly dále v hlavním líčení dokazovány, čímž se sleduje zúžit a zrychlit dokazování.⁸⁹

Po výslechu obviněného může samosoudce vydat trestní příkaz nebo jiné rozhodnutí, které lze učinit mimo hlavní líčení, nebo obviněnému doručit předvolání k hlavnímu líčení, jež je možné konat se souhlasem obviněného hned po jeho výslechu.⁹⁰

Z mé praxe na soudě musím konstatovat, že ke zjednodušenému řízení proti zadrženému před soudem příliš často nedochází, což potvrzuje i článek Jiřího Pácala a Jiřího Handlara s názvem Prvé zkušenosti s aplikací novely trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb.⁹¹

⁸⁶ FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 330: Novela trestního řádu provedená zákonem č. 274/2008 Sb. s účinností od 1.1.2009 změnila § 179b odst. 4 tr.ř. tak, že zkrácené přípravné řízení je třeba skončit do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován, čímž byl nahrazen původní požadavek na skončení zkráceného přípravného řízení do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání. Následkem toho se rozšířil okruh trestných činů, které jsou nyní řešeny ve zkráceném přípravném řízení.

⁸⁷ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3547.

⁸⁸ § 314b odst. 2 tr.ř.

⁸⁹ FRYŠTÁK, Marek a kol. *Trestní právo procesní*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009, s. 144.

⁹⁰ ZEMAN, Petr. Právní úprava zkráceného řízení z perspektivy rekodifikace trestního procesu. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 10, s. 298.

⁹¹ PÁCAL, Jiří, HANDLAR, Jiří. Prvé zkušenosti s aplikací novely trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. *Právní zpravodaj*, 2003, č. 12, s. 17.

4.2.2.2 Návrh na potrestání bez zadrženého

Podá-li státní zástupce návrh na potrestání obviněného, který nebyl ve zkráceném přípravném řízení zadržen⁹², nebo byl zadržen, ale propuštěn před podáním návrhu na potrestání soudu, samosoudce nejprve přezkoumá návrh na potrestání dle § 314c odst. 1 tr.ř. Následně samosoudce posoudí dle protokolu o výslechu podezřelého, zda má obviněného předvolat k výslechu nebo má ihned nařídit hlavní líčení, či se rozhodnout pro jiné řešení, jakým může být i vydání trestního příkazu.

Teoreticky může nastat situace, že samosoudce předvolá obviněného k výslechu a následně po tomto výslechu obviněného se rozhodne pro vydání trestního příkazu. Po dobu mé praxe na soudě jsem takový postup nezaznamenal, byť komentář trestního řádu takovou variantu postupu připouští.⁹³

4.3 Podmínky pro vydání trestního příkazu

Trestní příkaz může samosoudce vydat bez projednání věci v hlavním líčení, pakliže je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, a to i ve zjednodušeném řízení konaném po zkráceném přípravném řízení. Z § 314e odst. 1 tr.ř. tedy jasně plynou dvě důležité podmínky pro vydání trestního příkazu, a to, že trestní věc nesmí být projednána v hlavním líčení⁹⁴ a musí být spolehlivě zjištěn skutkový stav věci.

Může se stát, že samosoudce nařídí hlavní líčení, ale nakonec se rozhodne pro vydání trestního příkazu. Pak je důležité, aby vydání trestního příkazu proběhlo před konáním hlavního líčení, jinak by byla porušena první podmínka § 314e odst. 1 tr.ř. o nekonání hlavního líčení v dané trestní věci.

Skutkový stav věci musí být spolehlivě prokázán opatřenými důkazy tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, což ve dřívější právní úpravě trestního příkazu být nemuselo, jelikož tehdy bylo nutnou podmínkou pro vydání trestního příkazu doznání⁹⁵ obviněného.

Podmínka spolehlivě prokázaného skutkového stavu není splněna, jestliže opatřenými důkazy nebyla prověřena obhajoba obviněného založená na tom, že v době spáchání trestného činu byl pod vlivem léků, a tak si neuvědomoval své jednání, či že způsobil škodu v jiném

⁹² § 314b odst. 3 tr.ř.

⁹³ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3551.

⁹⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 1. augusta 1974, sp. zn. 4 Tz 130/74.

⁹⁵ VANTUCH, Pavel. K významu a opodstatněnosti trestního příkazu v trestním řádu. *Trestní právo*, 1996, č. 1, s. 8.

rozsahu, než je mu kladena za vinu. Proto je nutné nařídit hlavní líčení a v něm provést potřebné důkazy k ověření obhajoby obviněného.⁹⁶

Je-li v přípravném řízení vypracován znalecký posudek a obviněný proti němu uplatil relevantní námitky, se kterými se znalec dosud řádně nevypořádal, není splněna podmínka řádně zjištěného skutkového stavu věci opatřenými důkazy, a tudíž nelze v dané věci vydat trestní příkaz.⁹⁷

Ze dvou uvedených případů shora o spolehlivém zjištění skutkového stavu věci jasně plyne, jak těžké je rozhodování samosoudce v tom směru, zda vydat trestní příkaz, či věc projednat v hlavním líčení. Čili, má-li samosoudce nějaké pochybnosti ohledně spolehlivého⁹⁸ zjištění skutkového stavu věci, neměl by v žádném případě vydávat trestní příkaz, ale projednat věc v hlavním líčení.

4.4 Trestní příkaz a právnická osoba

V trestním řízení proti právnickým osobám⁹⁹ lze vydat trestní příkaz, ač zákon o trestní odpovědnosti právnických osob nemá žádné ustanovení o odklonech trestního řízení a v ustanovení § 1 odst. 2 TOPO je uvedeno, že nestanoví-li tento zákon jinak, použije se trestní zákoník, v řízení proti právnické osobě trestní řád, není-li to z povahy věci vyloučeno. Výkladem ustanovení § 1 odst. 2 TOPO lze tedy dospět k závěru, že vydání trestního příkazu je v trestním řízení proti právnické osobě možné.

4.5 Trestní příkaz a více obviněných

Je-li podán návrh na potrestání nebo obžaloba proti více obviněným, je možné rozhodnout trestním příkazem proti všem obviněným, nebo jen proti některým z nich, nebo pro některý ze žalovaných skutků téhož obviněného. Takový postup samosoudce je vhodný za situace, kdy jednotlivé skutky jsou oddělitelné a nevzniknou tak v dalším řízení o zbylých trestných činech v hlavním líčení potíže při dokazování.¹⁰⁰

⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.11.2002, sp. zn. 4 Tz 79/2002.

⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10.1.2001, sp. zn. 3 Tz 291/2000. Uvedený rozsudek je blíže rozebrán ve článku: FASTNER, Jindřich. K podmínkám vydání trestního příkazu. *Právní rozhledy*, 2001, č. 3, s. 134 - 136.

⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2014, sp. zn. 5 Tz 50/2014.

⁹⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, s. 8: Na svoji otázku, proč vlastně trestně stíhat právnické osoby, jsem našel jednu ze zajímavých odpovědí. „Postupně nabývá na významu myšlenka, že korporace mají své vlastní vědomí, schopnost činit důležitá rozhodnutí, páchat trestné činy, samozřejmě prostřednictvím svých představitelů či zástupců.“

¹⁰⁰ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3574.

V praxi se vyskytují případy, kdy soudy vydají proti některým obviněným zvláště trestní příkaz, tedy v jedné trestní věci je vydáno několik trestních příkazů. Uvedený postup se mi nejeví jako správný. Dle mého názoru je vhodnější vydat jeden¹⁰¹ trestní příkaz proti více obviněným, čímž se vlastně díky doručení tohoto trestního příkazu ostatní obvinění dozví, zda samosoudce vyčerpал nebo nevyčerpал obžalobu nebo návrh na potrestání v celé šíři, a tím se předejde komplikacím v případném dalším řízení. Je vhodné připomenout, že trestní příkaz neobsahuje odůvodnění, což zhoršuje postavení obviněného, který vlastně neví, co všechno sehrálo roli při rozhodování samosoudce.

4.6 Trestní příkaz a uprchlý

I v řízení proti uprchlému lze vydat trestní příkaz, jelikož není žádného ustanovení v současném znění trestního řádu, které by tomu bránilo. Řízení proti uprchlému lze konat vůči tomu, kdo se trestnímu řízení vyhýbá pobytem v cizině nebo se skrývá.¹⁰² Za uprchlého považujeme takového obviněného, jehož totožnost je známa, aby nemohl být zaměněn s jinou osobou. Jinak vyjádřeno, uprchlým se nemyslí naprosto neznámý pachatel. Ustanovení § 302 až 306a tr.ř., tedy řízení proti uprchlému, se nepoužije v řízení proti právnickým osobám, neboť se dotýká jen obviněných fyzických osob.¹⁰³

V řízení proti uprchlému musí mít obviněný vždy obhájce, který má stejná práva jako obviněný¹⁰⁴, čímž je zajištěno právo na obhajobu uprchlému. Veškeré písemnosti, které jsou určené obviněnému, se doručují jeho obhájci ve stejném režimu, jako se doručuje obviněnému. To znamená, že trestní příkaz se doručí obhájci do vlastních rukou bez možnosti náhradního uložení, a ten může podat odpor proti trestnímu příkazu, což se dle mé dosavadní praxe stává často. Jestliže nedojde k podání odporu obhájcem a trestní příkaz se tak stane pravomocným, načež pominou důvody, pro které se řízení proti uprchlému vedlo, má ještě odsouzený možnost situaci zvrátit na základě zvláštního poučení¹⁰⁵ obsaženého v trestním příkazu. Toto zvláštní poučení spočívá v možnosti odsouzeného navrhnout do osmi dnů ode dne doručení trestního příkazu zrušení pravomocného trestního příkazu s následnou

¹⁰¹ HRBÁĚOVÁ, Zuzana. *Odpor proti trestnímu příkazu v řízení vedeném proti více obviněným* [online]. Pravniprostor.cz, 3.12.2015 cit. [17.5.2017]. Dostupné na <<http://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/odpor-proti-trestnimu-prikazu-v-rizeni-vedenem-proti-vice-obvinenym>> : „... soudní praxe ukazuje, že lze vydat jeden trestní příkaz současně také pro více obviněných ...“.

¹⁰² § 302 tr.ř.

¹⁰³ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 82.

¹⁰⁴ § 304 tr.ř.

¹⁰⁵ § 306a odst. 2 tr.ř. se užije i v případě pravomocného trestního příkazu. Tam, kde se v tomto ustanovení hovoří o rozsudku, lze použít ustanovení o trestním příkazu, neboť dle § 314e odst. 7 tr.ř. má povahu odsuzujícího rozsudku.

povinností soudu konat hlavní líčení. V novém řízení pak nemůže dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněného.¹⁰⁶ Jestliže by odsouzený navrhl zrušení trestního příkazu po uplynutí zákonné lhůty osmi dnů od doručení trestního příkazu, soud jej nezruší a odsouzenému sdělí, že návrh učinil opožděně.

4.7 Kdy nelze vydat trestní příkaz

Současný trestní řád stanovuje taxativně výjimky z § 314e odst. 1 tr.ř., kdy nelze vůbec přistoupit k vydání trestního příkazu.

Dle § 314e odst. 6 tr.ř. nelze vydat trestní příkaz pod písmenem a) v řízení proti osobě, jejíž svéprávnost je omezena, pod písmenem b) jestliže má být rozhodováno o ochranném opatření a pod písmenem c) jestliže má být uložen souhrnný trest nebo společný trest a předchozí trest byl uložen rozsudkem.

Dle § 63 ZSM nelze vydat trestní příkaz v trestním řízení proti mladistvému, který nedovršil osmnácti let věku. V tomto případě se jedná o speciální ustanovení.

4.7.1 Osoba, jejíž svéprávnost je omezena

Dne 18.3.2017 nabyl účinnosti zákon č. 55/2017 Sb.¹⁰⁷, jenž zareagoval na změny provedené novým občanským zákoníkem¹⁰⁸. Pojem „zbavení způsobilosti k právním úkonům“ a „omezení způsobilosti k právním úkonům“ nahradil nový pojem „omezení svéprávnosti“.¹⁰⁹

O tom, zda je obviněný omezen ve svéprávnosti, se samosoudce nejčastěji dozví ze spisového materiálu. Ustanovení § 314e odst. 6 písm. a) tr.ř. předpokládá, že o omezení svéprávnosti již bylo rozhodnuto soudem v občanskoprávním nesporném řízení¹¹⁰. Jestliže

¹⁰⁶ § 306a odst. 4 tr.ř. Toto ustanovení zakotvuje zvláštní případ zákazu reformationis in peius, tedy požadavek nezhoršení postavení obviněného.

¹⁰⁷ Zákon č. 55/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁰⁸ K 1.1.2014 došlo k rekodifikaci soukromého práva, a to na základě účinnosti nového občanského zákoníku, zákon č. 89/2012 Sb. Tento zákon zavedl pojem svéprávnost v § 15 odst. 2 NOZ a umožňuje jen omezení svéprávnosti, nikoli její úplné zbavení. Nově vzniklou situaci ohledně omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům řeší též přechodné ustanovení § 3032 NOZ.

¹⁰⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 55/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, K části druhé – změna trestního řádu, k bodům 6, 7, 11 až 20, 22, 23, 25, 32, 33, 34, 55 až 62, 71, 72, 75, 76, 82 až 87.

¹¹⁰ § 34 - 43 z.ř.s.

toto rozhodnutí není pravomocné, či k tomuto řízení dal podnět sám samosoudce, není vhodné v žádném případě vydávat trestní příkaz.¹¹¹

4.7.2 Ochranná opatření

Mezi ochranná opatření řadíme ochranné léčení, ochrannou výchovu, zabrání věci, zabrání části majetku¹¹² a zabezpečovací detenci. K tomu, aby bylo možné uložit ochranného opatření, je nutné nařídit hlavní líčení a věc řádně projednat, což však znamená, že v takovém případě nelze vydat trestní příkaz, jelikož je zde překážka nařízeného hlavního líčení a zjištění skutkového stavu.

Není však vyloučen následující postup samosoudce, kdy součástí podané obžaloby je též návrh státního zástupce na uložení ochranného léčení. Samosoudce rozhodne o vině a trestu obviněného trestním příkazem a následně po právní moci trestního příkazu rozhodne o uložení ochranného léčení.¹¹³

Trestním příkazem nelze uložit ochrannou výchovu, kterou je možné uložit jen mladistvému, který dosud nedovršil osmnáct let.

4.7.3 Společný a souhrnný trest

Trestním příkazem nelze uložit trest souhrnný¹¹⁴ nebo společný¹¹⁵, jestliže byl předchozí trest uložen rozsudkem. Stejně tak nelze rozhodnout trestním příkazem o upuštění od uložení souhrnného trestu nebo upuštění od uložení společného trestu, jestliže byl předchozí trest uložen rozsudkem.

4.7.4 Mladistvý obviněný

Dle § 63 ZSM nelze vydat trestní příkaz v řízení ve věci mladistvého. Uvedené ustanovení navazuje na právní úpravu platnou před účinností¹¹⁶ zákona o soudnictví ve věcech mládeže, provedenou tehdy v § 314e odst. 4 písm. a) tr.ř., dle které nebylo možné vydat trestní příkaz v řízení proti mladistvému, pokud v době jeho vydání nedovršil osmnáctý rok svého věku, avšak tuto úpravu dále rozšiřuje tím, že neobsahuje možnost vydání trestního

¹¹¹ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3580.

¹¹² Pojem nově zaveden zákonem č. 55/2017 Sb. od 18.3.2017.

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.10.2004, sp. zn. 6 Tdo 1191/2004.

¹¹⁴ K tomu více § 43 tr.z.

¹¹⁵ K tomu více § 45 tr.z.

¹¹⁶ Před 1.1.2004.

příkazu v řízení proti mladistvému, jenž již dovršil osmnáctý rok svého věku.¹¹⁷ Čili v případě, že mladistvý již dovršil osmnáct let, tedy poté, co je mladistvý starší osmnácti let, lze i v řízení ve věcech mladistvých vydat trestní příkaz.

4.7.5 Další případy nemožnosti vydání trestního příkazu

Kromě případů uvedených shora nelze trestní příkaz vydat, jestliže jsou splněny zákonné podmínky pro upuštění od potrestání¹¹⁸ nebo pro podmíněné upuštění od potrestání s dohledem, ježto takováto rozhodnutí předpokládají výchovné působení projednáním věci před soudem. Dále je nutno si uvědomit, že trestní příkaz nelze vydat v případě zproštění¹¹⁹ obviněného obžaloby nebo návrhu na potrestání, jelikož trestní příkaz má povahu a účinky odsuzujícího rozsudku¹²⁰. Stejně tak nelze vydat trestní příkaz, bylo-li ve věci již konáno hlavní líčení, které bylo později odročeno. Trestní příkaz nelze vydat ve věci, kdy odvolací soud zrušil již vydaný rozsudek soudu prvního stupně a přikázal samosoudci věc opětovně projednat a rozhodnout. Obdobně je tomu i v případě, kdy je původní rozhodnutí zrušeno na základě mimořádného opravného prostředku, jako je obnova, dovolání nebo stížnost pro porušení zákona, ledaže by došlo k tomu, že by státní zástupce poté podal nový návrh na potrestání nebo obžalobu.¹²¹

4.8 Tresty ukládané trestním příkazem

4.8.1 Obecně k ukládání trestů

Trestním příkazem lze uložit následující tresty: trest odnětí svobody do jednoho roku s podmíněným odkladem jeho výkonu, trest obecně prospěšných prací, peněžitý trest, trest propadnutí věci, trest domácího vězení do jednoho roku, trest zákazu činnosti do pěti let, trest vyhoštění do pěti let, trest zákazu pobytu do pěti let, trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce do pěti let. Výčet trestů, jež lze trestním příkazem uložit, je taxativní, a proto nelze uložit trestním příkazem jiný druh trestu, než jaký je uveden v § 314e odst. 2 tr.ř.

¹¹⁷ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 534.

¹¹⁸ ŠELLENG, Dalibor. Ke vztahu upuštění od potrestání a trestního příkazu. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 5, s. 18 - 21: Autor blíže rozvádí důvody, proč nelze rozhodnout trestním příkazem o upuštění od potrestání a dospívá k závěru, že je to velký nedostatek současné právní úpravy. Dále navrhuje, aby v rámci de lege ferenda toto bylo možné, s čímž souhlasím.

¹¹⁹ § 226 tr.ř.

¹²⁰ § 314e odst. 7 tr.ř.

¹²¹ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3573.

Všechny tyto uvedené tresty shora lze uložit trestním příkazem obviněné fyzické osobě. U trestně odpovědných právnických osob je situace poněkud jiná. Právnické osobě lze uložit ze shora uvedených trestů jen trest peněžitý, trest propadnutí věci a trest zákazu činnosti do pěti let.¹²² Musím však zmínit, že v několika případech došlo k uložení trestu uveřejnění rozsudku v trestním příkaze obviněné právnické osobě, ač tento trest není uveden ve výčtu trestů, které lze trestním příkazem uložit. Pochopitelně, že se jednalo o pochybení soudů, že takový trest vůbec uložily, nicméně souhlasím s názorem JUDr. Aleny Tibitanzlové, aby se i tento trest stal v budoucnu součástí výčtu trestů v § 314e odst. 2 tr.ř., jelikož není důvodu, proč jej tam nezařadit.¹²³

V případě, že trestní zákon stanoví za některý trestný čin několik trestů, lze uložit každý tento trest samostatně nebo i více těchto trestů vedle sebe. Vedle trestu, jenž stanoví trestní zákon za některý trestný čin, lze uložit i jiné tresty uvedené v § 52 tr.z. Nelze ovšem uložit trest domácího vězení vedle trestu odnětí svobody a trestu obecně prospěšných prací. Dále nelze uložit trest obecně prospěšných prací vedle trestu odnětí svobody, peněžitý trest vedle trestu propadnutí majetku a trest zákazů pobytu vedle trestu vyhoštění.¹²⁴

Samostatně lze uložit trest domácího vězení, trest obecně prospěšných prací, peněžitý trest, trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, trest vyhoštění a trest zákazu pobytu, ačkoliv trestní zákoník na některý trestný čin takový trest nestanoví.¹²⁵

Pakliže je ukládán peněžitý trest vedle trestu odnětí svobody, nesmí přesáhnout délka náhradního trestu odnětí svobody za peněžitý trest spolu s délkou trestu odnětí svobody jeden rok.¹²⁶

4.8.2 Trest odnětí svobody

Jestliže má být trestním příkazem uložen trest odnětí svobody¹²⁷, musí být splněny následující podmínky. Zaprvé, trest odnětí svobody může být uložen v maximální výměře do jednoho roku¹²⁸. Zadruhé, trest odnětí svobody může být uložen pouze jako podmíněný, případně podmíněný s dohledem.

¹²² ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3575.

¹²³ TIBITANZLOVÁ, Alena. Sankcionování právnických osob a praxe českých trestních soudů. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 10, s. 36 - 37.

¹²⁴ § 53 odst. 1 tr.z.

Více k této problematice ŘÍHA, Jiří. *Tabulky a schémata z obecné části trestního práva hmotného*. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 81: XXI.145 Kombinace druhů trestů.

¹²⁵ § 53 odst. 2 tr.z.

¹²⁶ § 314e odst. 5 tr.ř.

¹²⁷ K tomu více § 81 - 87 tr.z., § 314e odst. 2, § 320 - 334 tr.ř., § 63, § 31 - 33 ZSM.

¹²⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.7.2001, sp. zn. 5 Tz 116/2001.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.1.2001, sp. zn. 3 Tz 262/2000.

Tento trest může být ukládán pouze obviněné fyzické osobě, nikoliv obviněné právnické osobě. Délka zkušební doby podmíněného trestu odnětí svobody je jeden rok až pět let, což znamená, že délka zkušební doby není nikterak omezena oproti obecné úpravě. V případě mladistvého činí délka zkušební doby jeden až tři roky, tedy taktéž bez omezení. Co se týká trestu odnětí svobody, tak ten je omezen jedním rokem, což znamená, že zde došlo ke snížení oproti obecné úpravě.

Původně bylo možné uložit trestním příkazem trest odnětí svobody nepodmíněně v trvání do jednoho roku, ale po novele trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb.¹²⁹, již tato možnost uložení trestu odnětí svobody nepodmíněně není. Uvedená novela trestního řádu tak zčásti vyhověla doporučení Rady Evropy č. R (87) 18.¹³⁰ Zrušení trestu odnětí svobody nepodmíněně v trvání do jednoho roku v trestním příkazu již navrhoval před léty Jaroslav Zeman ve svém článku Některé aspekty úpravy trestního příkazu.¹³¹

Jestliže je trestním příkazem ukládán trest úhrnný, souhrnný nebo společný za pokračování v trestném činu, musí být opět dodržena podmínka maximální výměry jednoho roku u trestu odnětí svobody.

Může nastat situace, kdy je jedním trestním příkazem ukládán trest odnětí svobody současně jako trest souhrnný a trest samostatný. Pak výměra trestu odnětí svobody jako celku může překročit jeden rok, jelikož se jedná o dva tresty a u každého z nich je podmínka pro uložení posuzována samostatně a odděleně.¹³²

4.8.3 Trest domácího vězení

Tento trest¹³³ spočívá v tom, že odsouzený se musí zdržovat během výkonu tohoto trestu v určeném obydlí nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období, jestliže mu v tom nebrání důležité důvody, jako jsou zejména výkon zaměstnání nebo povolání nebo poskytnutí zdravotních služeb u poskytovatele zdravotních služeb v důsledku jeho onemocnění či úrazu. Poskytovatel zdravotních služeb je povinen na žádost orgánu činného v trestním řízení mu tuto skutečnost sdělit.

Trest domácího vězení se ukládá obviněné fyzické osobě a maximální délka je jeden rok. Délka trestu domácího vězení je tak snížena oproti obecné úpravě.

¹²⁹ Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹³⁰ REPÍK, Bohumír. *Zjednodušení trestního řízení: doporučení RE č. R (87) 18 přijaté Výborem ministrů Rady Evropy 17. září 1987 s odůvodněním*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1993. 43, s. 10.

¹³¹ ZEMAN, Jaroslav. Některé aspekty úpravy trestního příkazu. *Trestní právo*, 1999, č. 12, s. 13.

¹³² ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3575.

¹³³ K tomu více § 60 - 61 tr.z., § 314e odst. 2, § 334a - 334h tr.ř., § 63, § 26 ZSM.

Jestliže je trestním příkazem ukládán trest úhrnný, souhrnný nebo společný za pokračování v trestném činu, musí být opět dodržena podmínka maximální výměry jednoho roku u trestu domácího vězení.

Může nastat situace, kdy je jedním trestním příkazem ukládán trest domácího vězení současně jako trest souhrnný a trest samostatný. Pak výměra trestu domácího vězení jako celku může překročit jeden rok, jelikož se jedná o dva tresty a u každého z nich je podmínka pro uložení posuzována samostatně a odděleně.

Aby bylo možné trestním příkazem uložit trest domácího vězení, je nutné si předtím vyžádat zprávu¹³⁴ od probačního úředníka, která obsahuje zjištění o možnostech výkonu tohoto trestu a stanoviska obviněného k případnému uložení tohoto trestu. Následně je trest domácího vězení ukládán s přihlédnutím k této zprávě.¹³⁵

Samosoudce není předloženou zprávou probačního úředníka vázán, a to i kdyby v ní bylo negativní stanovisko probačního úředníka, ale je povinen k ní přihlédnout a se skutečnostmi v ní obsaženými se vypořádat. Soud však nemůže bez písemného slibu obviněného uložit trest domácího vězení a musí zvolit jiný druh trestu.¹³⁶

Trest domácího vězení je jediným trestem v platném českém právu, který není možné uložit pachateli proti jeho vůli.¹³⁷

Souhlasím s názorem JUDr. Jaromíra Hořáka, že největší výhodou trestu domácího vězení je to, že lze poměrně efektivně a přitom šetrně ovlivňovat chování odsouzeného přímo v jeho vlastním prostředí a nikoliv v nápravném zařízení.¹³⁸

4.8.4 Trest obecně prospěšných prací

Podstatou trestu obecně prospěšných prací¹³⁹ je povinnost odsouzeného provést ve stanoveném rozsahu práce k obecně prospěšným účelům spočívající v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných činnostech ve prospěch obcí, nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí vyjmenovaných v § 62 odst. 3 tr.z., a to osobně, bezplatně a ve svém volném čase. Práce však

¹³⁴ Příloha č. 1 - Stanovisko PMS k možnosti uložení trestu domácího vězení – doporučující, s. 86 - 88.

Příloha č. 2 - Stanovisko PMS k možnosti uložení trestu domácího vězení – nedoporučující, s. 89 - 91.

¹³⁵ K tomuto trestu více v díle MATOULEK, Josef, SEJKOROVÁ, Helena. *Právní rádce odsouzeného*. Praha: Leges, 2011, s. 180 - 182.

¹³⁶ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3578 - 3579.

Stejně tak: ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 718.

¹³⁷ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011, s. 312.

¹³⁸ HOŘÁK, Jaromír. Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených. *Trestní právo*, 2005, č. 12, s. 10.

¹³⁹ K tomu více § 62 - 65 tr.z., § 314e odst. 2, § 335 - 340b tr.ř., § 63, § 26 ZSM.

nesmí sloužit k výdělečným účelům odsouzeného.¹⁴⁰ Jinak řečeno, odsouzený je prostě povinen provádět stanovenou pracovní činnost osobně, bezplatně a ve svém volném čase.¹⁴¹

Tento trest se ukládá obviněné fyzické osobě v rozmezí od 50 do 300 hodin a odsouzený jej má vykonat do jednoho roku ode dne, kdy soud tento trest nařídil.

Aby bylo možné trestním příkazem uložit trest obecně prospěšných prací, je nutné si předtím vyžádat zprávu¹⁴² od probačního úředníka, která obsahuje zjištění o možnostech výkonu tohoto trestu, informace o zdravotní způsobilosti obviněného a stanoviska obviněného k případnému uložení tohoto trestu.¹⁴³

Samosoudce není předloženou zprávou probačního úředníka vázán, a to i kdyby v ní bylo negativní stanovisko probačního úředníka nebo obviněného k možnému uložení trestu obecně prospěšných prací, ale je povinen k ní přihlédnout a se skutečnostmi v ní obsaženými se vypořádat.¹⁴⁴ Uložení trestu obecně prospěšných prací není podmíněno souhlasem¹⁴⁵ obviněného, tak jak je to u trestu domácího vězení.

Abych mohl lépe demonstrovat, proč je nutné, aby si samosoudce vyžádal před uložením trestu obecně prospěšných prací trestním příkazem zprávu od probačního úředníka, uvedu jeden příklad z mé praxe. Zažil jsem případ, kdy jeden samosoudce uložil trestním příkazem trest obecně prospěšných prací uprchlému. Nastala paradoxní situace, jak nařídít a vykonat tento trest, když se jedná o uprchlého. Kdyby probíhalo šetření probačního úředníka, zjistilo by se, že nelze takový trest vůbec uložit, natož jej realizovat. Stalo se to před rokem 2010, kdy ještě nebylo nutné si před nařízením tohoto trestu vyžádat zprávu probačního úředníka. Aby se předcházelo obdobným excesům, byla přijata novela trestního řádu zákonem č. 41/2009 Sb.¹⁴⁶ s účinností od 1.1.2010, čímž zákonodárce sledoval zefektivnění procesu ukládání trestu obecně prospěšných prací trestním příkazem skrze šetření prováděné probačním úředníkem, a to se myslím podařilo.

¹⁴⁰ KRATOCHÍL, Vladimír. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 582 - 583.

¹⁴¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 418.

¹⁴² Příloha č. 3 - Zpráva k uložení trestu obecně prospěšných prací – doporučující, s. 92 - 93.

Příloha č. 4 - Zpráva k uložení trestu obecně prospěšných prací – nedoporučující, s. 94 - 95.

¹⁴³ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 319.

¹⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3578.

¹⁴⁵ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 300.

¹⁴⁶ Zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku.

4.8.5 Trest zákazu činnosti

Tento trest¹⁴⁷ spočívá v tom, že se odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje výkon určitého zaměstnání, povolání nebo funkce nebo takové činnosti, k níž je třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis.

Doba výkonu trestu odnětí svobody se nezapočítává do doby výkonu trestu zákazu činnosti. Co se však započítává, tak je to doba, po kterou bylo pachateli před právní mocí rozsudku oprávnění k činnosti, která je předmětem zákazu, v souvislosti s trestným činem odňato podle jiného právního předpisu nebo na základě opatření orgánu veřejné moci nesměl již tuto činnost vykonávat.

Trest zákazu činnosti lze trestním příkazem uložit na dobu do pěti let jak obviněné fyzické, tak i obviněné právnické osobě. Délka trestu zákazu činnosti je snížena oproti obecné úpravě.

Z mé praxe na soudě jsem vysledoval, že nejčastěji ukládaným typem trestu zákazu činnosti trestním příkazem je trest zákazu činnosti řízení všech motorových vozidel, který je ukládán v reakci na spáchaný trestný čin dle § 247 tr.z.¹⁴⁸ Tímto trestem jsou soudy v současné době doslova zavaleny.¹⁴⁹

4.8.6 Peněžitý trest

I když je u peněžitého trestu zřejmá jeho majetková podstata, není peněžitý trest určen jen pro postih majetkových trestných činů.¹⁵⁰

Peněžitý trest¹⁵¹ je ukládán formou denních sazeb, kdy nejmenší počet celých denních sazeb činí 20 a nejvíce 730 celých denních sazeb. Tento trest lze uložit jak obviněné fyzické osobě, tak i obviněné právnické osobě. V případě obviněné fyzické osoby činí denní sazba nejméně 100 Kč a nejvíce 50.000 Kč. V případě obviněné právnické osoby činí denní sazba nejméně 1.000 Kč a nejvíce 2.000.000 Kč. Pro uložení peněžitého trestu není nutné, dle současné judikatury, znát úplně majetkové poměry obviněného.¹⁵²

¹⁴⁷ K tomu více § 73 - 74 tr.z., § 314e odst. 2, § 350 tr.ř., § 20 TOPO, § 63, § 26 ZSM.

¹⁴⁸ K tomuto trestnému činu více v komentáři ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2788 - 2799.

¹⁴⁹ Velice pěkně je rozebrána kriminalita v dopravě a její vývoj v díle GŘIVNA, Tomáš a kol. *Kriminalogie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 374 - 395.

¹⁵⁰ KRATOCHÍL, Vladimír. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 568.

¹⁵¹ K tomu více § 67 - 69 tr.z., § 314e odst. 2, 5, § 341 - 344b tr.ř., § 18 TOPO, § 63, § 27 ZSM.

¹⁵² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.6.2016, sp. zn. 4 Tdo 821/2016.

Je-li ukládán peněžitý trest vedle trestu odnětí svobody, nesmí přesáhnout délka náhradního trestu odnětí svobody za peněžitý trest spolu s délkou trestu odnětí svobody jeden rok.

Upustit od stanovení náhradního trestu v trestním příkazu může samosoudce pouze tehdy, rozhoduje-li o trestném činu, na který je trestním zákonem stanovena trestní sazba odnětí svobody s horní hranicí nejvýše jeden rok, a pokud vedle trestu odnětí svobody ve výměře na horní hranici sazby uloží též i peněžitý trest. Od stanovení náhradního trestu však samosoudce v tomto případě upustí s ohledem na § 69 odst. 1 tr.z., nikoliv s ohledem na § 314e odst. 5 tr.ř.¹⁵³

4.8.7 Trest propadnutí věci

Hlavním účelem trestu propadnutí věci¹⁵⁴ je odejmout pachateli prospěch z trestné činnosti, zneškodnit věc, která by mohla sloužit k dalšímu páčání trestné činnosti a ztížit pachateli podmínky pro páčání další trestných činů.¹⁵⁵ Tento trest lze uložit jak obviněné fyzické osobě, tak i obviněné právnické osobě.

4.8.8 Trest vyhoštění

Trest vyhoštění¹⁵⁶ z území České republiky je ukládán pachateli, jenž není občanem České republiky za předpokladu, že to vyžaduje bezpečnost lidí, majetku nebo jiný obecný zájem.¹⁵⁷ Tento trest lze uložit obviněné fyzické osobě v minimální výměře jeden rok a maximální výměře do pěti let. Délka trestu vyhoštění je snížena oproti obecné úpravě.

4.8.9 Trest zákazu pobytu

Trest zákaz pobytu¹⁵⁸ spočívá v tom, že se odsouzený nesmí zdržovat na určitém místě nebo v určitém obvodu, pakliže to vyžaduje ochrana veřejného pořádku, ochrana rodiny, zdraví, majetku nebo mravnosti. Tento trest se nesmí vztahovat na místo nebo obvod, ve kterém má pachatel trvalý pobyt. Je-li třeba přechodného pobytu v místě zákazu pobytu

¹⁵³ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3580.

Dále odkazují na Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 29.10.1996, sp. zn. Stn 1/96.

¹⁵⁴ K tomu více § 70 - 72 tr.z., § 314e odst. 2, § 349b tr.ř., § 19 TOPO.

¹⁵⁵ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo hmotné*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 384. Tuto definici jsem si dovolil upravit s ohledem na změnu trestního řádu od 1.6.2015, kdy došlo k přizpůsobení terminologie s novým občanským zákoníkem.

¹⁵⁶ K tomu více § 80 tr.z., § 314e odst. 2, § 350b - 350h tr.ř., § 63, § 26 ZSM.

¹⁵⁷ ŠÍMA, Alexandr. SUK, Milan. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. 10. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 316.

¹⁵⁸ K tomu více § 75 tr.z., § 314e odst. 2, § 350a tr.ř.

v nutné osobní záležitosti, je třeba si k tomu vyřídit povolení. Do doby výkonu trestu zákazu pobytu se nezapočítává doba výkonu trestu odnětí svobody nepodmíněně. Tento trest lze uložit obviněné fyzické osobě v minimální výměře jeden rok a maximální výměře do pěti let. Délka tohoto trestu je snížena oproti obecné úpravě.

4.8.10 Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Podstata trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce¹⁵⁹ spočívá v tom, že se odsouzenému zakazuje účast na stanovených kulturních, sportovních a jiných společenských akcích po dobu výkonu tohoto trestu.¹⁶⁰ Odsouzený je povinen při výkonu trestu spolupracovat s probačním úředníkem, zejména postupovat dle stanoveného probačního plánu, vykonávat stanovené programy psychologického poradenství, sociálního výcviku a převýchovy. Je-li to potřebné, musí se dostavovat dle pokynů k určenému útvaru Policie České republiky v období bezprostředně souvisejícím s konáním zakázané akce. Do doby výkonu trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce se nezapočítává doba výkonu trestu odnětí svobody nepodmíněně. Tento trest lze uložit obviněné fyzické osobě ve výměře do pěti let, tedy délka tohoto trestu je snížena oproti obecné úpravě.

4.9 Právní moc a vykonatelnost trestního příkazu

4.9.1 Právní moc

Pravomocné je takové rozhodnutí, které již nelze zvrátit řádným opravným prostředkem.¹⁶¹ Co však cítím za důležité zdůraznit k této problematice je to, že právní moci¹⁶² nabývají pouze výroky rozhodnutí a nikoliv odůvodnění rozhodnutí.

Trestní příkaz se stane pravomocným¹⁶³, jestliže oprávněné osoby, jimiž se myslí obviněný, osoby, které jsou oprávněny podat v jeho prospěch odvolání, a státní zástupce, nebudou proti trestnímu příkazu brojit, tedy že nepodají proti trestnímu příkazu odpor.

Může nastat situace, kdy obviněný je v době vydání nebo doručování trestního příkazu vzat do vazby v jiné trestní věci a samosoudce tuto okolnost nezjistí nebo na ni nezareaguje zákonem předpokládaným způsobem. Obviněný není o nutné obhajobě řádně poučen, obhájce

¹⁵⁹ K tomu více § 76 - 77 tr.z., § 314e odst. 2, § 350i - 350j tr.ř., § 63, § 26 ZSM.

¹⁶⁰ CHMELÍK, Jan. NOVOTNÝ, František. STOČESOVÁ, Simona. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 252.

¹⁶¹ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 462.

¹⁶² JELÍNEK, Jiří. ŘÍHA, Jiří. SOVÁK. *Rozhodnutí ve věcech trestních*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s.r.o., 1999, s. 58: Trestní řád však nevymezuje pojem právní moci, ani její obsah a dosah. Opověď na řadu otázek ponechává právní nauce a právní praxi.

¹⁶³ § 314g odst. 2 tr.ř.

si nezvolí nebo mu není obhájce ani ustanoven. JUDr. Lumír Crha¹⁶⁴ dospěl k závěru, že za takové situace trestní příkaz nemůže nabýt právní moci, ježto trestní příkaz je sice doručen obviněnému, ale není doručen zvolenému nebo ustanovenému obhájci a navíc se lhůta pro podání odporu v trvání 8 dnů počítá při doručování obviněnému a obhájci od toho doručení, které je provedeno později. Tedy v tomto případě až od doručení trestního příkazu obhájci. Naproti tomu JUDr. Stanislav Rizman¹⁶⁵ zastává opačný názor, tedy že trestní příkaz nabude právní moci i přes nedoručení trestního příkazu ustanovenému nebo zvolenému obhájci. Já si osobně myslím, že za takové situace by měl soud postupovat nadále v doručování trestního příkazu ustanovenému nebo zvolenému obhájci a vyčkat, zda obhájce podá jménem obviněného odpor v zákonné lhůtě. Jestliže obhájce odpor nepodá, může soud vyznačit právní moc trestního příkazu. Pakliže by tak soud nepostupoval, otevírá se možnost pro mimořádný opravný prostředek, jímž je stížnost pro porušení zákona. Mám-li uvedený případ krátce a srozumitelně shrnout, měl by dle mého názoru samosoudce postupovat následovně. Samosoudce vyznačil právní moc na trestním příkazu, následně se zjistí, že nebyl obeslán obhájce, který měl být ustanoven nebo zvolen, pak jednoduše samosoudce právní moc přeškrtně, vyznačí u ní mylný nebo chybný zápis, vyčká zvolení obhájce nebo jej ustanoví a pokračuje v doručování trestního příkazu obhájci. Tím tak bude zajištěno, že nebudou porušena práva obviněného.

4.9.2 Vykonatelnost

Vykonatelnost je vlastnost rozhodnutí, jež je spjata s institutem právní moci, a která určuje podmínky, které musí být splněny, aby bylo možné přistoupit k výkonu rozhodnutí. Trestní příkaz se stává vykonatelným ve stejném okamžiku, v jakém nabývá právní moci.¹⁶⁶

4.10 Trestní příkaz a povaha odsuzujícího rozsudku

To, že trestní příkaz má povahu¹⁶⁷ odsuzujícího rozsudku, znamená, že pravomocný trestní příkaz je závazný a vykonatelný, vytváří překážku věci rozsouzené¹⁶⁸. Odsouzení se

¹⁶⁴ CRHA, Lumír. K právní moci trestního příkazu. *Trestní právo*, 1997, č. 10, s. 2 - 3.

¹⁶⁵ RIZMAN, Stanislav. O právní moci trestního příkazu jinak. *Trestní právo*, 1997, č. 12, s. 13 - 14.

¹⁶⁶ JELÍNEK, Jiří. ŘÍHA, Jiří. SOVÁK. *Rozhodnutí ve věcech trestních*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2008, s. 114.

¹⁶⁷ § 314e odst. 7 věta první tr.ř.

¹⁶⁸ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 725 - 726: „...jednak nepřipustnost nového trestního stíhání pro týž skutek v souladu s procesní zásadou ne bis in idem, byť zákonodárce opomenul promítnout tuto skutečnost do dikce ustanovení § 11 tr.ř.“

zapisují do rejstříku trestů¹⁶⁹. Samotný trestní příkaz může být exekucním titulem za předpokladu, že obsahuje výrok o náhradě škody. Obviněný je povinen nahradit náklady trestního řízení. Co se týče uplatnění mimořádných opravných prostředků, platí to co u odsuzujícího rozsudku. Civilní soudy jsou při rozhodování v občanskoprávním řízení vázány¹⁷⁰ pravomocným trestním příkazem, kterým bylo rozhodnuto, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal.¹⁷¹

Účinky spojené s vyhlášením rozsudku nastávají doručením trestního příkazu obviněnému.¹⁷² Mezi účinky spojené s doručením trestního příkazu obviněnému řadíme příkladně nemožnost zpětvzetí obžaloby nebo návrhu na potrestání státním zástupcem¹⁷³, nemožnost zpětvzetí uděleného souhlasu poškozeného s trestním stíháním pro některý z trestných činů uvedených v § 163 tr.ř.¹⁷⁴, je to důležitý okamžik rozlišující mezi souběhem a recidivou, a podobně.¹⁷⁵

¹⁶⁹ Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁰ § 135 odst. 1 o.s.ř.

¹⁷¹ JELÍNEK, Jiří. ŘÍHA, Jiří. SOVÁK. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 3. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 109 - 110.

¹⁷² § 314e odst. 7 věta druhá tr.ř.

¹⁷³ § 314g odst. 4 tr.ř.

¹⁷⁴ § 314g odst. 3 tr.ř.

¹⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 434.

5 Náležitosti trestního příkazu

5.1 Obsah trestního příkazu

„Obsah trestního příkazu je ve srovnání s rozsudkem konstruován jednodušším způsobem.“¹⁷⁶ Celý obsah trestního příkazu můžeme rozdělit do tří částí, a to na část úvodní, část výrokovou a část poučení o právu podat opravný prostředek proti trestnímu příkazu, tedy odpor. Je důležité také poznamenat, že trestní příkaz neobsahuje odůvodnění. Musím dále upozornit, že náležitosti trestního příkazu upravuje nejen trestní řád, ale též i jednací řád pro okresní a krajské soudy¹⁷⁷ v § 21b, § 22 a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy¹⁷⁸ v § 14 až § 19a.

5.1.1 Úvodní část trestního příkazu

Úvodní část trestního příkazu musí obsahovat označení soudu, který jej vydává, datum a místo jeho vydání, dále označení obviněného¹⁷⁹. Obviněný musí být v trestním příkaze definován tak, aby bylo možné jej přesně identifikovat, proto je označen jménem, příjmením, datem a místem narození, bydlištěm, zaměstnáním, případně dalšími údaji, tak aby nemohl být zaměněn s jinou osobou. Takovým dalším údajem může být třeba uvedení jeho státní příslušnosti nebo přezdívky. U žen lze uvést rodné příjmení, současné příjmení, případně i dřívější příjmení. Jedná-li se o příslušníka ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru, uvede se také hodnost a útvar, u něhož slouží. Trestní příkaz na rozdíl od rozsudku neobsahuje v úvodní části jméno a příjmení soudce¹⁸⁰, který trestní příkaz vydal. Jméno a příjmení příslušného soudce, tedy v tomto případě samosoudce, nalezneme v podpisě trestního příkazu.

5.1.2 Výroková část trestního příkazu (enunciát)

Výroková část je tvořena výrokem o vině, výrokem o uloženém trestu a výrokem o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení.

¹⁷⁶ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 1110.

¹⁷⁷ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky, č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších novel.

¹⁷⁸ Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3.12.2001, č.j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění pozdějších novel.

¹⁷⁹ K tomu více § 120 odst. 2 tr.ř.

¹⁸⁰ Srovnej § 120 odst. 1 písm. a) a § 314f odst. 1 písm. a) tr.ř.

5.1.2.1 Výrok o vině

Výrok o vině¹⁸¹ se skládá z věty skutkové, věty právní a vyjádření právní kvalifikace. Skutková věta musí stručným, určitým a výstižným způsobem popsat to, čeho se obviněný dopustil, a to uvedením místa, času, způsobu spáchání a případně i uvedením jiných skutečností tak, aby skutek nebylo možné zaměnit s jiným. Věta právní je v podstatě zněním skutkové podstaty trestného činu, který měl obžalovaný spáchat. Jde tedy o právní vyjádření faktické stránky věci. Vyjádření právní kvalifikace skutku je zákonné pojmenování skutku uvedením příslušného trestného činu, a to jeho přesné citace názvem, označením paragrafu, odstavců a písmen.¹⁸²

5.1.2.2 Výrok o trestu

Co se týče výroku o trestu, ten musí obsahovat uvedení zákonných ustanovení, podle nichž byl trest vyměřen. Je tedy nutné, aby odpovídal náležitostem uvedených v § 122 odst. 1 tr.ř. a § 124 tr.ř.

5.1.2.3 Výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení

Výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení je součástí¹⁸³ trestního příkazu v tom případě, pakliže poškozený¹⁸⁴ uplatní svůj nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení řádně¹⁸⁵ a včas, tedy do vydání trestního příkazu.

Jestliže však poškozený uplatní svůj nárok po vydání trestního příkazu, tedy jej neuplatní včas, samosoudce by měl dle mého názoru vyčkat, zda trestní příkaz nabude právní moci. Pakliže trestní příkaz bude rozporován, pak bude nárok poškozeného dále řešit v pokračujícím trestním řízení s tím, že nárok byl podán včas. Jestliže by trestní příkaz nabyl právní moci, měl by samosoudce informovat poškozeného přípisem, že již bylo ve věci pravomocně rozhodnuto trestním příkazem a tudíž nemůže rozhodnout o nároku poškozeného, neboť svůj nárok neuplatnil do vydání trestního příkazu.

¹⁸¹ § 120 odst. 3 tr.ř.

¹⁸² FRYŠTÁK, Marek a kol. *Trestní právo procesní*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 203, 204.

¹⁸³ § 314f odst. 1 písm. e) tr.ř.

¹⁸⁴ SOUKUP, Pavel. Poškozený a jeho postavení v trestním řízení obecně a s přihlédnutím k řízením ve věcech podvodných jednání. *Trestní právo*, 2006, č. 9, s. 14: Záleží jen na vůli poškozeného, zda nárok vznesou. Velice pěkně a podrobně jsou popsána práva a povinnosti poškozeného v elektronickém článku: PETŘÍČEK, Libor. *K postavení poškozeného v trestním řízení* [online]. Epravo.cz, 21.10.2003 [cit. 28.3.2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/k-postaveni-poskozeneho-v-trestnim-rizeni-22115.html>>.

¹⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 5.12.2002, sp. zn. 4 Tz 76/2002.

5.1.3 Poučení o opravném prostředku

I v trestním příkazu je nutné poučit o opravném prostředku a následcích s jeho použitím spjatých. Formulace poučení je k nahlédnutí v Příloze č. 5¹⁸⁶ mé diplomové práce. Co se mi však nelíbí v tomto poučení, je uvedení „*zdejšího soudu*“. Jsem přesvědčen o tom, že by bylo vhodnější uvést, ke kterému konkrétnímu soudu má být odpor podán, tedy navrhuji, aby tato formulace zněla například „*podat k Okresnímu soudu v Blansku*“, čímž se odstraní nejasnost v označení soudu a poučení se stává tak zcela srozumitelným i pro laika.

Co je však také důležité zmínit je, že poučení o opravném prostředku v trestním příkazu obsahuje výslovné upozornění pro obviněného v poslední větě, že když odpor nepodá, vzdá se tím práva na projednání věci v hlavním líčení. Tato poslední věta je výsledkem novely trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb.

5.2 Oprava trestního příkazu

Současná právní úprava trestního příkazu vůbec nepamatuje na případ, kdy se zjistí, že v trestním příkazu je písařská chyba nebo jiná zřejmá nesprávnost. Obvyklým postupem v takové situaci je vydání opravného usnesení. Problém je v tom, že trestní příkaz se nevyhlašuje, ale jen vyhotovuje. Oprava vyhotovení dle § 131 odst. 1 tr.ř., tedy uvedení vyhotovení do souladu s vyhlášeným rozhodnutím, nepřichází proto u trestního příkazu v úvahu.¹⁸⁷ Jedinou možnou cestou sjednání nápravy je využití mimořádného opravného prostředku, pakliže trestní příkaz nabyl právní moci.

Z mé praxe je mi známo, že někteří samosoudci, pakliže zjistí, že v trestním příkazu je písařská chyba nebo jiná zřejmá nesprávnost, se snaží zastavit odeslání trestního příkazu na podatelně soudu, a když toto se jim nepodaří, provedou opravu trestního příkazu prostřednictvím opravného usnesení, byť takový postup nemá oporu v zákoně.

Zákonodárce by měl na tento problém zareagovat novelou trestního řádu, která by opravu písařské chyby a jiné zřejmé nesprávnosti trestního příkazu umožňovala, což se domnívám je ku prospěchu všech stran trestního řízení.

¹⁸⁶ Příloha č. 5 - Trestní příkaz, s. 97.

¹⁸⁷ Rozhodnutí Nejvyšší soud Slovenské socialistické republiky ze dne 21.10.1980, sp. zn. 5 Tz 95/80. Rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 15.5.1978, sp. zn. 1 Tz 18/78.

5.3 Doručování trestního příkazu

Trestní příkaz se doručuje obviněnému, má-li obhájce, tak i jeho obhájci, státnímu zástupci a poškozenému, jenž uplatnil svůj nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.¹⁸⁸ Účinky spojené s vyhlášením rozsudku nastávají doručením trestního příkazu obviněnému.¹⁸⁹

5.3.1 Doručování trestního příkazu obviněnému

Obviněnému se musí trestní příkaz doručit do vlastních rukou, přičemž náhradní doručení trestního příkazu obviněnému je vyloučeno. Přesněji řečeno, obviněnému se vlastně doručuje opis trestního příkazu, jelikož originál trestního příkazu je uložen v trestním spise pod příslušnou spisovou značkou. V současné době, kdy je zaveden na soudech informační počítačový systém ISAS¹⁹⁰, nalezneme tento originál trestního příkazu nejen v samotném spise v listinné podobě, ale též v uzamčené podobě pod příslušnou spisovou značkou v tomto systému, kde je vedena elektronická forma spisu¹⁹¹.

Doručením do vlastních rukou obviněného se myslí postup podle obecné úpravy doručování, tedy podle § 64 odst. 1 písm. b), odst. 5 písm. a) tr.ř.

Je sice pravdou, že trestní řád výslovně neukládá povinnost soudu doručit společně s trestním příkazem obžalobu nebo návrh na potrestání jak obviněnému, tak i jeho případnému obhájci, nicméně tuto povinnost soudu lze dovodit z práva obviněného na obhajobu. Jestliže by nebyl nejpozději současně s trestním příkazem doručen opis návrhu na potrestání nebo obžaloby, pak není obviněný, a ani jeho případný obhájce, řádně obeznámen s tím, co je obviněnému kladeno za vinu. Tento postup soudu pak lze pokládat za porušení práva obviněného na obhajobu zaručeného v ustanovení § 2 odst. 13 tr.ř.¹⁹²

V praxi byl zaznamenán případ, kdy byla obviněnému doručena faxová kopie trestního příkazu. Judikatura danou problematiku vyřešila tak, že obviněnému má být doručen do vlastních rukou opis trestního příkazu. Faxová kopie trestního příkazu nemá takový charakter a nenastávají jejím doručením účinky spojené s vyhlášením odsuzujícího rozsudku, a to ani za

¹⁸⁸ § 314f odst. 2 tr.ř.

¹⁸⁹ § 314e odst. 7 tr.ř.

¹⁹⁰ ISAS je počítačový informační systém vyvinutý pro okresní soudy obsahující zejména údaje o jednotlivých spisech, účastnících řízení a jejich adresách, soudních jednáních a vydaných rozhodnutích, jakož i dokumenty vztahující se k jednotlivým řízením.

Policie zavádí svoji formu elektronického spisu, která by byla propojitelná s ostatními informačními systémy, viz článek: VANĚK, Jaroslav. Elektronický spis v trestním řízení (představení nového informačního systému Policie ČR a možností využitelnosti dat pro státní zastupitelství a soudy). *Trestní právo*, 2005, č. 10, s. 2 - 7.

¹⁹¹ VYKLIČKÝ, Jan. Reforma justice. *Soudce*, 2008, č. 10, s. 11.

¹⁹² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14.9.2004, sp. zn. 4 Tz 152/2004.

situace, že je obviněnému předána dožadáným soudem a obviněný její přijetí svým podpisem potvrdí.¹⁹³ Velkou roli v tomto případě sehrává fakt, že opis rozhodnutí se musí svou formou i obsahem úplně shodovat s originálem, což faxová kopie nezaručuje, jelikož může dojít ke zkreslení jejího obsahu vlivem technických potíží a navíc má faxová kopie omezenou životnost, protože vlivem času se stává nečitelnou. Trestní příkaz, ale i jiná soudní rozhodnutí, jsou významnými veřejnými listinami. Nezřídka je nutné, aby jejich opisy měly strany dlouhodobě k dispozici. Tedy i z tohoto praktického důvodu je nezbytné, aby jim byl doručován opis rozhodnutí.

Zjistí-li samosoudce, že trestní příkaz má být doručen obviněnému, který je ve vazbě nebo ve výkonu trestu¹⁹⁴, je nutné, aby byl obviněný zastoupen obhájcem, jelikož se jedná o případ nutné obhajoby dle § 36 odst. 1 písm. a) tr.ř. Obviněný musí být ze strany soudu uvědoměn přípisem adresovaným do vlastních rukou o tom, že se jedná o případ nutné obhajoby a vyzván, aby si zvolil obhájce, načež se mu stanoví přiměřená lhůta například 10 dnů. Pakliže tak neučiní, ustanoví mu soud obhájce sám. Praxe přináší případy, kdy samosoudce nechce čekat na to, až si obviněný zvolí obhájce, a tak mu ustanoví obhájce ihned, neboť se obává průtahů ze strany obviněného, který může zvolení svého obhájce různě protahovat. Jestliže by samosoudce ustanovil obviněnému obhájce přímo, aniž by obviněnému poskytl možnost zvolit si obhájce sám, neměl by obviněný v případě pravomocného odsouzení nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem dle § 152 odst. 1 písm. b) tr.ř.¹⁹⁵ Pochopitelně musím uvést, že takovéto ustanovení obhájce může obviněný napadat. V okamžiku, kdy je tedy zvolení nebo ustanovení obhájce obviněnému vyřešeno, je trestní příkaz doručen jak obhájci, tak i obviněnému, a tímto postupem nedojde k porušení práva obviněného na řádnou obhajobu dle § 2 odst. 13 tr.ř. Nepostupoval by samosoudce tak, jak jsem uvedl, dopustil by se vážné procesní chyby.

Může nastat situace, kdy obviněným bude například cizinec, jenž nerozumí česky, a bude nutné mu doručit trestní příkaz. V takovém případě je třeba obviněnému doručit vedle opisu trestního příkazu též jeho písemný překlad¹⁹⁶. Lhůta k podání odporu pak obviněnému běží až od doručení písemného překladu.¹⁹⁷

Jestliže nastane při doručování trestního příkazu skutečnost, na jejímž základě je tento trestní příkaz v rozporu s trestním zákonem nebo trestním řádem, je třeba i přesto trestní

¹⁹³ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31.5.1996, sp. zn. 1 To 65/96.

¹⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2.7.2002, sp. zn. 4 Tz 40/2002.

¹⁹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.3.1991, sp. zn. 1 To 16/91.

¹⁹⁶ K tomu více § 28 tr.ř.

¹⁹⁷ FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 445.

příkaz doručit. Pakliže pak nepodá oprávněná osoba odpor a trestní příkaz nabude právní moci, lze nezákonnost trestního příkazu napravit pouze cestou mimořádných opravných prostředků.¹⁹⁸ V praktickém životě se to nejčastěji týká případů, kdy je trestní příkaz doručován obviněnému, jenž se trestnímu řízení vyhýbá a nezdržuje se na adrese, kterou určil jako adresu pro doručování, a ani na žádné jiné známé adrese. Soud tedy opakuje doručování, případně může přistoupit k vydání příkazu k zatčení. Čas běží a obviněný je následně znovu odsouzen v jiném trestním řízení a třeba i v dalším trestním řízení. Následně se zjistí, že trestní příkaz by měl obsahovat uložení souhrnného trestu. Pokud by obviněný, který je spokojen s uloženým mírným trestem, nepodal odpor, samosoudce musí o této nové skutečnosti informovat státního zástupce dle § 280 odst. 5 tr.ř. Je pak na státním zástupci, zda z uvedeného důvodu podá návrh na obnovu řízení.¹⁹⁹

5.3.2 Doručování trestního příkazu obhájci, poškozenému a státnímu zástupci

Trestní příkaz se též doručuje do vlastních rukou státnímu zástupci. Ustanovení § 314f odst. 2 tr.ř. zdůrazňuje doručení do vlastních rukou jen obviněnému, avšak u státního zástupce to vyplývá z ustanovení § 64 odst. 1 písm. b) tr.ř., neboť je oprávněn podat proti trestnímu příkazu odpor.

Dále se trestní příkaz doručuje i poškozenému, který uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, a obhájci, má-li jej obviněný, avšak nikoli do vlastních rukou.²⁰⁰ Došlo-li by k doručení do vlastních rukou, nemá to dle mého názoru žádný vliv na případnou právní moc trestního příkazu, jelikož by se nejednalo o závadu v doručování, ježto by šlo o přísnější formu doručení.

Závada v systému doručování nese to nebezpečí, že je nutné proces doručování opakovat znovu, to by se týkalo například případu, kdy by obviněnému nebyl trestní příkaz doručen do vlastních rukou, pak bychom museli toto doručování opakovat a zaslat opět trestní příkaz obviněnému do vlastních rukou.

Dle judikatury nelze obhájce obviněného považovat za osobu oprávněnou podat proti trestnímu příkazu opravný prostředek ve smyslu § 64 odst. 1 písm. b) tr.ř. Proto postačí doručit obhájci opis trestního příkazu způsobem uvedeným v § 62 a 63 tr.ř. ve spojení s § 45

¹⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.7.2007, sp. zn. 4 Tz 45/2007.

¹⁹⁹ JELÍNEK, Jiří, ŘÍHA, Jiří, SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 3. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 130.

²⁰⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 695.

násl. o.s.ř. To se však netýká obhájce obviněného v trestním řízení proti uprchlému a obhájce obviněného, jenž zemřel.²⁰¹

Má-li poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, zákonného zástupce nebo opatrovníka, doručí se trestní příkaz jen zákonnému zástupci nebo opatrovníku. Má-li poškozený zmocněnce v tomto trestním řízení, pak se tento trestní příkaz doručuje pouze zmocněnci.

²⁰¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 21.8.1972, sp. zn. 11 Tz 52/72.

6 Odpor

6.1 Obecná charakteristika odporu

Trestní právo procesní upravuje několik druhů opravných prostředků, kterými je možné napadnout rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení. Jedná se o stížnost, odvolání, odpor proti trestnímu příkazu, dovolání, obnovu řízení a stížnost pro porušení zákona.²⁰² Mezi řádné opravné prostředky, které lze podat proti doposud nepravomocnému rozhodnutí, řadíme stížnost, jež směřuje proti usnesení, odvolání, jímž je napadán rozsudek, a odpor, jež směřuje proti trestnímu příkazu. Mezi mimořádné opravné prostředky, které lze podat až po té, co napadené rozhodnutí nabylo právní moci, řadíme dovolání, obnovu řízení a stížnost pro porušení zákona.

Odpor představuje zvláštní opravný prostředek, který lze podat jen proti trestnímu příkazu a není možné jej podat proti jinému rozhodnutí. Podává se u soudu, jenž vydal napadený trestní příkaz. Trestní řád stanovuje v § 314g odst. 1 tr.ř. lhůtu pro podání odporu proti trestnímu příkazu do 8 dnů ode dne jeho doručení. Jakmile dojde k podání odporu, celý trestní příkaz se ze zákona zruší. Již podaný odpor proti trestnímu příkazu nelze vzít zpět²⁰³. To odpor odlišuje od odvolání, jelikož již podané odvolání lze vzít zpět dle § 250 odst. 2 tr.ř. Další zvláštností odporu je i to, že nemá devolutivní účinek jako odvolání, z čehož tedy plyne, že odporem napadený trestní příkaz není přezkoumáván z hlediska věcné správnosti soudem druhého stupně, nýbrž bez ohledu na obsah se trestní příkaz včas podaným odporem ze zákona ruší a samosoudce zpravidla nařídí ve věci hlavní líčení.²⁰⁴ Při následném projednávání věci v hlavním líčení není samosoudce vázán právní kvalifikací ani druhem a výměrou trestu obsaženými v trestním příkazu, tedy se neuplatní zákaz reformationis in peius, což může obviněného odrazovat od podání odporu.²⁰⁵

Jestliže byl vydaný trestní příkaz napaden odporem podaným v zákonné lhůtě a oprávněnou osobou, nemůže již samosoudce vydat v téže trestní věci proti témuž obviněnému další trestní příkaz.²⁰⁶

²⁰² JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 616.

²⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.10.1996, sp. zn. 2 Tzn 196/96.

²⁰⁴ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3591.

²⁰⁵ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 700.

²⁰⁶ Rozsudek Nejvyšší soud ČR ze dne 7.3.1996, sp. zn. 2 Tzn 19/96.

6.2 Kdo je oprávněn podat odpor

Proti trestnímu příkazu může podat odpor obviněný, osoby, které jsou oprávněny podat v jeho prospěch odvolání, a státní zástupce.²⁰⁷ Odpor může obviněný podat sám nebo prostřednictvím svého obhájce. Osoby, které jsou oprávněny podat ve prospěch obviněného odvolání, jsou dle § 247 odst. 2 tr.ř. příbuzní obžalovaného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel, partner nebo druh.

Došlo-li by k vydání trestního příkazu proti obviněnému, který byl omezen ve svéprávnosti, samosoudce by tak vlastně vydal trestní příkaz v rozporu s § 314e odst. 6 písm. a) tr.ř., a odpor by podal obhájce či opatrovník za obviněného, v takovém případě by mělo podání odporu účinky jako podání odporu obviněným.²⁰⁸

V řízení proti uprchlému²⁰⁹ je osobou oprávněnou k podání odporu obhájce, který jej podává jménem obviněného. Řízení proti uprchlému se vede proti tomu, kdo se vyhýbá trestnímu řízení pobytem v cizině nebo se skrývá. Obviněný musí mít v takovém řízení vždy obhájce²¹⁰, který má stejná práva jako obviněný.

Jestliže je trestní příkaz doručen obhájci obviněného dříve²¹¹ než obviněnému, může podat odpor proti trestnímu příkazu obhájce jménem obviněného.²¹² Obhájce obviněného může podat odpor za obviněného a jeho jménem, tedy obhájce neřadíme mezi osoby, které mohou podat odpor ve prospěch obviněného svým jménem. Pokud tedy obhájce obviněného podal za obviněného proti trestnímu příkazu odpor, který není podán proti vůli obviněného, hledíme na takový odpor jako podaný osobou oprávněnou, tedy obviněným.

V praxi vyvstal problém, jaký je charakter podaného odporu proti trestnímu příkazu, zda je podán ve prospěch nebo v neprospěch obviněného. U odvolání zákonodárce pečlivě a důsledně rozlišuje, které subjekty jsou oprávněny k jeho podání ve prospěch obviněného, a které subjekty mohou podat toto odvolání v neprospěch obviněného. U odporu však o téže otázce stejně důsledně mlčí. § 314g tr.ř. nikde neuvádí, kdo může odpor podat v neprospěch či ve prospěch obviněného. Pokud jsou zde použita slova v jeho prospěch, jedná se pouze o legislativní zkratku k vymezení okruhu osob oprávněných tento opravný prostředek podat vedle obviněného. Již na základě nahlédnutí do zákona je možno dospět k závěru, že jednou ze zásadních odlišností odporu od ostatních řádných opravných prostředků je to, že ohledně

²⁰⁷ § 314g odst. 1 tr.ř.

²⁰⁸ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3591.

²⁰⁹ § 302 a násl. tr.ř.

²¹⁰ § 36 odst. 1 písm. c) tr.ř.

²¹¹ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 577.

²¹² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.1.2000, sp. zn. 4 Tz 209/99.

svého zaměření ve prospěch či neprospěch obviněného je odpor zcela neutrální. Tedy není možné podat odpor v neprospěch obviněného ani ve prospěch obviněného. Takový závěr odpovídá podstatě odporu jako takového. Ustanovení § 314g odst. 1 tr.ř. nepředpokládá, že by odpor byl nějak odůvodňován. Neočekává se tedy, že by mohl mířit na nějaké konkrétní vady napadeného trestního příkazu. Odpor je pouhým nástrojem k vyvolání hlavního líčení a jiný účel nemá.²¹³

Trestním příkazem lze rozhodnout nejen o jednom obviněném, ale i o více obviněných. Jestliže tedy nastane situace, že je jedním trestním příkazem rozhodnuto o více spoluobviněných, může podat odpor jeden nebo více spoluobviněných. U spoluobviněného či spoluobviněných, kteří si nepodali odpor proti trestnímu příkazu a odpor nepodala ani žádná oprávněná osoba, nabývá trestní příkaz právní moci a vykonatelnosti. U toho spoluobviněného nebo spoluobviněných, kteří si podali odpor proti trestnímu příkazu, případně jej podala jiná oprávněná osoba, se trestní příkaz ruší. Tím pádem se může stát, že část trestního příkazu nabude právní moci a vykonatelnosti a část nikoliv. Samosoudce následně rozhoduje v hlavním líčení jen o těch obžalovaných, v jejichž trestní věci byl podán odpor.

V situaci, kdy je podán odpor proti trestnímu příkazu osobou neoprávněnou, samosoudce tuto neoprávněnou osobu uvědomí přípisem, že není k podání odporu proti příslušnému trestnímu příkazu oprávněna. Tento přípis doporučuji zaslat z důvodů právní jistoty doporučeně do vlastních rukou neoprávněné osoby. Lepším řešením by bylo ovšem přijmout novelu trestního řádu, která by umožňovala odmítnutí takto podaného odporu.²¹⁴

Zajímavé je postavení poškozeného.²¹⁵ Poškozený nemůže dle současné právní úpravy podat proti trestnímu příkazu odpor, jelikož současné pojetí problematiky trestního příkazu nepočítá s tím, že bylo možné, aby nabyly právní moci zvláště výroky o vině a trestu a další řízení by bylo vedeno pouze o náhradě škody.²¹⁶

6.3 Náležitosti odporu

Co na odporu shledávám zajímavým, tak je to jeho jednoduchost, jelikož zcela stačí uvést, že podávám odpor, a tím se celý trestní příkaz ruší. Pochopitelně že i toto podání musí splňovat některé náležitosti²¹⁷, aby se nejednalo o nejasné podání. Z odporu proti trestnímu

²¹³ CRHA, Lumír. Odpor v neprospěch obviněného – nepřesnost komentářů?. *Trestní právo*, 1999, č. 4, s. 9.

²¹⁴ Více se této problematice věnuji v kapitole 6.4 Lhůta pro podání odporu na čl. 56 - 57.

²¹⁵ Této problematice se věnuji více v kapitole 6.8 Poškozený a jeho právo na podání odporu na čl. 60 - 62.

²¹⁶ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3591.

²¹⁷ Příloha č. 7 - odpor obviněného proti trestnímu příkazu, s. 100.

příkazu musí být zřejmé, kdo jej činí, a které rozhodnutí napadá. Takové jsou minimální náležitosti, které musí odpor splňovat.²¹⁸

Odpor lze podat písemně, ústně do protokolu, v elektronické podobě, telegraficky, telefaxem nebo dálnopisem. Vzhledem k tomu, že trestní řád nestanovuje podmínku, jak je tomu v § 42 odst. 3 o.s.ř., že podání činěné telegraficky nebo telefaxem je třeba nejpozději do třech dnů doplnit předložením originálu, případně písemným podáním shodného znění, jinak se k takovému podání nepřihlíží, měl by zákonodárce na tuto skutečnost zareagovat novelou trestního řádu a obdobnou podmínku do něj vložit. Důvodem tohoto mého závěru je skutečnost, že vlivem přenosu podání činěného telegraficky, telefaxem a rozšířil bych to i na podání dálnopisem, může dojít ke zkreslení textu, navíc po určité době se toto podání stává nečitelným. Soudům bych jednoznačně doporučil z důvodů právní jistoty takové podání ofotit, kopii opatřit razítkem „kopie souhlasí s originálem“ a tuto kopii spolu s originálem založit do spisu.

Jestliže by obviněný nebo jeho zástupce měl v zámyslu podat odpor telefonicky, tak tímto způsobem postupovat nelze.

Jak jsem již výše uvedl, konstrukce odporu je naprosto jednoduchá, což se projevuje i v tom, že odpor není třeba odůvodňovat. Pakliže je v odporu uvedeno odůvodnění nebo toto odůvodnění bude doplněno později, může to urychlit projednávání věci.

Odpořem nelze napadat jen některý z výroků trestního příkazu, jelikož odpor je specifickým opravným prostředkem, jehož účinek spočívá v tom, že ruší celý²¹⁹ trestní příkaz a není tak možné, aby se trestní příkaz stal částečně pravomocným a další řízení se například vedlo jen o uložení trestu nebo o náhradě škody.²²⁰

Podaný odpor samosoudce posuzuje stejně jako každé podání, tedy nikoliv podle svého označení, ale podle obsahu²²¹, takže nevadí, pokud jej třeba obžalovaný označí jako odvolání.²²²

6.4 Lhůta pro podání odporu

Lhůta pro podání odporu je zákonem stanovena do 8 dnů ode dne doručení trestního příkazu, a to u soudu, jež odpořem napadený trestní příkaz vydal²²³. Má-li obviněný obhájce,

²¹⁸ K tomu více § 59 odst. 4 tr.ř.

²¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.6.2001, sp. zn. 4 Tz 112/2001.

²²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.3.2000, sp. zn. 4 Tz 19/2000.

²²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.10.1996, sp. zn. 2 Tzn 169/96.

²²² JELÍNEK, Jiří, ŘÍHA, Jiří, SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 3. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 126.

je třeba trestní příkaz doručit jak obviněnému, tak i jeho obhájci a v tomto případě lhůta pro podání odporu běží od toho doručení, které bylo provedeno později. Osobám, jež jsou uvedeny v § 247 odst. 2 tr.ř., tedy těm osobám, jež jsou oprávněny podat odvolání ve prospěch obviněného, končí lhůta pro podání odporu týž den jako obviněnému. Co se týká státního zástupce, tomu běží lhůta pro podání odporu nezávisle na ostatních osobách, tedy do 8 dnů ode dne doručení trestního příkazu.

Lhůta 8 dnů pro podání odporu proti trestnímu příkazu je lhůtou určenou podle dní²²⁴ a počíná běžet následující den po dni, kdy byl trestní příkaz doručen. Pakliže konec lhůty připadne na den pracovního klidu nebo pracovního volna, pokládá se za poslední den lhůty pro podání odporu nejbližší příští pracovní den.²²⁵ Je nutné mít na paměti, že lhůta pro podání odporu je zachována ve stejném rozsahu jako u podání odvolání²²⁶, tedy i v případech uvedených v § 60 odst. 4 tr.ř. Lhůta pro podání odporu proti trestnímu příkazu je zachována tehdy, pakliže je odpor podán ve lhůtě na poště a zaslán soudu, jenž trestní příkaz vydal, nebo byl-li odpor učiněn u soudu, tedy podán přímo na podatelně soudu, který trestní příkaz vydal. Zachování lhůty jest též dodrženo u příslušníka ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru, který je v činné službě, pakliže podá odpor u svého náčelníka. Odpor proti trestnímu příkazu lze také podat ústně do protokolu u kteréhokoliv okresního soudu nebo okresního státního zástupce. Nezáleží pak na tom, zda k příslušnému soudu, jenž trestní příkaz vydal, tento odpor došel ještě ve lhůtě nebo až po jejím uplynutí. Musí jít o základní článek soustavy soudů nebo státního zastupitelství, proto by nevedlo k zachování lhůty učinění podání u vyšších soudů nebo státních zastupitelství. Je-li oprávněná osoba k podání odporu umístěna v nápravném zařízení, pak je lhůta zachována, bude-li odpor podán u ředitele nápravného zařízení, kde je tato oprávněná osoba ve výkonu trestu nebo ve vazbě. I v tomto případě nezáleží na tom, zda k příslušnému soudu, jenž trestní příkaz vydal, tento odpor došel ještě ve lhůtě nebo až po jejím uplynutí.²²⁷

Dojde-li k zaslání odporu proti trestnímu příkazu přímo soudu druhého stupně nebo u něj bude podán ústně do protokolu, bude lhůta pro podání odporu zachována jen za podmínky, dojde-li k postoupení tohoto odporu včas soudu, jenž trestní příkaz vydal.²²⁸

Je-li odpor směřující proti trestnímu příkazu podán oprávněnou nebo neoprávněnou osobou opožděně, je samosoudce nucen přípisem sdělit osobě oprávněné nebo neoprávněné,

²²³ § 314g odst. 1 tr.ř.

²²⁴ § 60 odst. 1 tr.ř.

²²⁵ § 60 odst. 3 tr.ř.

²²⁶ K tomu více § 248 tr.ř.

²²⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12.11.1974, sp. zn. 11 Tz 37/74.

²²⁸ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3592.

jež jej podala, že odpor je podán opožděně a současně dotyčnou osobu uvědomí o tom, že trestní příkaz již nabyl právní moci a vykonatelnosti²²⁹. Tento přípis doporučuji zaslat z důvodů právní jistoty doporučeně do vlastních rukou. Stejný postup je popsán v komentáři trestního řádu.²³⁰ Takový přístup má ale zásadní nedostatek spočívající v tom, že spor mezi samosoudcem a osobou podávající odpor, která si na rozdíl od samosoudce myslí, že je oprávněna podat odpor, popřípadě že odpor podala řádně a včas, je řešen stranou tohoto sporu, tedy samosoudcem. Proti takovému přípisu není možné podat opravný prostředek, o němž by rozhodl jiný orgán. Je vhodné tedy přijmout právní úpravu, ve které by odpor podaný osobou neoprávněnou a odpor podaný opožděně samosoudce usnesením odmítl a toto usnesení o odmítnutí by bylo možné napadnout stížností, o které by následně rozhodl nadřízený soud.²³¹

Jestliže obviněný podal elektronicky odpor proti trestnímu příkazu v zákonné lhůtě a tento odpor příslušný soud obdržel s ohledem na technické problémy na straně obviněného, případně jeho zástupce, až necelou půlhodinu po vypršení lhůty, je třeba odpor považovat za včas podaný.²³²

Je vhodné zmínit, že odpor lze podat též faxem. Zákonná forma podání ve smyslu § 59 odst. 1 věty druhé tr. ř. je dodržena i v případě, je-li podání učiněno faxem (telefaxem). Nejvyšší soud ČR se ztotožnil s tím, že výraz "telefax" je obsahově shodný s termínem "fax", a tudíž podání učiněné faxem je podáním v souladu s citovaným ustanovením. Při takové formě podání je lhůta k uplatnění opravného prostředku ve smyslu § 60 odst. 1, 3 tr.ř. zachována i tehdy, dojde-li podání příslušnému soudu v poslední den zákonné lhůty po skončení řádné pracovní doby, protože lhůta končí až ve 24.00 hodin tohoto dne.²³³

S ohledem na vývoj judikatury musím zmínit i nové rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.4.2016 sp. zn. 6 Tdo 186/2016, jenž reaguje na možnost podání odporu proti trestnímu příkazu oprávněnou osobou před doručením samotného trestního příkazu. Dle názoru soudců Nejvyššího soudu není účinné podání odporu proti trestnímu příkazu vázáno na doručení jeho opisu oprávněné osobě k podání tohoto opravného prostředku. Účinky spojené s podáním odporu nastávají i tehdy, pokud oprávněná osoba odpor podala v období následujícím po vydání trestního příkazu samosoudcem, avšak ještě před jeho doručením. Na

²²⁹ K tomu více § 139 tr.ř.

²³⁰ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3592.

²³¹ JELÍNEK, Jiří. ŘÍHA, Jiří. SOVÁK. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 3. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 173.

²³² Nález Ústavního soudu ze dne 20.8.2014, sp. zn. I. ÚS 892/14.

²³³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.2.2003, sp. zn. 6 Tdo 171/2003.

toto zajímavé rozhodnutí jsem byl upozorněn díky Zápisu z porady trestního kolegia Nejvyššího soudu konané dne 7.12.2016²³⁴.

6.4.1 Navrácení lhůty k podání odporu

Stane-li se, že obviněný nebo jeho obhájce zmešká z důležitých důvodů lhůtu pro podání odporu proti trestnímu příkazu, může požádat o její navrácení²³⁵. V tomto případě vyvstává otázka, který orgán je vlastně oprávněn rozhodnout o povolení navrácení lhůty pro podání odporu. V ustanovení § 61 odst. 1 tr.ř. je stanoveno, že zmešká-li obviněný²³⁶ nebo jeho obhájce z důležitých důvodů lhůtu k podání opravného prostředku, povolí mu, nestanoví-li zákon jinak, orgán, jemuž přísluší o opravném prostředku rozhodovat, navrácení lhůty. Vzhledem k tomu, že se jedná o trestní příkaz a podáním odporu se trestní příkaz zruší ex lege²³⁷, a tak nedojde k přenesení rozhodování o podaném odporu na soud druhého stupně, bude o navrácení lhůty pro podání odporu rozhodovat²³⁸ samosoudce usnesením²³⁹, proti němuž není stížnost přípustná.²⁴⁰ Požádat o navrácení lhůty pro podání odporu proti trestnímu příkazu je třeba do tří dnů od pominutí překážky a odpor proti trestnímu příkazu připojit, pokud ještě nebyl podán.

Mezi důležité důvody pro navrácení lhůty řadíme například onemocnění v posledních dnech lhůty bránící včas podat opravný prostředek, náhlé úmrtí nebo jiná nečekaná vážná událost v rodině obviněného nebo obhájce v posledních dnech lhůty, živelná událost (např. povodeň, lesní požár, vánice na horách, apod.), která zabránila obviněnému nebo obhájci podat opravný prostředek. Dále praxe považuje za důležité důvody i nesprávné právní poučení o nepřípustnosti opravného prostředku nebo okolnost, že poučení o opravném prostředku nebylo vůbec dáno, popř. nesprávné právní poučení dané jiným orgánem činným v trestním řízení, než který ve věci rozhodl. Důležité důvody mají vždy charakter překážky ať už subjektivní nebo objektivní povahy.²⁴¹

²³⁴ PÚRY, František. Zápis z porady trestního kolegia Nejvyššího soudu konané dne 7.12.2016, Brno: Nejvyšší soud, 2016, s. 17.

²³⁵ § 61 tr.ř.

²³⁶ Příloha č. 9 - žádost obviněného o navrácení lhůty k podání odporu proti trestnímu příkazu, s. 102 - 103.

²³⁷ Ze zákona, podle práva.

²³⁸ Příloha č. 10 - usnesení o povolení navrácení lhůty pro podání odporu proti trestnímu příkazu, s. 104 - 106.

²³⁹ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7.* vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3592.

²⁴⁰ K tomu více § 134, § 141 odst. 2 věta druhá tr.ř.

²⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7.* vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 676.

6.5 Vzdání se práva podat odpor

Možnost vzdát se práva podat odpor proti trestnímu příkazu nebyla dříve v zákoně číslo 141/1961 Sb., trestní řád, vůbec upravena a tato problematika byla řešena jen judikaturou, která tuto možnost dovozovala.

V nálezů Ústavního soudu ze dne 23.9.1997, sp. zn. I. ÚS 291/96 byl vyvozen závěr, že nelze souhlasit s tvrzením, že se proti trestnímu příkazu nelze vzdát práva odporu, jelikož to trestní řád neupravuje. Soudci Ústavního soudu poukázali na možnost užití analogie s ustanovením § 250 tr.ř., které upravuje právo oprávněné osoby vzdát se odvolání.

Právo vzdát²⁴² se odporu proti trestnímu příkazu bylo zakotveno v trestním řádu zákonem č. 265/2001 Sb.²⁴³ s účinností od 1.1.2002, jenž tuto možnost stanovil tak, že oprávněná osoba se může vzdát práva podání odporu proti trestnímu příkazu po jeho doručení²⁴⁴. Obviněný může zároveň svým prohlášením vyloučit právo jiných oprávněných osob podat odpor v jeho prospěch.

Obviněný, který se vzdal práva na podání odporu²⁴⁵, a který je svéprávný, již nemůže podat odpor proti trestnímu příkazu ani prostřednictvím svého obhájce.²⁴⁶ Pakliže by soud za situace, kdy se obviněný vzdal práva na podání odporu, ale přesto jej podal prostřednictvím svého obhájce, nařídil hlavní líčení a vydal rozhodnutí, je takový postup soudu zcela v rozporu se zákonem, jelikož již o věci bylo pravomocně rozhodnuto trestním příkazem. V opravném řízení je třeba postupovat dle § 258 odst. 1 písm. a) tr.ř., případně dle § 149 odst. 1 tr.ř., tedy napadané rozhodnutí zrušit s odkazem na to, že je zde již pravomocný a vykonatelný trestní příkaz a následné rozhodnutí vydané v hlavním líčení je tedy nezákonné.²⁴⁷

6.6 Zpětvzetí obžaloby státním zástupcem

Státní zástupce může vzít obžalobu²⁴⁸ zpět, i když již byl vydán trestní příkaz²⁴⁹. Toto zpětvzetí musí státní zástupce učinit do doby, než je trestní příkaz doručen některé z osob oprávněných podat odpor, které jsou uvedeny v § 314g odst. 1 tr.ř. Důležitým momentem je

²⁴² STRNADOVÁ, Lucie. Odklony ve světle zákona č. 265/2001 Sb. *Trestní právo*. 2001, č. 11, s. 4.

²⁴³ Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²⁴⁴ § 314g odst. 1 tr.ř. poslední věta.

²⁴⁵ Příloha č. 8 - vzdání se práva odporu obviněným, s. 101.

²⁴⁶ JELÍNEK, Jiří, UHLÍŘOVÁ, Marta. *Obhájce v trestním řízení*. 1. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 300.

²⁴⁷ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 25.1.1999, sp. zn. 4 To 486/98.

²⁴⁸ Zákonodárce myslel nejen obžalobu, ale i též návrh na potrestání.

²⁴⁹ § 314g odst. 4 tr.ř.

tedy okamžik prvního doručení trestního příkazu některé z oprávněných osob k podání odporu. Jde o modifikaci oprávnění daného jinak státnímu zástupci v § 182 tr.ř. Pakliže je návrh na potrestání nebo obžaloba vzata zpět ze strany státního zástupce, trestní příkaz se bez dalšího ruší přímo ze zákona a věc se vrací do přípravného řízení. O zpětvzetí samosoudce nerozhoduje a spisy doručí státnímu zástupci.²⁵⁰

6.7 Zpětvzetí souhlasu poškozeného s trestním stíháním

Jestliže je obviněný trestně stíhán pro trestný čin, který je uveden v § 163 tr.ř., může poškozený vzít svůj souhlas s trestním stíháním zpět²⁵¹, a to do doby, než je trestní příkaz doručen některé z oprávněných osob uvedených v § 314g odst. 1 tr.ř.

I když § 314g odst. 3 tr.ř. odkazuje na § 163a tr.ř., z povahy věci je zřejmé, že se dovolává § 163 tr.ř., který nyní obsahuje výčet trestných činů, k jejichž stíhání je třeba souhlasu poškozeného. Tato chyba byla způsobena při přečíslování § 163 tr.ř. a § 163a tr.ř. v novele provedené zákonem č. 265/2001 Sb. a zákonodárce opomenul tuto změnu promítnout do § 314g odst. 3 tr.ř.

Vezme-li poškozený svůj souhlas s trestním stíháním zpět, má tento jeho krok stejný účinek jako podaný odpor, protože se vydaný trestní příkaz ze zákona zrušuje. Navíc je další trestní stíhání nepřipustné²⁵². Z těchto důvodů musí samosoudce usnesením²⁵³ trestní stíhání zastavit dle § 314c odst. 1 písm. a) tr.ř. za použití § 172 odst. 1 písm. d) tr.ř.²⁵⁴

6.8 Poškozený a jeho právo na podání odporu

Abych dále v této práci nepsal opakovaně a zdlouhavě náhrada škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení, budu dále používat již jen zkratku náhrada škody.

Dnešní právní úprava umožňuje rozhodnout o náhradě škody trestním příkazem, a to pochopitelně za situace, že je tento nárok řádně a včas uplatněn. Je však vhodné připomenout, že v dřívější právní úpravě tomu tak nebylo. V tomto směru tedy došlo ke zlepšení postavení

²⁵⁰ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3593, 3594.

²⁵¹ Příloha č. 11 - zpětvzetí souhlasu poškozeného s trestním stíháním ve věci, kde byl vydán trestní příkaz, s. 107.

²⁵² § 11 odst. 1 písm. k) tr.ř.

²⁵³ Příloha č. 12 - usnesení o zastavení trestního po zpětvzetí souhlasu poškozeného s trestním stíháním ve věci, kde byl vydán trestní příkaz, s. 108 - 110.

²⁵⁴ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3593.

poškozeného. Co je ovšem stále nevyřešeným problémem u poškozeného, je nemožnost²⁵⁵ podat poškozeným odpor proti trestnímu příkazu.

Dále současná právní úprava vůbec neřeší, jak má poškozený dosáhnout opravy vadného rozhodnutí o náhradě škody, jestliže bylo chybné nebo nebylo učiněno vůbec, ač nárok byl uplatněn řádně a včas.

Dříve bylo zvažováno zavedení právní úpravy, která by umožnila podat poškozenému odpor proti trestnímu příkazu. Nakonec bylo od tohoto zámyslu upuštěno, neb odpor proti trestnímu příkazu má jako opravný prostředek zvláštní charakter, jelikož podaným odporem se zrušuje trestní příkaz jako celek. Takže pokud by mohl poškozený podat odpor proti trestnímu příkazu, dostal by se do silnějšího postavení než v případě rozhodnutí rozsudkem, protože by mohl napadat nejen výrok o náhradě škody, ale i výrok o vině a trestu, požadovat změnu právní kvalifikace, změnu druhu trestu, jeho výměry, a tak dále.

Nedošlo ani ke schválení právní úpravy, díky které by mohl poškozený podat odpor jen do výroku o náhradě škody a výroky o vině a trestu by mohly zvlášť nabýt právní moci. Tím by se zavedla různá konstrukce řádného opravného prostředku odporu různých stran. Nakonec převládl názor, že jde stále o trestní řízení, které by nemělo být vedeno o soukromoprávním nároku poškozeného, je-li o skutku již pravomocně rozhodnuto, a proto nebyla tato právní úprava přijata.²⁵⁶

Osobně jsem přesvědčen o správnosti řešení JUDr. Jana Zúbka a JUDr. Milana Vrby ohledně možnosti poškozeného podat opravný prostředek proti trestnímu příkazu, který uveřejnili v článku Poškozený a právo odporu.

Poškozený by mohl, stejně jako u rozsudku, podat odvolání, jímž by bylo možné napadnout výrok o náhradě škody, případně i to, že výrok o náhradě škody v rozhodnutí chybí nebo je neúplný. Následně by měla být věc předložena k rozhodnutí nejbližší nadřízenému soudu. Co se týče rozsahu přezkoumávání, uplatnil by se zde omezený revizní princip, jelikož by byla přezkoumávána jen část rozhodnutí týkající výroku o náhradě škody. V případě, že by výrok o náhradě škody chyběl nebo byl neúplný, soud by postupoval obdobně, jako je tomu v § 259 odst. 2 tr.ř. Jinak by odvolací soud postupoval za situace, kdy by samosoudce nesprávně odkázal poškozeného zcela nebo zčásti s uplatněným nárokem na civilní řízení, případně na řízení před jiným orgánem. V tomto případě by vadný výrok o náhradě škody

²⁵⁵ JELÍNEK, Jiří. Poškozený po novele trestního řádu 2001. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 11 - 12, s. 62.

²⁵⁶ JELÍNEK, Jiří. ŘÍHA, Jiří. SOVÁK. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 3. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 118 - 119. Obdobný názor je vysloven i v komentáři ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3591.

mohl sám napravit, byl-li nárok poškozeného řádně a včas uplatněn a nebylo by třeba k němu vést dokazování. Odvolací soud by odvolání zamítnul, shledal-li by odvolání poškozeného jako nedůvodné. V odvolacím řízení by se dále uplatnily některé další důvody pro zamítnutí či odmítnutí odvolání uvedené v § 253 tr.ř. a následujících trestního řádu.²⁵⁷

²⁵⁷ ZŮBEK, Jan. VRBA, Milan. Poškozený a právo odporu. *Trestněprávní revue*, 2012, č. 9, s. 198.

7 Postup samosoudce po podaném odporu

7.1 Postup po podání odporu

Jestliže je podán řádně a včas odpor proti trestnímu příkazu osobou oprávněnou, trestní příkaz se tím ruší a samosoudce nařídí hlavní líčení. Takový postup stanovuje § 314g odst. 2 první věta tr.ř. Výjimečně jsou i jiné možnosti, jak v trestním řízení pokračovat po podaném odporu proti trestnímu příkazu, aniž by samosoudce nařizoval hlavní líčení²⁵⁸. Samosoudce může učinit bez konání hlavního líčení rozhodnutí dle § 314c odst. 1, 2 tr.ř.²⁵⁹, nemůže však již znovu vydat trestní příkaz²⁶⁰, nemůže věc vrátit státnímu zástupci k došetření²⁶¹ a ani návrh na potrestání odmítnout.²⁶²

7.2 Neuplatnění zákazu reformationis in peius

V hlavním líčení, které je konáno po podaném odporu proti trestnímu příkazu, není samosoudce vázán právní kvalifikací ani druhem a výměrou trestu z odporem zrušeného trestního příkazu²⁶³, jelikož se zde neuplatní zákaz reformationis in peius. Soud postupuje tak, jako by trestní příkaz nebyl nikdy vydán. Samosoudce tak může uložit obžalovanému trest přísnější nebo jej může uznat i vinným těžším trestným činem. V takovém případě musí samosoudce postupovat dle § 190 odst. 2, § 225 odst. 2 tr.ř., jestliže by ho chtěl uznat vinným trestným činem podle přísnějšího ustanovení, než podle kterého ho posuzovala obžaloba nebo návrh na potrestání. Takový postup ovšem nemůže být založen na libovůli soudu²⁶⁴, ale musí odpovídat zjištěným skutečnostem.²⁶⁵

7.3 Pohled obhajoby

Vzhledem k tomu, že ohledně druhu a výměry trestu obsaženého v trestním příkazu neplatí zásada zákazu reformationis in peius, neměl by obhájce automaticky vyhovět pokynu

²⁵⁸ Usnesení Krajského soudu v Český Budějovicích ze dne 14.10.1997, sp. zn. 4 To 865/97.

²⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.2.2001, sp. zn. 7 Tz 12/2001.

²⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 7.3.1996, sp. zn. 2 Tzn 19/96.

²⁶¹ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8.3.1994, sp. zn. 8 To 79/94.

²⁶² CHMELÍK, Jan. et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 434. Stejně řešení nalezneme i v komentáři ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3592 - 3593.

²⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23.11.2011, sp. zn. 4 Tdo 1283/2011.

²⁶⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 10.12.2009, sp. zn. III. ÚS 39/09.

Nález Ústavního soudu ze dne 20.2.2002, sp. zn. II. ÚS 213/2000.

²⁶⁵ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3593.

obviněného podat odpor proti trestnímu příkazu bez znalosti spisu a důkazů zajištěných v přípravném řízení.

Hlavním úkolem obhájce po vydání trestního příkazu je totiž vysvětlit²⁶⁶ obviněnému, jenž zamýšlí podat odpor proti trestnímu příkazu, že pokud soud zjistí v hlavním líčení jiný skutkový stav, než který byl zjištěn v přípravném řízení, nelze vyloučit, že dojde k uložení přísnějšího trestu nebo bude uznán přísnějším trestným činem.

Obhájce je povinen řídit se pokyny klienta, ale zároveň je povinen chránit jeho zájmy. Jestliže převezme obhajobu, pak by neměl vycházet pouze z vyličení skutečností od klienta, ale i ze spisového materiálu. V žádném případě nesmí obhájce opomenout fakt, že trestní příkaz neobsahuje odůvodnění, a proto pouze z jeho výroku by měly být patrné všechny skutečnosti, které lze jinak zjistit z odůvodnění rozsudku.

Zjistí-li obhájce, že výroková část trestního příkazu není přesvědčivá a umožňuje dospět i k jinému závěru, potom by měl v souladu s pokynem klienta vypracovat odpor.

Jestliže však obhájce zjistí, že výroková část trestního příkazu odpovídá důkazům obsažených ve spisovém materiálu a shoduje se i s vyjádřením klienta, pak by měl obhájce srozumitelně vysvětlit klientovi, proč nedoporučuje podání odporu a vyličit mu, jaké důsledky pro něj může mít podání odporu.

Pakliže obviněný trvá na svém pokynu, tedy na podání odporu bez ohledu na riziko změny k horšímu, potom by měl obhájce splnit pokyn klienta poté, co učiní do klientského spisu záznam o tom, že si je klient vědom uvedeného rizika a přesto na splnění pokynu trvá.²⁶⁷

²⁶⁶ CRHA, Lumír. Odpor v neprospěch obviněného – nepřesnost komentářů?. *Trestní právo*, 1999, č. 4, s. 9: „Sama skutečnost, že věc bude projednána v hlavním líčení, je pak z hlediska prospěchu či neprospěchu obviněného rovněž neutrální. Jeho výsledkem může být jak zproštění, tak i odsouzení. Tento výsledek závisí pouze a jen na dokazování, které bude v hlavním líčení provedeno, tedy na budoucích nejistých okolnostech.“

²⁶⁷ VANTUCH, Pavel. Trestní příkaz, podmínky pro jeho vydání a možnosti obhajoby. *Trestní právo*, 2013, č. 7 - 8, s. 11 - 12.

8 Trestní příkaz ve slovenské právní úpravě

Na Slovensku nabyl účinnosti dne 1.1.2006 zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, který nahradil stávající zákon ještě z dob Československa, a to zákon č. 141/1961 Zb., o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok).²⁶⁸ Slovensko tak po rozpadu federace přijalo vlastní zcela novou právní úpravu ohledně trestního práva procesního. Problematika trestního příkazu je ve slovenské právní úpravě obsažena v § 353 až § 357 t.p. V této kapitole chci vystihnout ty nejzásadnější rozdíly mezi naší právní úpravou a slovenskou právní úpravou v oblasti trestního příkazu.

Trestním příkazem²⁶⁹ na Slovensku lze uložit trest odnětí svobody do tří roků, trest zákazu činnosti, peněžitý trest, trest propadnutí věci, trest povinné práce, trest domácího vězení, trest vyhoštění, trest zákazu pobytu, trest zákazu účasti na veřejných akcích a ochranné opatření. Náhradní trest odnětí svobody za peněžitý trest²⁷⁰ nesmí s uloženým trestem odnětí svobody přesahovat tři roky. Jak vidno, slovenská právní úprava umožňuje uložení trestu odnětí svobody nepodmíněně do tří roků, což u nás v současné době není možné, ale podíváme-li se do historie, bylo možné u nás uložit trest odnětí svobody do jednoho roku nepodmíněně do 31.12.2001.

Možnost uložení trestu vyhoštění, trestu zákazu pobytu nebo trestu účasti na veřejných akcích byla do slovenské právní úpravy zavedena s ohledem na množící se případy trestních věcí s cizím prvkem, na které bylo nutné zareagovat rozšířením druhů trestů, které může uložit samosoudce trestním příkazem a tím docílit urychlení vyřízení takových případů.

Velký rozdíl lze dále spatřit v možnosti uložení ochranného opatření v trestním příkazu, což u nás není možné. Jestliže samosoudce na Slovensku potřebuje k rozhodnutí o ochranném léčení provést další dokazování, nařídí veřejné zasedání, ve kterém o ochranném opatření rozhodne.

Trest povinné práce, u nás se tento trest nazývá trestem obecně prospěšných prací, lze uložit za podmínky, že s tím obviněný souhlasí, kdy tato podmínka v naší právní úpravě není.

Co se týká náležitostí trestního příkazu, spatřuji další rozdíl v tom, že trestní příkaz ve slovenské právní úpravě musí v záhlaví obsahovat jméno a příjmení soudce²⁷¹, který jej vydal.

²⁶⁸ ŘÍHA, Jiří. Trestní soudnictví v zahraničí – mezinárodní srovnání. *Trestněprávní revue*, 2015, č. 5, s. 106.

²⁶⁹ Příloha č. 6 - Trestný rozkaz, s. 98 - 99.

²⁷⁰ § 353 odst. 5 t.p.

²⁷¹ § 354 odst. 1 písm. a) t.p.

V naší právní úpravě najdeme jméno a příjmení samosoudce na konci trestního příkazu, tedy u jeho podpisu.

Velký rozdíl v obou právních úpravách je možné spatřit i v otázce poškozeného²⁷², který ve slovenské úpravě může podat odpor proti trestnímu příkazu, o čemž se u nás stále jen diskutuje. Poškozený může podat odpor do výroku o náhradě škody. Jestliže poškozený podá odpor proti tomuto výroku, trestní příkaz se ruší ve výroku o náhradě škody, načež samosoudce odkáže usnesením poškozeného na občanskoprávní řízení, případně před jiný příslušný orgán.²⁷³

Trestní příkaz se na Slovensku doručuje obviněnému, jestliže má obhájce, tak i jemu, prokurátorovi, zúčastněné osobě a poškozenému, který uplatnil nárok na náhradu škody. Má-li poškozený nebo zúčastněná osoba zákonného zástupce nebo zplnomocněnce, doručuje se trestní příkaz jen zákonnému zástupci nebo zplnomocněnci poškozeného nebo zúčastněné osoby.

Je-li rozhodnuto o trestném činu zanedbání povinné výživy²⁷⁴, doručí se trestní příkaz i osobě, které má obviněný plnit vyživovací povinnost nebo zaopatřovat jiného. Tato právní úprava byla přijata s ohledem na skutečnost, že při trestném činu zanedbání povinné výživy nemůže osoba, vůči které má obžalovaný zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného, vystupovat jako poškozený. Bylo proto rozhodnuto, aby se této osobě alespoň doručilo meritorní rozhodnutí ve věci.²⁷⁵

Prokurátor²⁷⁶ může jako oprávněná osoba podat odpor proti trestnímu příkazu ve prospěch obviněného a jako jediný může také podat odpor proti trestnímu příkazu v neprospěch obviněného.

Co se týká zúčastněné osoby, je oprávněna podat odpor proti trestnímu příkazu do výroku o ochranném opatření. Jestliže zúčastněná osoba podala odpor a není důvod nařizovat hlavní líčení, projedná samosoudce návrh na uložení ochranného opatření ve veřejném zasedání.

Je-li podán odpor proti trestnímu příkazu opožděně nebo osobou neoprávněnou, samosoudce tento odpor odmítne²⁷⁷ usnesením, proti kterému je přípustná stížnost s odkladným účinkem.

²⁷² § 355 odst. 2 t.p.

²⁷³ IVOR, Jaroslav. a kol. *Trestné právo procesné*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r.o., 2010, s. 743.

²⁷⁴ § 354 odst. 3 t.p.

²⁷⁵ KOLEKTIV AUTOROV. *Trestný poriadok s rozsiahlym komentárom a judikaturou*. IV. doplnené vydanie. Bratislava: NOVÁ PRÁCA, 2020, s. 531.

²⁷⁶ U nás jde o státního zástupce.

Zajímavý je institut zpětvzetí²⁷⁸ podaného odporu proti trestnímu příkazu, což naše právní úprava nezná. Obviněný a osoby, které jsou oprávněné podat odvolání ve prospěch obviněného, zúčastněná osoba, jako i prokurátor, mohou výslovným prohlášením vzít podaný odpor zpět, a to do té doby, dokud prokurátor nepřednese v hlavním líčení obžalobu. Osoba, která je oprávněna podat odvolání ve prospěch obviněného, může vzít podaný odpor zpět jen s jeho výslovným souhlasem. Zpětvzetí odporu, jestliže nejsou překážky, vezme samosoudce usnesením na vědomí. Trestní příkaz se v případě zpětvzetí odporu stane pravomocným a vykonatelným, jakmile byl odpor vzat zpět, tedy dnem jeho zpětvzetí.

Trestní příkaz se neruší podáním odporu, kromě podání odporu poškozeným, který nemůže vzít podaný odpor zpět, ale až po přednesení obžaloby prokurátorem. Dále se trestní příkaz ruší v případě, že je vyhlášeno usnesení o vrácení věci prokurátorovi za účelem sjednání dohody o vině a trestu, anebo vyhlášením rozsudku, jímž soud schválí dohodu o vině a trestu.²⁷⁹

Další rozdíl spatřuji i v možnosti opravit²⁸⁰ trestní příkaz. Na opravu vydaného trestního příkazu se použije přiměřeně postup pro opravu rozsudku, o čemž samosoudce rozhoduje na základě usnesení.

²⁷⁷ § 355 odst. 5 t.p.

²⁷⁸ § 355 odst. 8 t.p.

²⁷⁹ ČENTĚŠ, Jozef. a kol. *Trestný poriadok, Veľký komentár*. Bratislava: Eurokódex, 2014, s. 642.

²⁸⁰ § 357 t.p.

9 Trestní příkaz v praxi

V současné době je trestní příkaz nejužívanějším druhem trestního rozhodnutí ve věci samé, jímž se rozhoduje o vině a trestu, jak je patrné z tabulek uvedených níže. Přes 50% všech trestních rozhodnutí v celé České republice je činěno trestním příkazem. Jen tak se dá zvládnout velký nápad trestních věcí, který směřuje na trestní soudy. Díky trestnímu příkazu lze řešit méně závažné trestné činy rychle, účelně, hospodárně, a tak vzniká prostor pro řešení závažnější trestné činnosti. V trestním řízení je totiž nesmírně důležité v co nejkratší době, pakliže je to možné, rozhodnout danou trestní věc, jelikož jak čas běží, svědci zapomínají a dané rozhodnutí v trestní věci již nemusí naplnit svůj účel. Jsem rád za tento institut trestního řízení, byť je často kritizován, vidím v něm budoucnost a rychlou ochranu společnosti před kriminálními živly.

První tabulka²⁸¹ sleduje nápad trestních věcí od roku 2008 do roku 2014 v celé republice a počet trestních věcí vyřízených trestním příkazem. Rok 2015 nebyl dosud zpracován, stejně tak rok 2016, na který je vlastně zatím brzy, tudíž v této tabulce tyto hodnoty chybí. Dle mého názoru budou statistické ročenky za roky 2015, 2016 a 2017 k dispozici s velkým časovým zpožděním, čemuž nasvědčuje i to, že v roce 2017 nesmějí soudy odesílat statistické výkazy až do 30.6.2017 s ohledem na probíhající legislativní změny.

Tabulka číslo 2 obsahuje údaje o celkovém nápadu trestních věcí na trestním oddělení Okresního soudu v Blansku. Tento nápad trestních věcí není dělen na obviněné právnické a fyzické osoby. Čerpal jsem z CSLAVU²⁸², tedy statistiky, která se vede přímo u Okresního soudu v Blansku, a která je následně odesílána na Ministerstvo spravedlnosti k dalšímu zpracování. Tato tabulka obsahuje již údaje i za rok 2015 a 2016 oproti té celostátní, jelikož ministerstvu vždy trvá nějaký čas, než vše zpracuje ve svých ročních zprávách.

Tabulka číslo 3 obsahuje údaje o trestním stíhání právnických osob vedených u Okresního soudu v Blansku od roku 2012, tedy od účinnosti TOPO, do roku 2016. Jak vidno, trestní stíhání právnických osob není tak četné a stejně tak i rozhodnutí trestním příkazem na celkový dosavadní nápad.²⁸³

²⁸¹ *Statistické ročenky kriminality a soudních agend* [online]. justice.cz, [cit. 22.5.2017]. Dostupné na <<http://cslav.justice.cz/InfoData/statistickeročenky.html;jsessionid=d86938032197101680431ee4b604>>.

²⁸² Systém pro výkaznictví.

²⁸³ To, že trestní příkaz nebude tak často využíván v rámci rozhodování u trestně odpovědných právnických osob, je předvídáno v komentáři: ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3573.

Z uvedených dat jasně plyne, jak důležitou roli hraje trestní příkaz v dnešní době v rozhodovací činnosti soudů.

Tabulka číslo 1:

Rok	Nápad na T celá Česká republika	Vyřízeno trestním příkazem
2008	86385	58198
2009	90787	60494
2010	80726	50282
2011	81409	50236
2012	81801	50450
2013	85612	60842
2014	84359	55689

Tabulka číslo 2:

Rok	Nápad na T u Okresního soudu v Blansku	Vyřízeno trestním příkazem
2008	566	458
2009	698	554
2010	534	465
2011	532	435
2012	589	462
2013	550	458
2014	610	484
2015	580	454
2016	479	345

Tabulka číslo 3:

Rok	Nápad na T právnické osoby u Okresní soud v Blansku	Vyřízeno trestním příkazem u právnických osob
2012	0	0

2013	0	0
2014	4	1
2015	3	0
2016	2	2

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabíral problematikou trestního příkazu, která se mi, dle mého názoru, podařila obsahově zpracovat, ale rozsahem nikoliv, neboť současná právní úprava je daleko podrobnější a složitější.

Při psaní této práce jsem se zpočátku potýkal s nedostatkem aktuální literatury v knihovně zdejší právnické fakulty, a tak jsem byl nucen často žádat své přátele z jiných fakult o jejich zapůjčení. Z tohoto důvodu a časovým odstupem zadání mé diplomové práce jsem byl nucen přehodnotit původní použitelnost literatury a též osnovu práce oproti původně plánovanému záměru. Také jsem musel zohlednit a práci přizpůsobit novelám trestního řádu. Výsledkem mého snažení bylo to, že jsem práci několikrát přepracovával. Bohužel jsem musel velice zkrátit kapitolu věnovanou historii vývoje trestního příkazu, kdy původní verze měla deset stran a zbylo z ní jen to nejdůležitější torzo.

Čitateli mé práce se může zdát, že se některé věci v mé práci opakují. Musím přiznat, že i já jsem se s tím potýkal, ale nutno podotknout, že jsem velice ovlivněn svou prací na soudě, kde se klade velký důraz na to, aby bylo vše řádně vysvětleno a raději zopakováno, než aby došlo k nějakému nedorozumění, ostatně tomu jsem již byl učen na Justiční akademii v Kroměříži.

Z mého pohledu představuje institut trestního příkazu ve spojení se zkráceným přípravným řízením významnou součást našeho trestního řádu. Díky reformám v této oblasti bylo dosaženo významného zkrácení trestního řízení.²⁸⁴ Nespornou výhodou trestního příkazu je jeho rychlá aplikovatelnost a vykonatelnost oproti rozsudku v bagatelních věcech. Velké plus shledám i v tom, že při rozhodování trestním příkazem není nutné nařizovat hlavní líčení a provádět v něm často složitý proces dokazování. Navíc v případě nařízení hlavního líčení dochází i k prodlužování trestního řízení, jelikož se, jak je dnes častým zvykem, každý omlouvá často z malicherných důvodů a je velice těžké rozhodnout danou trestní věc během jednoho nařízeného hlavního líčení.

Pochopitelně že rozhodování trestním příkazem má i své nedostatky. Ten největší shledávám v tom, že někteří samosoudci až zneužívají trestní příkaz k rychlému vyřízení věci, ač není skutkový stav spolehlivě prokázán.

²⁸⁴ DUŠEK, Libor, MONTAG, Josef. Dopady zkráceného přípravného řízení na délku a výsledky trestního řízení. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 3, s. 59 - 66.

Velkou inspirací nám může být slovenská právní úprava trestního příkazu, ze které by bylo možné čerpat při odstraňování nedostatků v naší úpravě trestního příkazu.

Jako největší problém současné právní úpravy vidím to, že poškozený nemůže napadnout trestní příkaz odpořem. Toto je první oblast, která by se měla co nejdříve napravit. Odpoř poškozeného by mohl směřovat pouze do výroku o náhradě škody a samosoudce by jej s jeho nárokem odkázal na občanskoprávní řízení, případně před jiný příslušný orgán. Tím by se trestní řízení nezpomalilo a samosoudce by se tak mohl věnovat jen trestní problematice a nikoliv soukromoprávní.

Nově by se také muselo změnit doručování trestního příkazu u poškozeného, kde by bylo nutné, aby mu byl trestní příkaz doručován do vlastních rukou s ohledem na to, že by mohl podat odpoř proti trestnímu příkazu do výroku o náhradě škody.

Měla by se připustit možnost opravy písarské chyby a jiné zřejmé nesprávnosti v trestním příkazu stejně tak, jak je tomu u rozsudku. Tím by byl narovnáán faktický stav, kdy samosoudci opravná usnesení vydávají, ač toto není v trestním řádu upraveno.

V záhlaví trestního příkazu by mělo být uvedeno jméno a příjmení samosoudce. To, že tomu dosud tak není, mne vede k úvaze, zda trestní příkaz nepatří do nějaké kategorie „B“ rozhodnutí, tedy rozhodnutí s nižší váhou, ač tomu tak ve skutečnosti není.

Jestliže by byl podán odpoř opožděně nebo osobou neoprávněnou, měl by nově samosoudce rozhodnout usnesením, že se takto podaný odpoř odmítá. Proti tomuto usnesení by měla být přípustná stížnost s odkladným účinkem a případnou stížnost by měl řešit stížnostní soud, čímž by byla zajištěna větší ochrana práv obviněného.

Mělo by se též pamatovat na možnost zpětvzetí²⁸⁵ odpořu. Již podaný odpoř obviněným, osobou, která je oprávněna podat odvolání ve prospěch obviněného, státním zástupcem, by bylo možné vzít výslovným prohlášením zpět do doby, než státní zástupce přednese v hlavním líčení obžalobu nebo návrh na potrestání. Osoba, která je oprávněna podat odvolání ve prospěch obviněného, by mohla vzít již podaný odpoř zpět jen s výslovným souhlasem obviněného.

Bylo by též vhodné zakotvit, zda státní zástupce podává odpoř proti trestnímu příkazu ve prospěch nebo v neprospěch obviněného, jak je tomu u odvolání proti rozsudku.

Poučení o možnosti podat odpoř proti trestnímu příkazu by se mělo změnit v tom, že by mělo nově obsahovat poučení o zpětvzetí odpořu a dále speciální poučení o podání odpořu

²⁸⁵ *Východiska a principy nového trestního řádu* [online]. justice.cz, listopad 2014, s. 31 [cit. 25.5.2017]. Dostupné na < <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>>: Je zvažováno zavedení zpětvzetí odpořu do zahájení hlavního líčení v nového trestního řádu.

poškozeným. V poučení by se též měl nově objevit přesný název soudu, který trestní příkaz vydal, a ke kterému se odpor podává. Tím by odpadly problémy, komu se vlastně odpor podává, neboť každý lépe reaguje na přesný údaj uvedený v textu.

A v neposlední řadě připustit, aby bylo možné rozhodnout trestním příkazem o upuštění od potrestání nebo upuštění od potrestání s dohledem.

Co je však nejdůležitější v současné době provést, tak je to rekonfigurace trestního řádu, na což například poukazyval již prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc. ve svém článku *Reforma trestního procesu (několik poznámek k předložené novele trestního řádu)*²⁸⁶, jelikož jakýkoliv zásah do současného trestního řádu v rámci novel vyvolává řetězec dalších problémů. Bližší informace stran chystané rekonfigurace trestního řádu, která mimochodem probíhá již 20 let²⁸⁷, lze nalézt na stránkách Ministerstva spravedlnosti, kde je zveřejněn Věcný záměr z roku 2004, Věcný záměr z roku 2008 a Východiska a principy nového trestního řádu z roku 2014.²⁸⁸

Závěrem chci zdůraznit, že v současné době se nám naskýtá jedinečná příležitost pro odstranění nedostatků uvedených výše v oblasti trestního příkazu, jelikož probíhá proces rekonfigurace trestního řádu, byť zdlouhavě, ale přece, a je nutné toho využít.

²⁸⁶ JELÍNEK, Jiří. *Reforma trestního procesu (několik poznámek k předložené novele trestního řádu)*. *Trestní právo*, 2000, č. 4, s. 2, 6.

²⁸⁷ STUPKOVÁ, Lucie. Konference „Trestní právo procesní – minulost a budoucnost“. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 1, s. 16.

²⁸⁸ *Rekonfigurace trestního práva procesního* [online]. justice.cz, [cit. 25.5.2017]. Dostupné na < <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>>.

Přehled použité literatury a dalších pramenů

Monografie, učebnice, komentované zákony

1. ČENTĚŠ, Jozef a kol. *Trestný poriadok*. Velký komentár. Bratislava: Eurokódex. 2014. 956 s.
2. FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GŘIVŇA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 928 s.
3. FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. 392 s.
4. FRYŠTÁK, Marek a kol. *Trestní právo procesní*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 265 s.
5. FRYŠTÁK, Marek a kol. *Trestní právo procesní*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015. 338 s.
6. GŘIVŇA, Tomáš a kol. *Kriminalogie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 536 s.
7. CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. 509 s.
8. CHMELÍK, Jan, NOVOTNÝ, František, STOČESOVÁ, Simona. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 311 s.
9. IVOR, Jaroslav a kol. *Trestné právo procesné*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r.o., 2010. 1049 s.
10. JALČ, Adrián a kol. *Prípadové štúdie z trestného práva procesného*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 237 s.
11. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009. 896 s.
12. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016. 976 s.
13. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. 784 s.
14. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011. 816 s.
15. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013. 864 s.
16. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. 848 s.
17. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016. 1280 s.
18. JELÍNEK, Jiří, ŘÍHA, Jiří, SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s.r.o., 1999. 260 s.

19. JELÍNEK, Jiří, ŘÍHA, Jiří, SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2008. 368 s.
20. JELÍNEK, Jiří, ŘÍHA, Jiří, SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 3. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2015. 576 s.
21. JELÍNEK, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007. 272 s.
22. JELÍNEK, Jiří, UHLÍŘOVÁ, Marta. *Obhájce v trestním řízení*. 1. vydání. Praha: Leges, 2011. 416 s.
23. JELÍNEK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení – vúdčí ideje českého trestního procesu*. Praha: Leges, 2016. 224 s.
24. KOLEKTIV AUTOROV. *Trestný poriadok s rozsiahlym komentárom a judikaturou*. IV. doplnené vydanie. Bratislava: NOVÁ PRÁCA, 2010. 695 s.
25. KOLEKTIV AUTORŮ. *Vzory trestního řízení*. Praha: ASPI, a.s., 2006. 750 s.
26. KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 961 s.
27. MATOULEK, Josef, SEJKOROVÁ, Helena. *Právní rádce odsouzeného*. Praha: Leges, 2011. 224 s.
28. MUSIL, Jan, KRATOCHVÍL, Vladimír, ŠÁMAL, Pavel a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 1124 s.
29. MUSIL, Jan, KRATOCHVÍL, Vladimír, ŠÁMAL, Pavel a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 1211 s.
30. PÚRY, František, ŠÁMAL, Pavel, URBÁNEK, Jindřich. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde Praha, 2011. 767 s.
31. REPÍK, Bohumír. *Zjednodušení trestního řízení: doporučení RE č. R (87) 18 přijaté Výborem ministrů Rady Evropy 17. září 1987 s odůvodněním*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1993. 43 s.
32. ŘÍHA, Jiří. *Tabulky a schémata z obecné části trestního práva hmotného*. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 114 s.
33. SCHELLE, Karel, TAUCHEN, Jaromír. *Trestní kodexy 2. díl – Procesněprávní předpisy*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2011. 989 s.
34. SKŘEJPEK, Michal. *Latinsko-český slovníček římského práva (vybrané pojmy a termíny)*. Praha: LexisNexis CZ s.r.o., 2005. 59 s.

35. SOLNAŘ, Vladimír. *Československý trestní řád platný v Čechách na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Všehrad, 1932. 377 s.
36. SOLNAŘ, Vladimír. *Učebnice trestního řízení platného v zemi české a moravskoslezské*. Praha: Melantrich, 1946. 224 s.
37. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 820 s.
38. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1040.
39. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 1898 s.
40. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 3730 s.
41. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 1464 s.
42. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 2150 s.
43. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 968 s.
44. ŠÁMAL, Pavel, MUSIL, Jan, KUČHTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C.H.Beck, 2013. 1053 s.
45. ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. 416 s.
46. ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. 464 s.
47. ŠÍMA, Alexandr, SUK, Milan. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. 10. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 417 s.
48. VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1072 s.
49. ŽATECKÁ, Eva. *Trestní právo hmotné a procesní – obecná část: Multimediální účetní text*. 4. dopl. a aktualizované vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. 171 s.

Odborné články, příspěvky ve sbornících

1. CRHA, Lumír. K právní moci trestního příkazu. *Trestní právo*, 1997, č. 10, s. 2 - 3.
2. CRHA, Lumír. Odpor v neprospěch obviněného – nepřesnost komentářů?. *Trestní právo*, 1999, č. 4, s. 8 - 9.
3. DUŠEK, Libor, MONTAG, Josef. Dopady zkráceného řízení na délku a výsledky trestních řízení. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 3, s. 59 - 66.
4. FASTNER, Jindřich. K podmínkám vydání trestního příkazu. *Právní rozhledy*, 2001, č. 3, s. 134 - 136.
5. HAVLÍČEK, Karel. Rozhovor s JUDr. Pavlem Kučerou, místopředsedou Nejvyššího soudu České republiky. *Trestní právo*, 2001, č. 9, s. 3 - 13.
6. HOŘÁK, Jaromír. Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených. *Trestní právo*, 2005, č. 12, s. 7 - 12.
7. HRBÁLOVÁ, Zuzana. *Odpor proti trestnímu příkazu v řízení vedeném proti více obviněným* [online]. Pravniprostor.cz, 3.12.2015 [cit. 17.5.2017]. Dostupné na <<http://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/odpor-proti-trestnimu-prikazu-v-rizeni-vedenem-proti-vice-obvinenym>>.
8. JELÍNEK, Jiří. Poškozený po novele trestního řádu 2001. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 11-12, s. 61 - 68.
9. JELÍNEK, Jiří. Reforma trestního procesu (několik poznámek k předložené novele trestního řádu). *Trestní právo*, 2000, č. 4, s. 2 - 6.
10. LOUŽENSKÝ, Jaroslav. Jak se uplatňují některé prostředky pro zjednodušení a zrychlení trestního řízení. *Trestní právo*, 1998, č. 5, s. 2 - 4.
11. PÁCAL, Jiří, HANDLAR, Jiří. Prvé zkušenosti a aplikací novely trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. *Právní zpravodaj*, 2003, č. 12, s. 14 - 17.
12. PETŘÍČEK, Libor. *K postavení poškozeného v trestním řízení* [online]. Epravo.cz, 21.10.2003 [cit. 28.3.2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/k-postaveni-poskozeneho-v-trestnim-rizeni-22115.html>>.
13. PŮRY, František. Zápis z porady trestního kolegia Nejvyššího soudu konané dne 7.12.2016, Brno: Nejvyšší soud, 2016, s. 1 - 19.
14. RIZMAN, Stanislav. O právní moci trestního příkazu jinak. *Trestní právo*, 1997, č. 12, s. 13 - 14.
15. RŮŽIČKA, Miroslav. Aplikační problémy, novela trestního řádu. *Právní rádce*, 2003, č. 3, s. 58 – 63.

16. ŘÍHA, Jiří. Trestní soudnictví v zahraničí – mezinárodní srovnání. *Trestněprávní revue*, 2015, č. 5, s. 105 - 106.
17. SOUKUP, Pavel. Poškozený a jeho postavení v trestním řízení obecně a s přihlédnutím k řízením ve věcech podvodných jednání. *Trestní právo*, 2006, č. 9, s. 13 - 19.
18. SOVÁK, Zdeněk. Zvláštní způsoby řízení v aktuálním trestním řádu. *Trestní právo*, 1999, č. 1, s. 8 - 15.
19. STRNADOVÁ, Lucie. Odklony ve světle zákona č. 265/2001 Sb. *Trestní právo*, 2001, č. 11, s. 2 - 6.
20. STUPKOVÁ, Lucie. Konference „Trestní právo procesní – minulost a budoucnost“. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 1, s. 16 - 18.
21. ŠELLENG, Dalibor. Ke vztahu upuštění od potrestání a trestního příkazu. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 5, s. 18 - 21.
22. TIBITANZLOVÁ, Alena. Sankcionování právnických osob a praxe českých trestních soudů. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 10, s. 32 - 37.
23. TUZAR, Vladislav. Jak krátké je zkrácené řízení?. *Trestní právo*, 2011, č. 4, s. 13 - 14.
24. VANĚK, Jaroslav. Elektronický spis v trestním řízení (představení nového informačního systému Policie ČR a možnosti využitelnosti dat pro státní zastupitelství a soudy). *Trestní právo*, 2005, č. 10, s. 2 - 7.
25. VANTUCH, Pavel. K významu a opodstatněnosti trestního příkazu v trestním řádu. *Trestní právo*, 1996, č. 1, s. 4 - 9.
26. VANTUCH, Pavel. Trestní příkaz, podmínky pro jeho vydání a možnosti obhajoby. *Trestní právo*, 2013, č. 7 - 8, s. 6 - 7.
27. VRTĚL, Petr. Ztížené řízení před samosoudcem. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 4, s. 108 - 112.
28. VYKLICKÝ, Jan. Reforma justice. *Soudce*, 2008, č. 10, s. 8 - 14.
29. ZEMAN, Jaroslav. Některé aspekty úpravy trestního příkazu. *Trestní právo*, 1999, č. 12, s. 11 - 16.
30. ZEMAN, Petr. Právní úprava zkráceného řízení z perspektivy rekodifikace trestního procesu. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 10, s. 293 - 300.
31. ZEMAN, Petr. Zkrácené řízení v justiční praxi – analýza statistických údajů. *Trestní právo*, 2008, č. 3, s. 30 - 36.
32. ZŮBEK, Jan. Odklony v trestním řízení a jejich současná i budoucí klasifikace. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 3, s. 53 - 59.

33. ZŮBEK, Jan, VRBA, Milan. Poškozený a právo odporu. *Trestněprávní revue*, 2012, č. 9, s. 195 - 198.

Právní předpisy

1. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3.12.2001, č.j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění pozdějších novel.
2. Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem České národní rady dne 16.12.1992 jako součást ústavního pořádku České republiky (č. 2/1993 Sb.), ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
3. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění Protokolů č. 3, 5, 8 a 11 (Sdělení FMZV č. 209/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).
4. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
5. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.
6. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky, č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších novel.
7. Zákon č. 31/1929 Sb., kterým se mění a doplňují trestní zákony a trestní řády.
8. Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví.
9. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
10. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zákon č. 48/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád.
12. Zákon č. 178/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád.
13. Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.
14. Zákon č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích.
15. Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů.
16. Zákon č. 152/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb.,

- o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.
17. Zákon č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů.
 18. Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě), ve znění pozdějších předpisů.
 19. Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
 20. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů.
 21. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.
 22. Zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů.
 23. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
 24. Zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku.
 25. Zákon č. 181/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
 26. Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.
 27. Zákon č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
 28. Zákon č. 390/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
 29. Zákon 45/2013 Sb., zákon o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů.
 30. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

31. Zákon č. 86/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
32. Zákon č. 55/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu ze dne 23.9.1997, sp. zn. I. ÚS 291/96.
2. Nález Ústavního soudu ze dne 20.2.2002, sp. zn. II. ÚS 213/2000.
3. Nález Ústavního soudu ze dne 10.12.2009, sp. zn. III. ÚS 39/09.
4. Nález Ústavního soudu ze dne 20.8.2014, sp. zn. I. ÚS 892/14.
5. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.12.1929, sp. zn. Zm I 654/29.
6. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.11.1930, sp. zn. Zm II 383/30.
7. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.11.1974, sp. zn. 11 Tz 37/74.
8. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 21.8.1972, sp. zn. 11 Tz 52/72.
9. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 21.10.1980, sp. zn. 5 Tz 95/80.
10. Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 1. Augusta 1974, sp. zn. 4 Tz 130/74
11. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10.1.2001, sp. zn. 3 Tz 291/2000
12. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2.7.2002, sp. zn. 4 Tz 40/2002.
13. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14.9.2004, sp. zn. 4 Tz 152/2004.
14. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.7.2007, sp. zn. 4 Tz 45/2007.
15. Rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 15.5.1978, sp. zn. 1 Tz 18/78.
16. Rozsudek Nejvyšší soud ČR ze dne 7.3.1996, sp. zn. 2 Tzn 19/96.
17. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.3.2000, sp. zn. 4 Tz 19/2000.
18. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.1.2001, sp. zn. 3 Tz 262/2000.
19. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.2.2001, sp. zn. 7 Tz 12/2001.
20. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.6.2001, sp. zn. 4 Tz 112/2001.
21. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.7.2001, sp. zn. 5 Tz 116/2001.
22. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.11.2002, sp. zn. 4 Tz 79/2002.
23. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5.12.2002, sp. zn. 4 Tz 76/2002.

24. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2014, sp. zn. 5 Tz 50/2014.
25. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31.5.1996, sp. zn. 1 To 65/96.
26. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 29.10.1996, sp. zn. Stn 1/96.
27. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 25.1.1999, sp. zn. 4 To 486/98.
28. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14.10.1997, sp. zn. 4 To 865/97.
29. Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8.3.1994, sp. zn. 8 To 79/94.
30. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.3.1991, sp. zn. 1 To 16/91.
31. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.10.2004, sp. zn. 6 Tdo 1191/2004.
32. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.10.1996, sp. zn. 2 Tzn 169/96.
33. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.10.1996, sp. zn. 2 Tzn 196/96.
34. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.1.2000, sp. zn. 4 Tz 209/99.
35. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.2.2003, sp. zn. 6 Tdo 171/2003.
36. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.11.2011, sp. zn. 4 Tdo 1283/2011.
37. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.4.2016, sp. zn. 6 Tdo 186/2016.
38. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.6.2016, sp. zn. 4 Tdo 821/2016.

Ostatní

1. ASPI – automatizovaný systém právních informací
2. Důvodová zpráva k zákonu č. 55/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
3. *Rekodifikace trestního práva procesního* [online]. justice.cz [cit. 25.5.2017]. Dostupné na <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460www.justice.cz>
4. *Statistické ročenky kriminality a soudních agend* [online]. justice.cz [cit. 22.5.2017]. Dostupné na <http://cslav.justice.cz/InfoData/statistickerocenky.html;jsessionid=d86938032197101680431ee4b604>.
5. *Východiska a principy nového trestního řádu* [online]. justice.cz, listopad 2014, s. 1 - 35 [cit. 25.5.2017].

Dostupné na

< <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>>.

6. www.beck-online.cz
7. www.epravo.cz
8. www.justice.cz
9. www.nsoud.cz
10. www.zakonypreludi.sk
11. www.zakonyprolidi.cz

Anotace

Ve své diplomové práci jsem se věnoval tématu trestní příkaz. Při zpracování práce jsem použil historické, popisné a srovnávací metody. Do textu diplomové práce jsem doplnil vlastní připomínky a judikaturu. Těžiště diplomové práce leží v institutu trestní příkaz. V první kapitole jsem popsal historii vývoje právní úpravy trestního příkazu. Druhá kapitola je věnována zásadám trestního řízení. Ve třetí kapitole jsem uvedl druhy trestních rozhodnutí podle trestního řádu. Čtvrtá kapitola řeší problematiku trestního příkazu, podmínky pro jeho vydání, druhy trestů ukládané trestním příkazem, problematiku právní moci a vykonatelnosti trestního příkazu. Pátá kapitola popisuje náležitosti trestního příkazu jako je úvodní část, výroková část a poučení o opravném prostředku. V šesté části řeším problematiku odporu, jako zvláštního opravného prostředku proti trestnímu příkazu. Sedmá kapitola nastiňuje postup samosoudce po podaném odporu proti trestnímu příkazu. Osmá kapitola se zabývá porovnáním naší právní úpravy institutu trestního příkazu a slovenské právní úpravy. V deváté kapitole je uvedeno užití trestního příkazu v praxi.

Annotation

In this dissertation I dealt with the subject of penal order. While elaborating my dissertation I used historical, descriptive and comparative methods. Into the text of the dissertation I supplemented my own reminders and practice of the courts. Focus of the dissertation is to the institute of penal order. In the first chapter I described the history of the development of the penal order legislation. The second chapter is dedicated to the principles of criminal proceedings. In the third chapter, I described the different kinds of penal decisions under the Penal Code. The fourth chapter deals with the sphere of penal order, the conditions for its issue, types of sentences imposed by penal order, problematics of legal force and enforceability of penal order. The fifth chapter describes the elements of a penal order as the introductory part, the statement part and instruction for the appeal. In the sixth chapter I deal with the problematics of defiance, as a special appeal against the penal order. The seventh chapter outlines the procedure for single judge after defiance to the penal order. The eighth chapter is concerned on comparison of our legislation of penal order with Slovak legislation. In the ninth chapter is mentioned the use of penal order in practice.

Seznam klíčových slov

trestní příkaz

odpor

List of key words

penal order

protest

Přílohy

Příloha č. 1

Stanovisko PMS k možnosti uložení trestu domácího vězení - doporučující

Zpracováno pro účely rozhodování:

..... soudu v

Stanovisko PMS k možnosti uložení trestu domácího vězení - doporučující

Sp. zn. OČTŘ / sp. zn. PMST /	
Jméno a příjmení obviněného:		
Datum narození:		
Trvalé bydliště:	, , ,	
Adresa případného místa výkonu TDV (je-li odlišná od trvalého bydliště):		
Obviněný zaevidován u PMS dne:		
Zprávu vypracoval, dne:	,	
Zpráva střediskem PMS zaslána na vědomí:		
9.1.1.1.1 <u>Přílohy:</u>		

1. OSOBNÍ A SOCIÁLNÍ POMĚRY OBVINĚNÉHO (ve vztahu k místu, kde by měl být TDV vykonáván)

1.1 Rodinná situace obviněného

Informace o tom

- ✓ s kým a v jakém prostředí klient v daném místě žije
- ✓ jaké má klient závazky (děti, vyživovací povinnost, péče o svěřenou osobu)
- ✓ soc. prostředí, ve kterém klient žije
- ✓ informace od osob, které s klientem žijí (jestliže jsou tyto informace k dispozici)

1.2 Zaměstnání a finanční situace obviněného

Údaje o tom:

- ✓ jaké je současné zaměstnání klienta, zda a kde pracuje, zda je nezaměstnaný a zda je/není v evidenci ÚP,
- ✓ jaké časové závazky vyplývají z výkonu jeho povolání, jakou má pracovní dobu, zda jezdí za prací mimo domov a v případě, že ano, kdy a jak často
- ✓ jaké má klient případně další pracovní povinnosti jinde než u svého zaměstnavatele, zda má nějaké brigády, pravidelné pracovní nebo zájmové aktivity mimo domov atd.
- ✓ jaké jsou jeho cca příjmy a cca měsíční životní výdaje
- ✓ plány/závazky týkající se práce nebo vzdělávání (např. nástup do rekvalifikací, studia atd.) v nejbližší budoucnosti

1.3 Obydlí obviněného

- ✓ kde klient toho času bydlí a zda probační úředník provedl návštěvu bydliště – např. v příloze stanoviska přiložený Záznam z návštěvy v místě bydliště
- ✓ jaký je jeho/její vztah k tomuto obydlí (nájemní smlouva, vlastník, neoficiální podnájem atd.)
- ✓ základní a stručný popis obydlí (typ bydlení, velikost, lokalita a její dopravní dostupnost, vstup do obydlí, specifika a zvláštnosti tohoto obydlí atd.)
- ✓ osoby žijící v tomto obydlí společně s klientem

1.4 Sociální kontakty obviněného a jeho způsob trávení volného času

- ✓ základní popis denního režimu
- ✓ uvedení jeho aktivně vykonávané zájmové aktivity (konkrétně jaké a jak jsou časově náročné, zda je provádí mimo domov apod.)
- ✓ závazky vyplývající z jeho případných povinností, ke kterým se zavázal v rámci svého členství v zájmové organizaci
- ✓ případně uvedená příslušnost k náboženskému společenství a jeho pravidelná účast na bohoslužbách

2. POSTOJ OBVINĚNÉHO K ŘEŠENÍ NÁSLEDKU TRESTNÉHO ČINU

2.1 Postoj obviněného k projednávání trestné činnosti a řešení vzniklých následků

- ✓ zda obviněný doznává trestnou činnost
- ✓ zda a jak si je vědom vzniklých následků trestného činu
- ✓ jak chce způsobenou škodu hradit nebo jinak odčinit
- ✓ jaký je jeho postoj k oběti nebo poškozené organizaci, zda je již kontaktoval/a
- ✓ zda a případně jak konkrétně je motivován a je připraven podrobit se povinností stanoveným v souvislosti s případným uložením trestu domácího vězení (např. doložení slibu obviněného v této souvislosti)

2.2 Stanovisko oběti nebo poškozené organizace

- ✓ zda a s jakým výsledkem byla ze strany PMS kontaktována oběť nebo poškozená organizace

✓ jaké je zjištěné stanovisko oběti nebo poškozené organizace k náhradě vzniklé škody, jaké má požadavky

3. CHARAKTERISTIKA PRŮBĚHU KONTAKTU S OBVINĚNÝM

3.1 Spolupráce obviněného s PMS

- ✓ informace o tom, zda byl obviněný již někdy v evidenci PMS, za jakým účelem a s jakým výsledkem
- ✓ jak se obviněný choval v průběhu kontaktu s probačním úředníkem/asistentem v rámci projednání možnosti uložení trestu domácího vězení, jak spolupracoval, jak přistupoval k plnění dojednaných úkolů atd.
- ✓ jak se stavěl k možnosti výkonu případně uloženého trestu domácího vězení, zda svůj postoj v průběhu spolupráce někdy změnil a jak

3.2 Spolupráce PMS s dalšími osobami a subjekty

- ✓ Informace o tom, zda probační úředník/asistent v rámci institut předběžného šetření spolupracoval s dalšími osobami zaangażovanými do řešení případu
- ✓ s kým bylo jednáno, jakým způsobem, s jakým závěrem
- ✓ z jakých zdrojů provedl probační úředník/asistent objektivizaci získaných informací, zejména objektivizaci údajů sdělených klientem, jaké informace takto objektivizoval a s jakým výsledkem

4. STANOVISKO PMS – DOPORUČENÍ/NEDOPORUČENÍ ULOŽENÍ TRESTU DOMÁCIHO VĚZENÍ

Návrhy probačního úředníka/asistenta ve vztahu k možnosti uložení trestu domácího vězení, jaké důvody ho k jeho stanovisku vedly, jaká é zjištění vzal v úvahu. V případě kladného stanoviska k možnému uložení trestu domácího vězení pak návrh na jeho délku včetně navrhovaného časového vymezení a uložení přiměřených povinností a omezení. Zároveň je třeba uvést co nejbližší konkretizaci navrhovaného místa výkonu TDV, např. číslo bytu, podlaží, prostor ohraničený venkovním oplocením atd. Uvedení možnosti řešení případu (vhodnost zprostředkování mediace, možnost zařazení obviněného do programu + uvedení možnosti konkrétního poskytovatele tohoto programu, zdůvodnění).

S obsahem tohoto stanoviska byl obviněný osobně seznámen dne:

Stanovisko a podpis obviněného, pokud se chce ke stanovisku vyjádřit:

Stanovisko obviněného může být ve stanovisku zachyceno v této kolonce nebo může mít formu samostatné přílohy k tomuto stanovisku.

Podpis obviněného:

Stanovisko bylo obviněnému zasláno dne:

Vyplňujeme v případě, že obviněný nebyl osobně seznámen s tímto stanoviskem + uvedení důvodu, proč se tak stalo.

Podpis probačního úředníka/asistenta, razítko:

.....

Probační úředník/asistent

Příloha č. 2

Stanovisko PMS k možnosti uložení trestu domácího vězení - nedoporučující

Zpracováno pro účely rozhodování:

..... soudu v

Stanovisko PMS k možnosti uložení trestu domácího vězení - nedoporučující

Sp. zn. OČTŘ / sp. zn. PMST /	
Jméno a příjmení obviněného:		
Datum narození:		
Trvalé bydliště:	, , ,	
Adresa případného místa výkonu TDV (je-li odlišná od trvalého bydliště):		
Obviněný zaevidován u PMS dne:		
Zprávu vypracoval, dne:	,	
Zpráva střediskem PMS zaslána na vědomí:		
9.1.1.1.2 <u>Přílohy:</u>		

1. OSOBNÍ A SOCIÁLNÍ POMĚRY OBVINĚNÉHO (ve vztahu k místu, kde by měl být TDV vykonáván)

1.1 Rodinná situace obviněného
Informace o tom <ul style="list-style-type: none">✓ s kým a v jakém prostředí klient v daném místě žije✓ jaké má klient závazky (děti, vyživovací povinnost, péče o svěřenou osobu)✓ soc. prostředí, ve kterém klient žije

✓ informace od osob, které s klientem žijí (jestliže jsou tyto informace k dispozici)

1.2 Zaměstnání a finanční situace obviněného

Údaje o tom:

- ✓ jaké je současné zaměstnání klienta, zda a kde pracuje, zda je nezaměstnaný a zda je/není v evidenci ÚP,
- ✓ jaké časové závazky vyplývají z výkonu jeho povolání, jakou má pracovní dobu, zda jezdí za prací mimo domov a v případě, že ano, kdy a jak často
- ✓ jaké má klient případně další pracovní povinnosti jinde než u svého zaměstnavatele, zda má nějaké brigády, pravidelné pracovní nebo zájmové aktivity mimo domov atd.
- ✓ jaké jsou jeho cca příjmy a cca měsíční životní výdaje
- ✓ plány/závazky týkající se práce nebo vzdělávání (např. nástup do rekvalifikací, studia atd.) v nejbližší budoucnosti

1.3 Obydlí obviněného

- ✓ kde klient toho času bydlí a zda probační úředník provedl návštěvu bydliště – např. v příloze stanoviska přiložený Záznam z návštěvy v místě bydliště
- ✓ jaký je jeho/její vztah k tomuto obydlí (nájemní smlouva, vlastník, neoficiální podnájem atd.)
- ✓ základní a stručný popis obydlí (typ bydlení, velikost, lokalita a její dopravní dostupnost, vstup do obydlí, specifika a zvláštnosti tohoto obydlí atd.)
- ✓ osoby žijící v tomto obydlí společně s klientem

1.4 Sociální kontakty obviněného a jeho způsob trávení volného času

- ✓ základní popis denního režimu
- ✓ uvedení jeho aktivně vykonávané zájmové aktivity (konkrétně jaké a jak jsou časově náročné, zda je provádí mimo domov apod.)
- ✓ závazky vyplývající z jeho případných povinností, ke kterým se zavázal v rámci svého členství v zájmové organizaci
- ✓ případně uvedená příslušnost k náboženskému společenství a jeho pravidelná účast na bohoslužbách

2. POSTOJ OBVINĚNÉHO K ŘEŠENÍ NÁSLEDKU TRESTNÉHO ČINU

2.1 Postoj obviněného k projednávané trestné činnosti a řešení vzniklých následků

- ✓ zda obviněný doznává trestnou činnost
- ✓ zda a jak si je vědom vzniklých následků trestného činu
- ✓ jak chce způsobenou škodu hradit nebo jinak odčinit
- ✓ jaký je jeho postoj k oběti nebo poškozené organizaci, zda je již kontaktoval/a
- ✓ zda a případně jak konkrétně je motivován a je připraven podrobit se povinností stanoveným v souvislosti s případným uložením trestu domácího vězení (např. doložení slibu obviněného v této souvislosti)

2.2 Stanovisko oběti nebo poškozené organizace

- ✓ zda a s jakým výsledkem byla ze strany PMS kontaktována oběť nebo poškozená organizace
- ✓ jaké je zjištěné stanovisko oběti nebo poškozené organizace k náhradě vzniklé škody, jaké má požadavky

3. CHARAKTERISTIKA PRŮBĚHU KONTAKTU S OBVINĚNÝM

3.1 Spolupráce obviněného s PMS

- ✓ informace o tom, zda byl obviněný již někdy v evidenci PMS, za jakým účelem a s jakým výsledkem
- ✓ jak se obviněný choval v průběhu kontaktu s probačním úředníkem/asistentem v rámci projednání možnosti uložení trestu domácího vězení, jak spolupracoval, jak přistupoval k plnění dojednaných úkolů atd.
- ✓ jak se stavěl k možnosti výkonu případně uloženého trestu domácího vězení, zda svůj postoj v průběhu spolupráce někdy změnil a jak

3.2 Spolupráce PMS s dalšími osobami a subjekty

- ✓ Informace o tom, zda probační úředník/asistent v rámci institut předběžného šetření spolupracoval s dalšími osobami zaangażovanými do řešení případu
- ✓ s kým bylo jednáno, jakým způsobem, s jakým závěrem
- ✓ z jakých zdrojů provedl probační úředník/asistent objektivizaci získaných informací, zejména objektivizaci údajů sdělených klientem, jaké informace takto objektivizoval a s jakým výsledkem

4. STANOVISKO PMS – DOPORUČENÍ/NEDOPORUČENÍ ULOŽENÍ TRESTU DOMÁČÍHO VĚZENÍ

Návrhy probačního úředníka/asistenta ve vztahu k možnosti uložení trestu domácího vězení, jaké důvody ho k jeho stanovisku vedly, jaká é zjištění vzal v úvahu. V případě kladného stanoviska k možnému uložení trestu domácího vězení pak návrh na jeho délku včetně navrhovaného časového vymezení a uložení přiměřených povinností a omezení. Zároveň je třeba uvést co nejbližší konkretizaci navrhovaného místa výkonu TDV, např. číslo bytu, podlaží, prostor ohraničený venkovním oplocením atd. Uvedení možnosti řešení případu (vhodnost zprostředkování mediace, možnost zařazení obviněného do programu + uvedení možnosti konkrétního poskytovatele tohoto programu, zdůvodnění).

S obsahem tohoto stanoviska byl obviněný osobně seznámen dne:

Stanovisko a podpis obviněného, pokud se chce ke stanovisku vyjádřit:

Stanovisko obviněného může být ve stanovisku zachyceno v této kolonce nebo může mít formu samostatné přílohy k tomuto stanovisku.

Podpis obviněného:

Stanovisko bylo obviněnému zasláno dne:

Vyplňujeme v případě, že obviněný nebyl osobně seznámen s tímto stanoviskem + uvedení důvodu, proč se tak stalo.

Podpis probačního úředníka/asistenta, razítko:

.....

Probační úředník/asistent

Příloha č. 3

Zpráva k uložení trestu obecně prospěšných prací - doporučující

Naše č.j.:

Vaše sp. zn.:

**Okresní soud (OSZ) v
Zpráva k uložení trestu OPP - doporučující**

Obviněný/á:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště: , , , ,

Poškozený/á:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště: , , ,

Trestní stíhání ve věci: § TrZ

Podnět k činnosti:

Od:

Datum převzetí případu střediskem :

Přehled učiněných kroků:

Postoj obviněného k trestné činnosti a k řešení jejích následků:

Spolupráce s poškozeným:

Stanovisko pracovníka PMS:

Odůvodnění:

Zprávu vypracoval/a:

Datum:

Přílohy: *Stanovisko obviněného k uložení trestu OPP
Poučení o výkonu trestu OPP*

*Souhlas obviněného s nařízením výkonu trestu obecně prospěšných prací
mimo obvod okresního/obvodního soudu, ve kterém bydlí*

Způsob seznámení se zprávou:

Obviněný/á:

dne: podpis:

Poškozený/á:

dne podpis:

Zpráva byla klientům zaslána dne:

Příloha č. 4

Zpráva k uložení trestu obecně prospěšných prací - nedoporučující

Naše č.j.:

Vaše sp. zn.:

**Okresní soud (OSZ) v
Zpráva k uložení trestu OPP - nedoporučující**

Obviněný/á:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště: , , , ,

Poškozený/á:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště: , , ,

Trestní stíhání ve věci: § TrZ

Podnět k činnosti:

Od:

Datum převzetí případu střediskem :

Přehled učiněných kroků:

Postoj obviněného k trestné činnosti a k řešení jejích následků:

Spolupráce s poškozeným:

Stanovisko pracovníka PMS:

Odůvodnění:

Zprávu vypracoval/a:

Datum:

Přílohy: *Stanovisko obviněného k uložení trestu OPP
Poučení o výkonu trestu OPP*

Způsob seznámení se zprávou:

Obviněný/á:

dne:podpis:

Poškozený/á:

dne podpis:

Zpráva byla klientům zaslána dne:

Příloha č. 5
Trestní příkaz

Číslo jednací:.....

ČESKÁ REPUBLIKA
TRESTNÍ PŘÍKAZ

Samosoudce souduvydal dne
..... v podle § 314e odst. 1 tr. řádu
následující trestní příkaz :

Obviněný(á)
nar. v okres
zaměstnán(a) bytem
....., okres

j e v i n e n (v i n n a) , ž e

t e d y

č í m ž s p á c h a l (a)

a o d s u z u j e s e

Podle § 314f odst. 1 písm. e) tr. řádu (ve spojení s § 228 a § 229 odst. 1 a 2 tr. řádu)

Poučení: Proti tomuto trestnímu příkazu lze do osmi dnů od jeho doručení podat u zdejšího soudu odpor. Právo podat odpor nenáleží poškozenému. Pokud je odpor podán včas a oprávněnou osobou, trestní příkaz se ruší a ve věci bude nařízeno hlavní líčení. Při projednání věci v hlavním líčení není samosoudce vázán právní kvalifikací ani druhem a výměrou trestu obsaženými v trestním příkaze. Nebude-li odpor řádně a včas podán, trestní příkaz se stane pravomocným a vykonatelným. V případě, že obviněný odpor nepodá, vzdává se tím práva na projednání věci v hlavním líčení.

V dne

.....
samosoudce

Za správnost vyhotovení:

Příloha č. 6

Trestný rozkaz²⁸⁹

PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE Z TRESTNÉHO PRÁVA PROCESNÉHO

Príloha č. 2

Súd:
Sp. zn.:

TRESTNÝ ROZKAZ
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sudca pre prípravné konanie Okresného súdu v JUDr. podľa § 353 ods. 1 TP v spojení s § 241 ods. 1 písm. j) TP dňa takto

r o z h o d o l :

Obvinený nar. v, trvale bytom, adresa na doručovanie písomností, okres, bez zamestnania,
je v i n n ý , ž e
napriek tomu, že rozhodnutím policajta Obvodného oddelenia PZ č., zo dňa, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa, bol postihnutý za priestupok proti majetku podľa § 50 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, spočívajúci v odcudzení veci, za čo mu bola uložená bloková pokuta vo výške 20 EUR, dňa okolo 17.00 hod. v priestoroch predajne, umiestnenej v budove, pristúpil zozadu k predavačke, ktorá vydávala z otvorenej registračnej pokladne finančnú hotovosť zákazníkovi a z otvorenej registračnej pokladne obomi rukami odcudzil finančnú hotovosť 290 EUR, pozostávajúcu z 11 kusov 10 EUR bankoviek a 9 kusov 20 EUR bankoviek a následne z miesta činu ušiel, čím spoločnosti, IČO:, spôsobil škodu v celkovej výške 290 EUR,

t e d a
si prisvojil cudziu vec tým, že sa jej zmocnil a čin spáchal na veci, ktorú mal iný pri sebe a bol za obdobný čin v predchádzajúcich 12 mesiacoch postihnutý,

t ý m s p á c h a l

prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. c), f) TZ a

220

²⁸⁹ JALČ, Adrián a kol. *Prípadové štúdie z trestného práva procesného*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 220 - 221.

odsudzuje sa za to

podľa § 212 ods. 2 TZ, za použitia § 38 ods. 2 a 3 TZ, § 36 písm. l) a n) TZ, § 37 písm. m) TZ, s prihliadnutím na § 353 ods. 2 TP na trest 5 (slovom päť) mesiacov odňatia slobody.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b) TZ sa obvinený pre výkon trestu odňatia slobody zaraďuje do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Poučenie:

Obvinený a osoby, ktoré sú oprávnené podať v jeho prospech odpor, ako aj prokurátor, môžu podať odpor. Odpor sa podáva na súde, ktorý trestný rozkaz vydal, a to do 8 dní od jeho doručenia.

Osobám, ktoré môžu podať odpor v prospech obvineného, okrem prokurátora, sa lehota končí tým istým dňom ako obvinenému. Ak sa trestný rozkaz doručuje obvinenému aj jeho obhajcovi, plyní lehota do toho doručenia, ktoré bolo vykonané neskôr (§ 355 ods. 1 TP).

Proti výroku o náhrade škody, ktorým bola priznaná náhrada škody, môže poškodený podať odpor; ak poškodený podal odpor, trestný rozkaz sa ruší vo výroku o náhrade škody. Samosudca odkáže uznesením poškodeného na občianske súdne konanie, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom. Rovnako sa postupuje aj vtedy, ak odpor proti výroku o náhrade škody podá iná oprávnená osoba (§ 355 ods. 2 TP).

Trestný rozkaz sa stane právoplatným a vykonateľným ak:

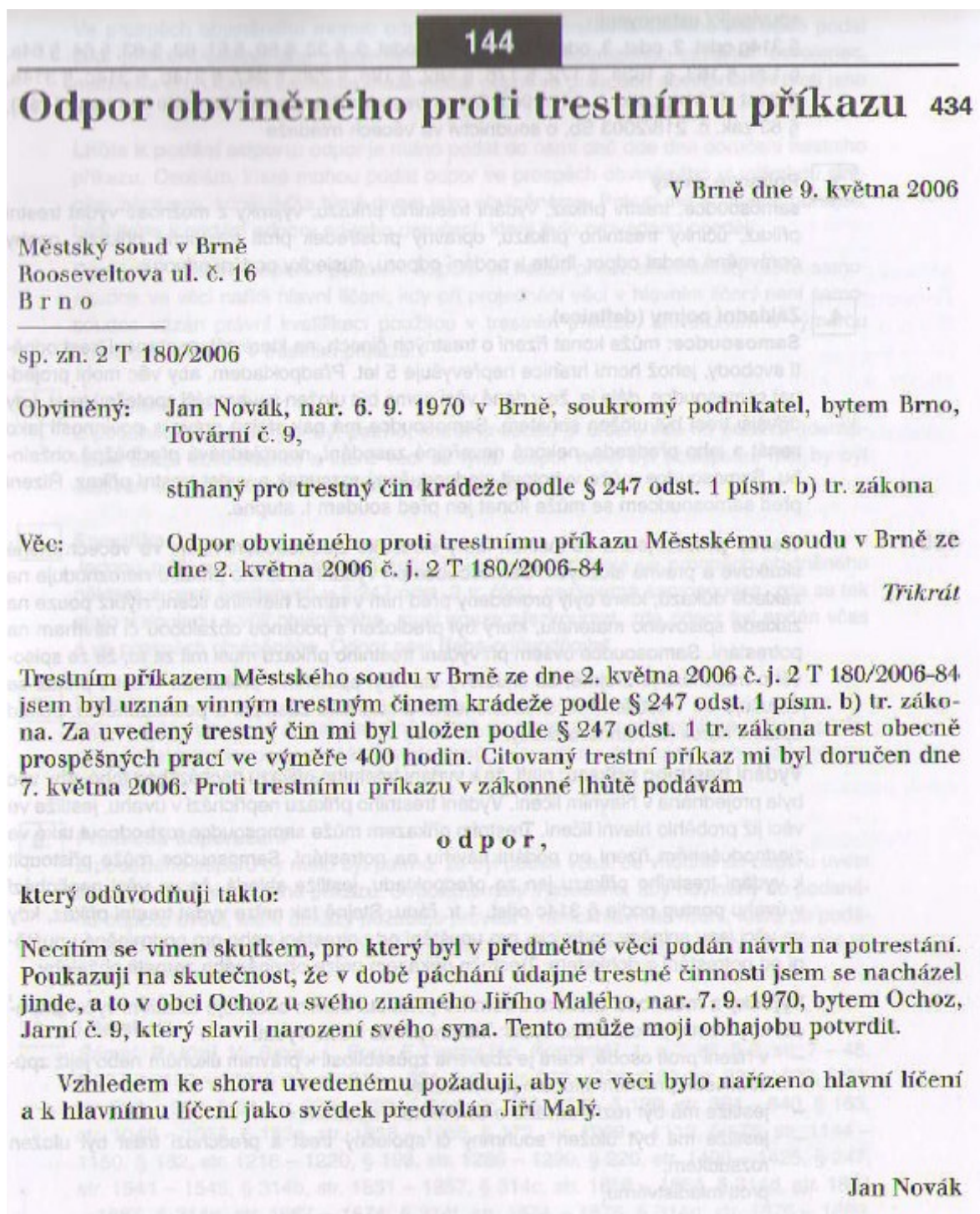
- a) odpor nebol podaný, uplynutím lehoty na podanie odporu,
- b) odpor bol vzatý späť, dňom jeho späťvzatia,
- c) sa oprávnená osoba vzdala práva podať odpor a obvinený súčasne vyhlásil, že nesúhlasí, aby odpor podala v jeho prospech iná oprávnená osoba, dňom vzdania sa práva podať odpor (§ 356 TP).

V dňa

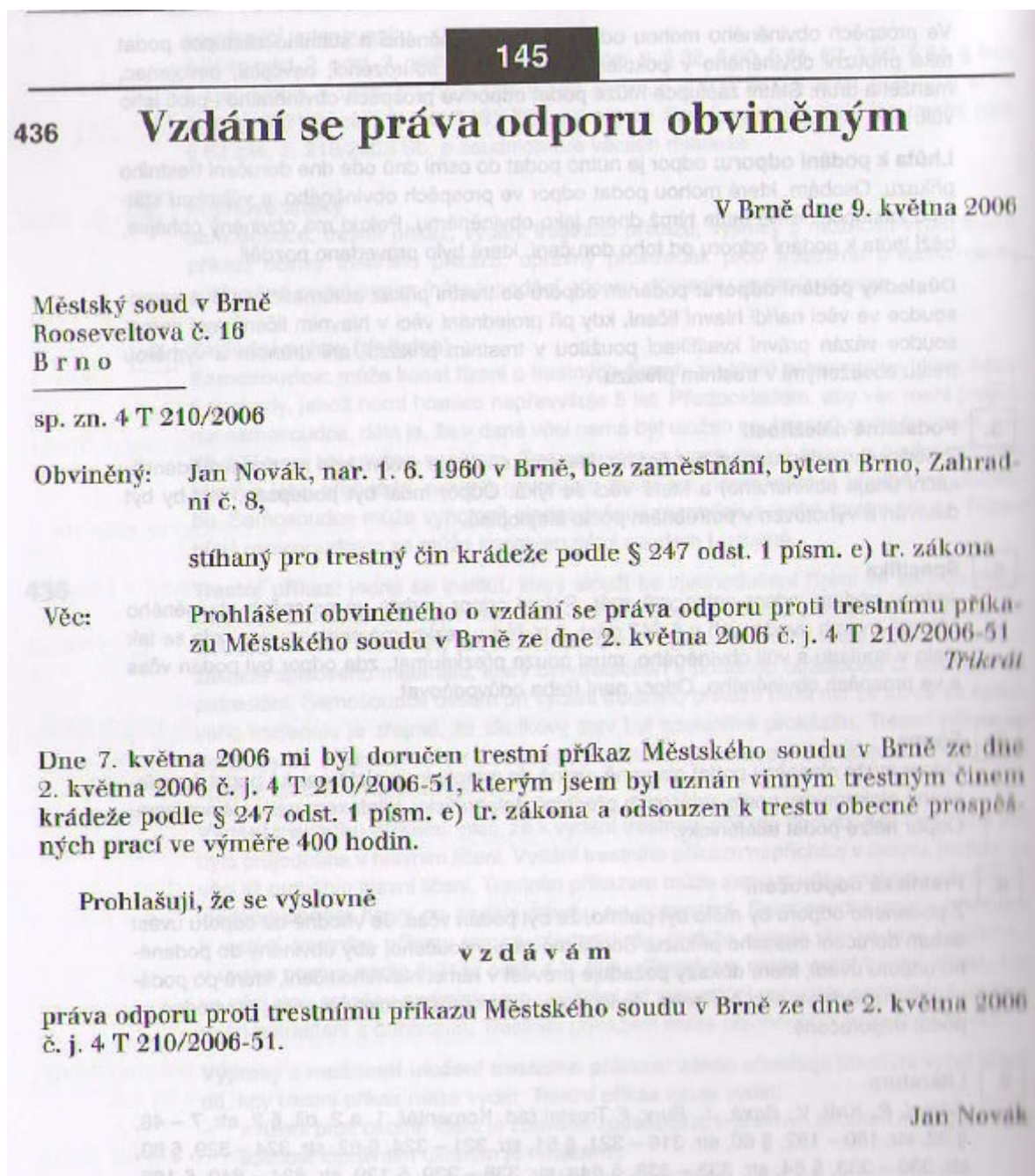
Za správnosť vyhotovenia:

..... meno a priezvisko sudcu pre prípravné konanie

(okružla pečiatka Okresného súdu so štátnym znakom)

²⁹⁰ KOLEKTIV AUTORŮ. *Vzory trestního řízení*. Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 523.

²⁹¹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Vzory trestního řízení*. Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 526.

**Vzor č. 280 – ŽÁDOST OBVINĚNÉHO O NAVRÁCENÍ
LHŮTY K PODÁNÍ ODPORU PROTI
TRESTNÍMU PŘÍKAZU
podle § 61 odst. 1 a § 314g odst. 1 tr. řádu**

Okresnímu soudu v Českých Budějovicích
Zátkovo nábřeží č. 2
370 84 České Budějovice

ke sp. zn. 3 T 31/2011

Obviněný Stanislav Žitný, nar. 2. 11. 1985 v Prachaticích, soukromý podnikatel, trvale bytem v Českých Budějovicích, Otavská č. 25, přechodně v ubytovně s. p. Otavan, Pražská č. 1356, Tábor,

tímto žádá o povolení k **navrácení lhůty** pro podání odporu proti trestnímu příkazu Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 4. 2011, č. j. 3 T 31/2011-45, kterým byl uznán vinným přečinem zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu 18 měsíců a dále zavázán povinnostmi ve zkušební době řádně plnit svou vyživovací

²⁹² PÚRY, František, ŠÁMAL, Pavel, URBÁNEK, Jindřich. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde Praha, 2011, s. 644 - 646 s.

povinnost a splatit dlužné výživné. Lhůtu k podání odporu jsem zmeškal z následujících důležitých důvodů:

Citovaný trestní příkaz mi byl doručen dne 16. 5. 2011 do vlastních rukou a lhůta k podání odporu skončila dnem 24. 5. 2011 (ve smyslu § 60 odst. 1 tr. řádu). Ihned po doručení trestního příkazu jsem hodlal vyhledat nějakého advokáta a požádat ho o právní radu, zda mám podávat odpor. Než jsem tak mohl učinit, stal jsem se dne 17. 5. 2011 v Táboře v Bechyňské ulici účastníkem dopravní nehody, když při jízdě na kole mne zachytil předjíždějící osobní automobil a srazil mne na vozovku. Utrpěl jsem povrchová poranění hlavy, rukou a nohou, ovšem s podezřením na otřes mozku jsem byl převezen do Nemocnice s poliklinikou v Táboře a zde ponechán na pozorování až do dne 27. 5. 2011, kdy jsem byl propuštěn, protože otřes mozku ani jiné závažnější poranění se nepotvrdilo. Tímto dnem tedy pominula překážka k podání odporu proti citovanému trestnímu příkazu. V Táboře, kde jsem byl hospitalizován, nemám žádné blízké osoby, na které bych se mohl obrátit s žádostí o pomoc. Tyto skutečnosti dokládám zprávami z nemocnice a fotokopii příslušné části policejního protokolu o dopravní nehodě.

Uvedená zranění a jejich léčba mi znemožnily, abych podal v zákonné lhůtě odpor proti citovanému trestnímu příkazu, proto žádám o navrácení lhůty k jeho podání. Domnívám se, že úraz, který jsem utrpěl nikoli vlastní vinou a který si vyžádal nemocničního ošetření, je důležitým důvodem k navrácení lhůty, a žádám, aby Okresní soud v Českých Budějovicích vydal usnesení, jímž vyhová mému návrhu.

Současně s touto žádostí **podávám odpor** proti trestnímu příkazu Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 4. 2011, č. j. 3 T 31/2011-45, který zdůvodňuji takto:

Domnívám se, že okresní soud nerozhodl správně, pokud spatřuje trestný čin v neplacení výživného. Je sice pravdou, že jsem své bývalé manželce neposílal výživné na naši společnou dceru a v přípravném řízení jsem to nikterak nepopíral. Bylo tomu však z důvodu velmi nízkého výdělku, kterého jsem v uvedeném období dosahoval, protože jsem se odstěhoval od bývalé manželky a zároveň opustil dřívější kvalifikované zaměstnání. Začal jsem soukromě podnikat, což bylo spojeno s poměrně vysokými počátečními náklady a bez možnosti ponechávat si vyšší podnikatelskou odměnu. Ta mi postačovala jen na zajištění vlastních základních životních potřeb. Proto jsem nemohl platit výživné na svou dceru. Není rovněž pravdou, že bych podmiňoval zasilání výživného své bývalé manželce častějším stykem s dcerou. Toto tvrzení mé bývalé manželky je patrně výsledkem našich neshod při plnění dohody o styku s dcerou.

Z uvedených důvodů **navrhuji**, aby mě soud po hlavním líčení, které bude ve věci nařízeno, zprostil obžaloby okresního státního zástupce pro uvedený trestný čin (přečin).

V Táboře dne 30. 5. 2011

Stanislav Žitný

Příloha č. 10

Usnesení o povolení navrácení lhůty pro podání odporu proti trestnímu příkazu²⁹³

**Vzor č. 281 – USNESENÍ O POVOLENÍ NAVRÁCENÍ
LHŮTY PRO PODÁNÍ ODPORU PROTI
TRESTNÍMU PŘÍKAZU
podle § 314g odst. 1, § 61 odst. 1 tr. řádu**

3 T 31/2011-56

USNESENÍ

Samosoudce Okresního soudu v Českých Budějovicích rozhodl dne 7. 6. 2011 v Českých Budějovicích v trestní věci obviněného Stanislava Žitného, nar. 2. 11. 1985 v Prachaticích, soukromého podnikatele, trvale bytem v Českých Budějovicích, Otavská č. 25, přechodně v ubytovně s. p. Otavan, Pražská č. 1356, Tábor, t a k t o :

Podle § 314g odst. 1 tr. řádu za použití ustanovení § 61 odst. 1 tr. řádu se obviněnému Stanislavu Žitnému **povoluje navrácení lhůty** k podání odporu proti trestnímu příkazu Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 4. 2011, č. j. 3 T 31/2011-45, kterým byl obviněný uznán vinným přečinem zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu 18 měsíců a zavázán povinností ve zkušební době řádně plnit vyživovací povinnost a splatit dlužné výživné.

O d ů v o d n ě n í :

Trestním příkazem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 4. 2011, č. j. 3 T 31/2011-45, byl obviněný Stanislav Žitný uznán vinným přečinem zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se dopustil tím, že v době od měsíce března 2010 do konce měsíce ledna 2011 v Českých Budějovicích ani jinde nepoukazoval peněžní částky ve výši 900 Kč měsíčně jako výživné na svou nezletilou dceru Janu Žitnou, nar. 12. 8. 2002, k rukám její matky Jiřiny Žitné, bytem Otavská č. 25, České Budějovice, jak mu to bylo uloženo pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 3. 2008, č. j. 8 P 236/2008-36, přestože mu nic nebrá-

647

²⁹³ PÚRY, František, ŠÁMAL, Pavel, URBÁNEK, Jindřich. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde Praha, 2011, s. 647 - 649 s.

nilo v plnění vyživovací povinnosti a výživné nezaplatil ani na opakované telefonické naléhání Jiřiny Žitné, které sdělil, že výživné jí bude platit, až když mu bude umožňovat častější styk s decrou, a na výživném tak dluží částku ve výši nejméně 9 900 Kč.

Za to byl obviněný odsouzen podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku s přihlédnutím k § 314e odst. 2 tr. řádu k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu 18 měsíců. Podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku byla obviněnému dále uložena povinnost, aby ve zkušební době řádně plnil svou vyživovací povinnost a aby splatil dlužné výživné. Tento trestní příkaz byl obviněnému doručen do vlastních rukou dne 16. 5. 2011 a lhůta k podání odporu skončila s přihlédnutím k ustanovení § 60 odst. 1 tr. řádu dnem 24. 5. 2011. Obviněný nepodal v této lhůtě odpor a neučinila tak ani jiná oprávněná osoba.

Dne 31. 5. 2011 byla Okresnímu soudu v Českých Budějovicích doručena žádost obviněného Stanislava Žitného o navrácení lhůty k podání odporu proti citovanému trestnímu příkazu. V jejím odůvodnění uvedl, že trestní příkaz mu byl doručen dne 16. 5. 2011 do vlastních rukou a ihned po jeho doručení hodlal vyhledat nějakého advokáta a požádat ho o právní radu, zda má podávat odpor. Než tak mohl učinit, stal se dne 17. 5. 2011 v Táboře v Bechyňské ulici účastníkem dopravní nehody, když při jízdě na kole ho zachytil předjíždějící osobní automobil a srazil ho na vozovku. Obviněný utrpěl povrchová poranění hlavy, rukou a nohou, ovšem s podezřením na otřes mozku byl převezen do Nemocnice s poliklinikou v Táboře a zde byl ponechán na pozorování až do 27. 5. 2011, kdy byl propuštěn, protože otřes mozku ani jiné závažnější poranění se nepotvrdilo. Tímto dnem tedy pominula překážka k podání odporu proti citovanému trestnímu příkazu. Jak dále obviněný zdůraznil, popsaná zranění a jejich léčba mu znemožnily, aby podal v zákonné lhůtě odpor, přičemž v Táboře nemá žádné blízké osoby, na které by se mohl obrátit s žádostí o pomoc, proto požádal soud o navrácení lhůty k podání odporu. Obviněný je přesvědčen, že úraz, který sám nezavinil a který si vyžádal nemocničního ošetření, je důležitým důvodem k navrácení zmeškané lhůty, a žádá, aby Okresní soud v Českých Budějovicích vydal usnesení, jímž vyhová jeho návrhu.

Obviněný doložil uvedené skutečnosti fotokopii lékařských zpráv z Nemocnice s poliklinikou v Táboře ze dne 17. a 27. 5. 2011 a fotokopii části protokolu Policie České republiky, obvodního oddělení v Táboře, o dopravní nehodě ze dne 17. 5. 2011. Současně se žádostí o navrácení lhůty podal obviněný odpor proti trestnímu příkazu Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 4. 2011, č. j. 3 T 31/2011-45, který dále zdůvodnil. Toto podání je odporem nejen podle označení použitého obviněným, ale rovněž podle jeho obsahu posuzovaného ve smyslu § 59 odst. 1 věty první tr. řádu.

Na základě všech shora konstatovaných skutečností Okresní soud v Českých Budějovicích dospěl k závěru, že žádost obviněného Stanislava Žitného o navrácení lhůty k podání odporu proti citovanému trestnímu příkazu je opodstatněná. Obviněnému zabránila v podání odporu událost, kterou nemohl předvídat, přičemž obhájce, jenž by mohl za něj podat tento opravný prostředek, si nestačil zvolit a pověřit ho tímto úkonem, v místě, kde byl obviněný hospitalizován v nemocnici, nemá žádné blízké osoby, které by mu mohly být nápomocny, a sám nemohl ovlivnit ani délku trvání překážky, jež mu zabránila ve včasném podání odporu. Tato překážka byla náležitě doložena listinami potvrzujícími jak zmíněnou dopravní nehodu, tak i zranění obviněného a jeho hospitalizaci v nemocnici. Obviněný požádal o navrácení lhůty do tří dnů od pomínutí této překážky a se žádostí spojil podání odporu proti trestnímu příkazu. Žádost i odpor podal u příslušného soudu. Tím jsou splněny všechny zákonné podmínky podle § 61 odst. 1 a § 314g odst. 1 věty páté tr. řádu, když v okolnostech uváděných obviněným lze oprávněně spatřovat důležitý důvod, který vedl k zmeškání zákonné lhůty stanovené pro podání odporu. Proto Okresní soud v Českých Budějovicích rozhodl o navrácení této zmeškané lhůty obviněnému Stanislavu Žitnému.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení není stížnost přípustná (§ 141 odst. 2 věta druhá tr. řádu).

V Českých Budějovicích dne 7. 6. 2011

Samosoudce:
JUDr. Petr Bláha, v. r.

Příloha č. 11

Zpětvzetí souhlasu poškozeného s trestním stíháním ve věci, kde byl vydán trestní příkaz²⁹⁴

**Vzor č. 283 – ZPĚTVZETÍ SOUHLASU POŠKOZENÉHO
S TRESTNÍM STÍHÁNÍM VE VĚCI, KDE BYL
VYDÁN TRESTNÍ PŘÍKAZ,
podle § 314g odst. 3 tr. řádu**

Okresnímu soudu v Náchodě
Palachova č. 1303
547 29 Náchod

ke sp. zn. 3 T 56/2011

Poškozený Svatoslav Mácha, nar. 12. 3. 1979 v Pardubicích, prodavač, trvale bytem v Náchodě, Labská č. 25, tímto **bere zpět svůj souhlas** ze dne 25. 1. 2011 s trestním stíháním obviněného Karla Máchy, nar. 31. 8. 1981 v Jičíně, televizního technika, trvale bytem v Pardubicích, ul. Kosmonautů č. 235/12, pro přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se měl obviněný dopustit dne 22. 1. 2011 kolem 21.00 hod. v Náchodě, Vojanova č. 3, v restauraci Pod Kaštany, kde údery pěstí napadl svého bratra – poškozeného Svatoslava Máchu a způsobil mu zranění v obličeji s následným léčením a pracovní neschopností do 7. 2. 2011.

K odůvodnění uvádím: jak jsem se dozvěděl, na obviněného Karla Máchu, který je mým bratrem, podal dne 21. 3. 2011 státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Náchodě obžalobu pro výše uvedený přečin. Protože si

nepřeji, aby byl můj bratr odsouzen, beru zpět svůj dříve udělený souhlas s jeho trestním stíháním a tuto skutečnost dávám soudu na vědomí.

V Náchodě dne 1. 4. 2011

Poškozený Svatoslav Mácha

²⁹⁴ PÚRY, František, ŠÁMAL, Pavel, URBÁNEK, Jindřich. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde Praha, 2011, s. 652 - 653 s.

Příloha č. 12

Usnesení o zastavení trestního stíhání po zpětvzetí souhlasu poškozeného s trestním stíháním ve věci, kde byl vydán trestní příkaz²⁹⁵

**Vzor č. 284 – USNESENÍ O ZASTAVENÍ TRESTNÍHO
STÍHÁNÍ PO ZPĚTVZETÍ SOUHLASU POŠKOZENÉHO
S TRESTNÍM STÍHÁNÍM VE VĚCI, KDE BYL
VYDÁN TRESTNÍ PŘÍKAZ,
podle § 314g odst. 3 tr. řádu**

3 T 56/2011-56

USNESENÍ

Samosoudce Okresního soudu v Náchodě rozhodl dne 14. 4. 2011 v Náchodě v trestní věci obviněného Karla Máchy, nar. 31. 8. 1981 v Jičíně, televizního technika, trvale bytem v Pardubicích, ul. Kosmonautů č. 235/12, stíhaného pro přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, t a k t o :

²⁹⁵ PÚRY, František, ŠÁMAL, Pavel, URBÁNEK, Jindřich. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde Praha, 2011, s. 653 - 655 s.

Podle § 314g odst. 3 tr. řádu a z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. i) tr. řádu se **zastavuje trestní stíhání** obviněného Karla Máchy pro přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se měl dopustit tím, že dne 22. 1. 2011 kolem 21.00 hod. v Náchodě, Vojanova č. 3, v restauraci Pod Kaštany úderý pěstí napadl svého bratra – poškozeného Svatoslava Máchu, nar. 12. 3. 1979, a způsobil mu několik tržných ran a podlitin v obličeji a tato zranění si vyžádala následné léčení a pracovní neschopnost do 7. 2. 2011,

protože poškozený Svatoslav Mácha **vzal zpět svůj** souhlas ze dne 25. 1. 2011 s trestním stíháním obviněného Karla Máchy pro uvedený přečin.

O d ů v o d n ě n í :

Na obviněného Karla Máchu podal dne 21. 3. 2011 k Okresnímu soudu v Náchodě státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Náchodě obžalobu pro přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se měl obviněný dopustit tím, že dne 22. 1. 2011 kolem 21.00 hod. v Náchodě, Vojanova č. 3, v restauraci Pod Kaštany úderý pěstí napadl svého bratra – poškozeného Svatoslava Máchu, nar. 12. 3. 1979, a způsobil mu několik tržných ran a podlitin v obličeji a tato zranění si vyžádala následné léčení a pracovní neschopnost do 7. 2. 2011.

O této obžalobě rozhodl samosoudce Okresního soudu v Náchodě tak, že trestním příkazem vydaným dne 30. 3. 2011, č. j. 3 T 56/2011-45, uznal obviněného Karla Máchu vinným přečinem ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku spáchaným skutkem shodným s jeho popisem v podané obžalobě a uložil mu podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 314e odst. 2 tr. řádu trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon mu podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu stanovenou podle § 82 odst. 1 tr. zákoníku v trvání 1 roku.

Ještě dříve, než byl citovaný trestní příkaz doručen kterékoli z osob uvedených v § 314g odst. 1 tr. řádu (tedy obviněnému či státnímu zástupci), obdržel Okresní soud v Náchodě dne 5. 4. 2011 písemné podání poškozeného Svatoslava Máchy, v němž prohlašuje, že bere zpět svůj souhlas ze dne 25. 1. 2011 s trestním stíháním svého bratra – obviněného Karla Máchy pro přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se měl obviněný vůči němu dopustit skutkem popsáním výše.

Protože o zpětvzetí souhlasu poškozeného Svatoslava Máchy nevznikly žádné pochybnosti, tento poškozený je skutečně bratrem obviněného Karla Máchy, tedy osobou oprávněnou podle § 100 odst. 2 tr. řádu odepřít svědeckou výpověď vůči němu, obviněný je stíhán pro trestný čin (přečin) uvedený v § 163 odst. 1 tr. řádu a poškozený vzal zpět svůj souhlas s trestním stíháním

obviněného sice po vydání citovaného trestního příkazu, ale ještě před doručením jeho opisu některé z osob uvedených v § 314g odst. 1 tr. řádu, zpětvzetím souhlasu poškozeného byl ze zákona trestní příkaz zrušen ve smyslu § 314g odst. 3 věty druhé tr. řádu a samosoudci Okresního soudu v Náchodě nezbylo, než aby podle téhož ustanovení zastavil trestní stíhání obviněného Karla Máchy. Další trestní stíhání obviněného je totiž za této situace nepřipustné [§ 11 odst. 1 písm. i) tr. řádu].

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení není stížnost přípustná (§ 141 odst. 2 věta druhá tr. řádu).

V trestním stíhání, které bylo zastaveno z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. i) tr. řádu, se však bude pokračovat, prohlásí-li obviněný do tří dnů od doby, kdy mu bylo usnesení o zastavení trestního stíhání oznámeno, že trvá na projednání věci (§ 11 odst. 3 tr. řádu).

V Náchodě dne 14. 4. 2011

Samosoudce:
JUDr. Jan Řeřicha, v. r.